

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์

เรื่อง

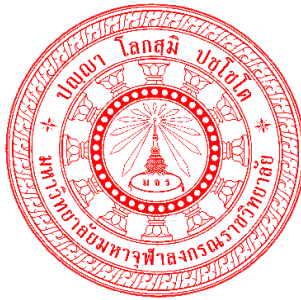
การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ
Developing a model for the performance of duties of Chaiyaphum
Provincial Administrators.

โดย

พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน (สีกลาง)
วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 800766202

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์

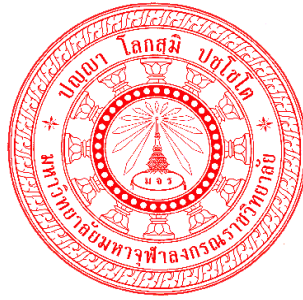
เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ
Developing a model for the performance of duties of Chaiyaphum
Provincial Administrators.

โดย

พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน (สีกลาง)
วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
MCU RS 800766202
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Developing a model for the performance of duties of Chaiyaphum
Provincial Administrators.

By

Phrakhrubaidika Supan Pasannamano (Siklang)

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Chaiyaphum Campus

B.E. 2566

Research Project Funded by Chaiyaphum Buddhist College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 800766202

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ
ผู้วิจัย:	พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน (สีกลาง)
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๖
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ” โดยกำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ๒) การพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ และ ๓) นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๕ รูป และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๐ รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนาความตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยพบว่า

๑. กระบวนการการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ มีความเข้าใจบทบาท หน้าที่พระวินยาธิการในเบื้องต้น แต่ยังมีบางส่วนที่ไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในวิธีการปฏิบัติและทำงานจะต้องปรับปรุง โดยการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการมีการปฏิบัติงานดังนี้ ตรวจตรา ชี้แจง แนะนำ สอดส่องพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ ข้อบังคับซึ่งต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ยึดคุณธรรม เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

๒. แนวทางการพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ คือ ๑) วางแผนกระบวนการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ โดยทำแผนการคัดเลือกและแต่งตั้งพระวินยาธิการ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ ควรมีการประเมินผลและจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ๒) การมีส่วนร่วมระหว่างพระวินยาธิการกับชุมชน ภาครัฐ และเอกชน ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ร่วมจัดทำงบประมาณและปฏิบัติงาน และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในหน้าที่ของพระวินยาธิการ เพื่อช่วยทำนุบำรุง ปกป้อง พระพุทธศาสนา ๓) จัดโครงการฝึกอบรมพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ โดยวางแผนร่วมกับพระสังฆาธิการระดับจังหวัด เจริญวิทยาการที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้ วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ กระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดทักษะการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ; การปฏิบัติหน้าที่; พระวินยาศีล;

Research Title: Developing a model for the performance of duties of
Chaiyaphum Provincial Administrators.

Researchers: Phrakhrubaidika Supan Pasannamano (Siklang)

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Chaiyaphum Buddhist College

Fiscal Year: 2565/2022

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

Research on “Development of the performance model of the Phra Vinayathi of Chaiyaphum Province” with the following objectives: 1) Study the conditions of performance of the Phra Vinayathi of Chaiyaphum Province. 2) Develop the model of performance of the Phra Vinayathi of Chaiyaphum Province. Chaiyaphum Provincial Administration and 3) present the format for performing duties of Chaiyaphum Provincial Administration. It is a qualitative research, collecting data from documents and related research. From in-depth interviews There were 5 key informants/person and a Focus Group Discussion with 20 people involved.

The results of reseach

1.Process of performing duties of Phra Vinayathi in governing the Sangha in Chaiyaphum Province Phra Vinayathithi, Chaiyaphum Province Have an understanding of the role Basic royal duties But there are still some areas that do not fully understand the procedures that need to be improved. The work of Phra Vinayathi is as follows: inspecting, explaining, advising, and monitoring monks and novices to ensure that they act in accordance with the Dhamma and discipline, laws, rules of the Sangha, rules and regulations which must be carefully considered and adhered to morality. Be neutral in performing your duties

2.Guidelines for developing the performance of duties of Chaiyaphum Provincial Administrators.namely 1) planning the process of performing duties and promoting the development of the performance of duties of the Chaiyaphum Provincial Administrative Organization; By making a plan for selecting and appointing the Vinayathi Administrator. Create an understanding of the process of performing duties There should be an evaluation and a report summarizing the results of operations. 2) Participation between Phra Vinayathi and the community, government and private sectors. All parties should be involved in finding problems and the causes of problems that arise. within the community Participate in making reasonable decisions Participate in budget preparation and perform work and points out the importance of the duties of Phra Vinayathi To help maintain Protect Buddhism. 3) Organize a training project for Buddhist monks in Chaiyaphum Province. By planning together with provincial level monks. Invite expert speakers to provide knowledge, methods, and procedures for performing duties. Workshop process To create personality development skills communication skills Teamwork skills and effective planning skills

Keywords: model development; performing duties; Phra Vinayathikarn;

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการของคณะสงฆ์ จังหวัดชัยภูมิ” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูง และการช่วยเหลือจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำและได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษาตรวจสอบ ชี้แนะ แก้ไขเนื้อหาที่บกพร่องให้สมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระปริยัติกิจวิธาน เจ้าคณะอำเภอเมือง พระครูปริยัติโพธิสาร เจ้าคณะอำเภอคอนสวรรค์ พระครูปฏิญาณธรรมรส เจ้าคณะอำเภอเทพสถิต พระครูสอนนุรักษ์ชัยคุณ เจ้าคณะอำเภอหนองบัวระเหว พระครูวิมลจันทโสภณ เจ้าคณะอำเภอบ้านเขว้า ที่อนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ รวมถึงพระภิกษุสงฆ์ที่เป็นพระเจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส ทุกรูป ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน และผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อพระวินยาธิการ ซึ่งจะส่งผลให้พระภิกษุสงฆ์ ได้รับประโยชน์ตามไปด้วย

อานิสงส์ใดที่จักพึงบังเกิดจากการทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอนอบนุชาคุณพระรัตนตรัย คุณ บิดา คุณมารดา คุณครูอาจารย์ ผู้มีอุปการคุณทุกๆ ท่าน

พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนนมนโน

๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบในการวิจัย.....	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๔
๑.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๖
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา.....	๖
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่.....	๑๗
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพระวินยาศึกษา.....	๓๐
๒.๔ การปฏิบัติงานและกฎระเบียบของพระวินยาศึกษา.....	๓๗
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๖๓
๓.๒ กลุ่มประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๖๓
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๖๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๖๕
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๖

บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๖๗
๔.๑ สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ.....	๖๗
๔.๒ การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ.....	๗๒
๔.๓ แนวทางการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ.....	๗๖
๔.๔ องค์กรความรู้จากการวิจัย.....	๘๖
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๙๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๙๑
๕.๒ อภิปรายผล.....	๙๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๐๑
บรรณานุกรม.....	๑๐๒
ภาคผนวก.....	๑๐๘
ผนวก ก เครื่องมือการวิจัย.....	๑๐๙
ผนวก ข เอกสารขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย.....	๑๑๑
ผนวก ค ภาพประกอบ.....	๑๑๗
ผนวก ประวัติผู้วิจัย.....	๑๒๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดทางด้านวัตถุ ด้วยประดิษฐ์กรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆที่เกิดขึ้นมา จึงทำให้สภาพสังคมของพระสงฆ์เปลี่ยนแปลงไปหลายอย่างทำให้พระสงฆ์ในปัจจุบันเปลี่ยนไปมีการกระทำความผิดมากขึ้น สภาพสังคมปัจจุบันย่อมมีทั้งพระสงฆ์ดีและพระสงฆ์ไม่ดี ดังนั้น พระสงฆ์ดีจะต้องมีจำนวนที่มากกว่า และมีอำนาจในการปกครอง ถ้าไม่ได้เป็นอย่างนี้สภาพสังคมพระสงฆ์ก็จะอยู่ไม่ได้ทุกสังคมจำเป็นจะต้องมีคุณธรรม เป็นหลักให้ยึด มีคุณธรรมเป็นหลักตัดสินความถูกต้องในทุกสังคมจำเป็นจะต้องมีข้อกฎหมาย ข้อบังคับ สังคมของทางโลกมีกฎหมาย ในสังคมของพระสงฆ์มีพระธรรม วินัย ถ้าพระสงฆ์รักษากฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีของตนอย่างเคร่งครัดจะเกิดความสงบสุข แต่ในชีวิตจริงไม่ได้เป็นอย่างนั้น พระสงฆ์ในสังคมไม่สามารถห้ามความรู้สึกความอยากฝ่ายต่ำในใจตนได้ขาดจิตสำนึกในอันที่จะรักษาคุณธรรม ความดี ในใจตน พระธรรม วินัย และกฎหมายจึงมีพระสงฆ์หลายรูปประพฤติดิถีทั้งกฎหมายและพระธรรมวินัย ถ้าปล่อยให้เรื่องอย่างนี้เกิดขึ้นที่สุดแล้วก็จะถึงกาลวิบัติ ฉิบหาย ดังนั้น จำต้องมีเจ้าหน้าที่ที่จะควบคุมบังคับให้ปฏิบัติตาม พระธรรม วินัย และกฎหมาย

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การดูแลคณะสงฆ์ให้เป็นผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และให้มีความสงบเรียบร้อยตามพระวินัยนั้น คณะสงฆ์จำเป็นต้องมีมาตรการในการควบคุมดูแลความประพฤติของพระสงฆ์ อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๕(๕) แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ พุทธศักราช ๒๕๔๑ ว่าด้วยการควบคุม บังคับบัญชาของเจ้าคณะปกครอง และเจ้าอาวาส ตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชา และชี้แจง แนะนำการปฏิบัติ หน้าที่ ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย จึงแต่งตั้งพระภิกษุขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “พระวินยาธิการ” เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ เจ้าคณะผู้ปกครองคณะสงฆ์^๑ พระวินยาธิการ มีหน้าที่ออกตรวจตราดูแลความเรียบร้อย

^๑ พระธรรมสุธี เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร, คู่มือศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการคณะสงฆ์ กรุงเทพมหานคร, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔) หน้า ๔๓.

ของพระภิกษุสงฆ์สามเณร ช่วยชี้แจง แนะนำพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติอยู่ในหลักพระธรรมวินัยและ นำพระภิกษุสามเณร ผู้ประพฤติดุศีลธรรมวินัย มอบให้เจ้าคณะผู้ปกครองคณะสงฆ์ เพื่อพิจารณา สภาพการณ์ปัญหาต่อไป ปัจจุบันพระวินยาธิการเป็นตำแหน่งที่ยังไม่มี กฎหมายรองรับ ทำให้การ ปฏิบัติหน้าเป็นไปอย่างติด ๆ ขัด ๆ พระรัตนเมธี เจ้าอาวาสวัดแก้วฟ้าจุฬามณี และเจ้าคณะเขต บาง ซื่อ ในฐานะหัวหน้าพระวินยาธิการเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า “การทำงานของพระวินยาธิการ ขณะนี้ ถือว่าลำบาก เพราะเป็นตำแหน่งที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับ จะดำเนินการ อะไรกับพระที่ ทำผิด พระธรรมวินัยไม่มีอำนาจในการลงโทษ เมื่อพบพระที่ทำความผิดก็ต้องพาไปให้เจ้าคณะผู้ปกครองใน ท้องที่นั้น ๆ วินิจฉัยลงโทษ รวมทั้งต้องอาศัยความร่วมมือ จากเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย”^๒

พระวินยาธิการ โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๔ (๑) แห่งกฎหมายธรรมนูญฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ.๒๕๓๕) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ จึงได้อธิบายไว้ว่า วินัย, วินัย (น.) คือ ระเบียบสำหรับความประพฤติให้เป็นระเบียบแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่วนพระวินัยธร คือ พระผู้ ที่ทรงพระวินัย ได้แก่ พระที่มีความรู้ ความชำนาญในการทรงจำพระวินัยอติการ หมายถึง ผู้อำนวยการ, ผู้ที่เป็นผู้ปกครอง, เจ้าวัด หรือผู้ที่เป็นใหญ่ดังนั้นเมื่อรวมกันแล้ว พระวินยาธิการ จึง หมายถึงพระที่ทรงไว้ซึ่งพระวินัย หรือพระภิกษุ ที่คอยกำกับดูแลให้ผู้ประพฤติดุศีลธรรมมีความเป็น ระเบียบมากขึ้น”^๓ ดังนั้นจึงหมายถึงพระภิกษุสงฆ์ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าคณะจังหวัด หรือ เจ้า คณะผู้ปกครอง ให้เป็นผู้ดูแลช่วยเหลือสนับสนุนในการปกครองของเจ้าอาวาสและเจ้าคณะผู้ปกครอง ในจังหวัดชัยภูมิ เหตุที่มาศึกษาเรื่องนี้เพราะสถาบันสงฆ์เป็นสถาบันในทางจริยธรรม และมีพระสงฆ์ เป็นศาสนทายาทที่สำคัญที่สุด และยังเป็นแกนนำในการสืบทอดอายุพระศาสนาให้ยังคงอยู่ต่อไป ฉะนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถาบันสงฆ์จึงเป็นปัญหาใหญ่ของสังคม ข่าวดราม่าเสียหายที่เกิดขึ้นในวงการ สงฆ์อันเกิดจากการที่ประพฤติไม่เหมาะสมของพระภิกษุสามเณร มีการประพฤติเป็นกลุ่มเป็น กระจุกการมีคนอยู่เบื้องหลัง เพื่ออิงศาสนาหากิน นอกจากนั้นก็ยังมีปัญหาการปลอมบวชซึ่งการ ปฏิบัติงานยิ่งเพิ่มปัญหาตามมาอีกหลายรูปแบบ ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้อาศัยการปลอมเป็นพระ อาศัยผ้าเหลืองห่มเพื่อหลอกล่อผู้คนชาวบ้านในรูปแบบต่างๆ ซึ่งยากต่อการตรวจสอบ ฉะนั้น พระ วินยาธิการจะต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างดี และจำเป็นต้องมีการพัฒนา

^๒ พระรัตนเมธี. , คู่มือศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔),หน้า ๒๑.

^๓ ถวัลย์ ทองมี, คู่มือพระวินยาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๓๕).หน้า

รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ให้ทันเท่ากับเหตุการณ์ในปัจจุบันนี้ พระวินยาศการเป็นตำแหน่งที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับ ทำให้การปฏิบัติงานปฏิบัติได้ยังไม่เต็มที่

พระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ มีเขตการปกครองครอบคลุม ๑๖ อำเภอ ประกอบไปด้วย อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวแดง อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น อำเภอซับใหญ่ อำเภอภักดีชุมพล อำเภอกอนสวรรค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอจัตุรัส อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอเนินสง่า อำเภอกอนสาร และอำเภอแก้งคร้อ มีพระวินยาศการประจำจังหวัดชัยภูมิ ทั้งสิ้น ๓๐๑ รูป ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า พระวินยาศการของจังหวัดชัยภูมิ ควรจะมี การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ ให้มีความรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้ทราบถึงหน้าที่ของตน และเข้าใจปัญหาและอุปสรรคสาเหตุและปัจจัยอื่น โดยประยุกต์หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่เป็นกลวิธีหรืออุบายคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและการพัฒนาการปฏิบัติงานในรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนให้มีความมั่นคงถาวรสืบไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ
- ๑.๒.๒ การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ
- ๑.๒.๓ นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบในการวิจัย

- ๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ
- ๑.๓.๒ การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ
- ๑.๓.๓ นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษาที่สำคัญ คือ (๑) ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ (๒) การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ (๓) นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศการจังหวัดชัยภูมิ

๒ ขอบเขตประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรคือ พระวินยาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ ทั้งหมดจำนวน ๓๐๑ รูป

๓.ขอบเขตด้านพื้นที่

สำหรับขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาในเขตจังหวัดชัยภูมิ

๔.ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ.๒๕๖๖ ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยกำหนดความหมายต่างๆ ของการใช้คำในการวิจัยดังนี้

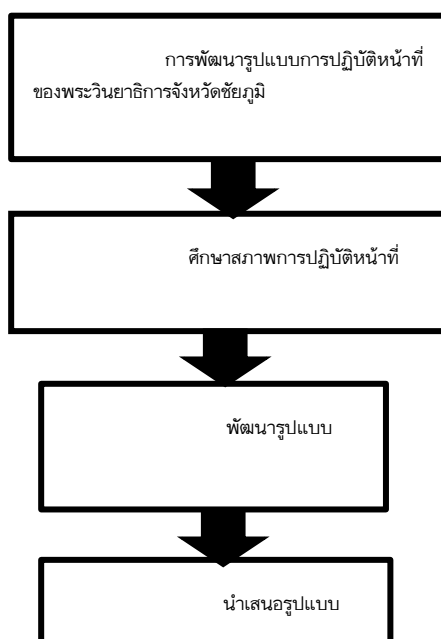
การพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการที่มีแนวทางเปลี่ยนแปลงให้มีทิศทางไปในทางที่ดีขึ้น โดยอาศัยปัจจัยหลากหลายอย่างในการดำเนินการ ขับเคลื่อนและการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องใช้ในการวางแผนในการดำเนินการ กระทำ วิเคราะห์ แก้ปัญหา โดยใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งพระวินยาธิการนั้นจะต้องร่วมกันจัดการและวางแผนแล้วลงมือกระทำ

การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งกำหนดในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

พระวินยาธิการ หมายถึง พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าคณะจังหวัดชัยภูมิให้เป็นพระวินยาธิการ ผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน การปกครองของเจ้าอาวาส และเจ้าคณะผู้ปกครองโดยมีหน้าที่ตรวจตรา ชี้แจงแนะนำให้พระภิกษุ สามเณรปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย

๑.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง”การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการของจังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียด คือ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบ สภาพการพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการจังหวัดชัยภูมิ

๑.๗.๒ ทำให้ทราบ การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการของจังหวัดชัยภูมิ

๑.๗.๓ ทำให้ทราบ รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการจังหวัดชัยภูมิ

๑.๗.๔ เป็นฐานข้อมูลทางวิชาการให้คณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ประโยชน์ใน การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการจังหวัดชัยภูมิ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการของจังหวัดชัยภูมิ” ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการศึกษา ตามลำดับดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับพระวินยาธิการ
- ๒.๕ การปฏิบัติงานและกฎระเบียบของพระวินยาธิการ
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๑.๑ ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่า การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อย โดยผ่านขั้นตอนต่างๆ ในที่นี้หมายถึงการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความผู้ ทัศนคติและพฤติกรรมในสังคมตั้งแต่บุคคล สถาบันไปจนถึงสังคม จากสังคมเป็นอยู่ก้าวไปสู่สังคมตามแบบอย่างที่ดีควรจะเป็นหรือเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ก่อนศึกษาความหมายการพัฒนา ควรเข้าใจ แนวพื้นฐานการพัฒนาเสียก่อน อธิบายว่า สืบเนื่องจากสภาพธรรมชาติมนุษย์เป็นสัตว์สังคม หมายถึง มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่เป็นกลุ่ม ไม่อยู่คนเดียว การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีหลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (fride) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมเป็นธรรมชาติแต่ละกลุ่มจะต้องมี ผู้นำกลุ่ม และผู้ตาม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบสุขความเรียบร้อย ด้วยเหตุผลนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า ที่ใดมีกลุ่ม ย่อมมีการพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา

สนธยา พลศรี ได้จำแนกความหมายของการพัฒนาแต่ละประเภทไว้ ดังนี้

๑. ความหมายจากรูปศัพท์หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ ความหมายดังกล่าวนี้เป็นที่มาของความหมายในภาษาไทยและเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายอื่น ๆ

๒. ความหมายโดยทั่วไป หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้คุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ความหมายนี้นับว่าเป็นความหมายที่รู้จักกันโดยทั่วไป เพราะนำมาใช้มากกว่าความหมายอื่น ๆ แม้ว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการก็ตาม

๓. ความหมายทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง ความเจริญเติบโตแต่เป็นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการเน้นความหมายในเชิงปริมาณ คือการเพิ่มขึ้นหรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่าด้านอื่น ๆ

๔. ความหมายทางพัฒนาบริหารศาสตร์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งในด้านคุณภาพ (ดีขึ้น) ด้านปริมาณ (มากขึ้น) และด้านสิ่งแวดล้อม (มีความเหมาะสม) ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว

๕. ความหมายทางด้านเทคโนโลยีหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความหมายอีกแนวทางหนึ่ง

๖. ความหมายทางด้านการวางแผน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้าในลักษณะของแผนและโครงการ แล้วบริหารหรือจัดการให้เป็นไปตามแผนและโครงการจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าความหมายของการพัฒนาทางด้านการวางแผนกำหนดให้การพัฒนาเป็นกิจกรรมของมนุษย์และเกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้เกิดจากการวางแผนโดยมนุษย์ไม่ใช่เป็นการพัฒนาในความหมายนี้

๗. ความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติคำว่าการพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือการปฏิบัติการณ์นี้ เป็นความหมายต่อเนื่องจากความหมายทางการวางแผน โดยมุ่งเน้นถึงการวางแผนและโครงการไปดำเนินการอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่องเพราะถึงจะมีแผนและโครงการแล้ว แต่ถ้าหากไม่มีการนำไปปฏิบัติการพัฒนา ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

๘. ความหมายในทางพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนให้มีความสุข มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การพัฒนาในความหมายนี้มีลักษณะเดียวกันกับการพัฒนาในความหมายทางด้านการวางแผน คือเป็นเรื่องของมนุษย์เท่านั้น แตกต่างกันเพียงการวางแผนให้ความสำคัญที่วิธีการดำเนินงาน ส่วนพุทธศาสนาเน้นผลที่เกิดขึ้น คือความสุขของมนุษย์เท่านั้น

๙. **ความหมายทางสังคมวิทยา** นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของการพัฒนาโดยเน้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม คือมนุษย์ กลุ่มทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายในทางพุทธศาสนา คือการเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มีความสุขและมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายทางการวางแผน คือด้วยวิธีการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวางแผนเรียกว่าการบริหารและการจัดการ

๑๐. **ความหมายทางการพัฒนาชุมชน** นักพัฒนาชุมชนได้ให้ความหมายคำว่า การพัฒนาเอาไว้ใกล้เคียงกับนักสังคมวิทยา คือการพัฒนาเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสังคมมนุษย์ให้ดีขึ้น แต่ว่านักพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นที่มนุษย์ในชุมชนจะต้องร่วมกันดำเนินงานและได้รับผลจากการพัฒนาร่วมกัน^๑

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญทำให้เจริญ^๒

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนา” หมายถึง แปลว่า เจริญหรือทำให้เจริญ คำว่า “พัฒนา” ทางศาสนาไม่เคยใช้ แต่ถ้าหมายถึงคำว่า ความเจริญแล้ว ทางศาสนาได้ใช้มานานแล้ว เช่น ถ้าเราจะสร้างกุศลให้มากเราก็เรียกว่าเจริญกุศล ถ้าจะปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานก็เรียกว่า เจริญวิปัสสนากรรมฐาน ถ้าจะสร้างเมตตาให้เกิดขึ้นก็เรียกว่าเจริญเมตตา ดังนั้นถ้าจะโยงเรื่องการพัฒนาเกี่ยวกับคำว่าเจริญแล้ว ก็ต้องถือว่าเราได้มีการพัฒนากันมานานแล้ว ดังนั้น การพัฒนาจึงหมายถึงการพัฒนาคุณสมบัตินั่นเอง การพัฒนาคุณสมบัติ ๔ ประการได้แก่ ๑) การพัฒนา กาย ๒) การพัฒนาศีล ๓) การพัฒนาจิต ๔) การพัฒนาปัญญา

๑. การพัฒนากาย หมายความว่า นอกจากมีปัจจัยสี่มาบำรุงเลี้ยงร่างกายอย่างเพียงพอ ให้แข็งแรงเป็นปกติสุขแล้ว ยังต้องมีความสัมพันธ์ที่ถูกต้องดีงามกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพไม่ให้เกิดโทษแก่ร่างกายและจิตใจ เช่น กินอาหารที่มุ่งประโยชน์ต่อสุขภาพ มิใช่เพื่อเอร็ดอร่อยสนองตัณหาโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์คุณค่าอาหารว่าจะมีโทษต่อร่างกายหรือไม่ ส่วนการรับรู้สิ่งแวดล้อมภายนอกสัมผัสทางตา หู จมูก กาย ก็รู้จักเรียกรับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ไม่รับสิ่งที่เป็นโทษเข้ามา และไม่ก่อปัญหาแก่สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

^๑ สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน** พิมพ์ครั้งที่ ๕ พิมพ์ลักษณ์, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ , ๒๕๔๗.), หน้า ๔๙.

^๒ ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุคส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗๙.

๒. การพัฒนาศีล คือ การพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้านกาย วาจา กับบุคคลอื่นซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมอย่างถูกต้องลำพังการเป็นอิสระ ปลอดภัยจากการถูกผู้อื่นเบียดเบียนเท่านั้นยังไม่พอ บุคคลยังต้องไม่กระทำการเบียดเบียนผู้อื่นอีกด้วย และประพฤติตนเป็นประโยชน์เกื้อกูลผู้อื่นตลอดจนมีสัมมาอาชีวะ

๓. การพัฒนาจิต คือ การฝึกฝนอบรมจิตให้มีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งสามด้าน คือ มีคุณสมบัติจิตดี เช่น มีความเมตตา กรุณา อ่อนน้อมถ่อมตน มีสมรรถภาพจิตดี เช่น มีสติและสมาธิ มีความขยันหมั่นเพียรมีสุขภาพจิตดี เช่น มีความปีติปราโมทย์แช่มชื่นใจ จิตที่ได้รับการพัฒนาแล้วย่อมปลอดภัยจากความหมองมัว เรา่ร้อน ทะยานอยาก หากแต่ประสพสุขที่ประณีตยิ่งขึ้น

๔. การพัฒนาปัญญา นอกจากการฝึกฝนให้มีความสามารถในการคิดเป็นคิดอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ปราศจากอคติแล้วยังมีความหมายต่อไปถึงการรู้จักเข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริงรู้เท่าทันธรรมชาติตามสังขาร จนสามารถแหวกวิชาจนจิตใจเป็นอิสระ ไม่ถูกกิเลสครอบงำหลุดพ้นจากความทุกข์สิ้นเชิง

เมื่อบุคคลสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นที่พึงมีจิตใจและปัญญาแล้ว การพัฒนาชีวิตด้านในบุคคลด้วยกระบวนการศึกษาอบรมในหลายลักษณะ จะทำให้บุคคลมีคุณภาพภายใน อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการรองรับการจัดระเบียบสังคมอย่างใหม่ ที่เป็นผลจากการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริงการพัฒนาสภาพทางกายภาพตลอดการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมจะสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นเพราะผู้คนมีหลักธรรมพื้นฐาน เช่น มีสัมมาทิฐิ เห็นความเจริญงอกงามของชีวิตดีกว่าความมั่งคั่งทางวัตถุ มีความสันโดษพึงพอใจในความเป็นอยู่แต่พอดีควบคู่ไปกับความขยันหมั่นเพียร และมีฉันทะเป็นแรงจูงใจในการทำงาน มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อสรรพชีวิตเป็นต้น คุณภาพของชีวิตที่กล่าวมาแล้วย่อมเป็นสิ่งสะท้อนและเป็นทั้งปัจจัยในการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง^๓

จินตนา สุจิตานันท์ ให้ความหมายของการพัฒนาว่า กระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง กระบวนการพัฒนาจึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการระยะยาวและส่งผลต่อคนส่วนใหญ่ ๓ อย่างคือ

๑. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่าความเจริญทางเศรษฐกิจ ถ้าด้านสังคมก็เป็นเรื่องเหตุผลและสามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจและลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี ดังนั้นการพัฒนาจึงหมายถึง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลบอลทีมทอง, ๒๕๓๗), หน้า ๖๘-๗๗.

๒.การพัฒนา หมายถึง ความมั่นคง มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงมีเสถียรภาพ ไม่มีปัญหาเงินเพื่อ เงินฝืด และมีสังคมที่สงบสุข สังคมสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างสูง

๓.การพัฒนา หมายถึง ความเป็นธรรม ในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามสมควรถ้าการพัฒนาเป็นการพัฒนาประเภทที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนไม่มาก และผู้ที่ได้รับผลตอบแทนจากการพัฒนามีน้อยราย เป็นการพัฒนาไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ได้สร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม^๕

ฮูจเว็ลท์ (Hoogvelt) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายใต้การแบ่งโลกที่พัฒนาละไม่พัฒนา

ที.อาร์.แบ็ทเทิน (T. R. Batten) ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาชุมชนของอังกฤษได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น^๕

ทิตยา สุวรรณชฎ ได้อธิบายการพัฒนา ไว้ว่า การพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและกำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย สภาวะการพัฒนาเป็นสภาวะสมาชิกของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่โดยมีสภาวะครอบงำ เช่น ความบีบคั้นทางการเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สมบูรณ์ในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่^๖

พระพุทธศาสนา สอนให้บุคคลพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านวัตถุ และจิตใจ ให้มีความสมดุลงอกจากนี้ ยังสอนเน้นด้านจิตใจเป็นพิเศษกว่าในบรรดาทรัพย์สมบัติทั้งหลายในโลกนี้ อริยทรัพย์ ๗ ประการ เหล่านี้สูงกว่าและประเสริฐที่สุด คือ ๑. ความเชื่อที่มีเหตุผล ๒. การรักษากายวาจาใจให้เรียบร้อย ๓. การรู้สึกละอายต่อการทำความชั่ว ๔. การเกรงกลัวต่อการทำชั่ว ๕. ความเป็นผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมามาก ๖. การรู้จักเอื้อเพื่อเสียสละ ๗. การมีปัญญาเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเหตุผลดีชั่ว ถูกผิด คุณโทษ ประโยชน์ แต่มิใช่ประโยชน์ อริยทรัพย์ทั้ง ๗ ประการนี้เป็นทรัพย์อันประเสริฐอยู่ภายในจิตใจ

^๕ จินตนา สุขจางันท์, การศึกษาและพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้า, ๒๕๔๙), หน้า ๓๙-๔๐

^๕ T. R. Batten, *community and Their Development*, (London : Oxford University Press, ๑๙๕๙, P. ๒

^๖ ทิตยา สุวรรณชฎ “สังคมวิทยา” ใน *วิทยาศาสตร์สังคม*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๘๗-๑๘๘.

มีคุณค่าสูงกว่าทรัพย์ภายนอก ผู้ใดแย่งชิงไม่ได้ ไม่สูญหายไปด้วยอันตรายฯ ทำให้ไม่ยากจนและเป็น
ทุนสร้างทรัพย์สมบัติภายนอก^๗

พระอาจารย์สังวรสุตกิจ (อนันต์ ญาณสวโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์การ
พระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาต้นเพื่อการ
พัฒนาองค์การต้องมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ให้เข้าใจไปในทางเดียวกันของเจตนารมณ์ การพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) และการทำงานเป็นทีม มีการคิดร่วมกัน
พัฒนาร่วมกันในงานด้านต่างๆ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา
การเกิดเอกภาพในการปกครองจะก่อให้เกิดความมั่นคง เข้มแข็ง ผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์ขององค์กร
ด้วยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การ ผ่านกระบวนการคิดและจูงใจร่วมกัน (Motivation) ด้วยการ
สร้างทีมงาน (Teamwork) ตามระบบการที่เกิดจากการอยู่ร่วมกัน การประสานงาน และการ
ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในองค์การ โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบองค์กรอย่างมีแบบแผน เพื่อให้
องค์กรสามารถแก้ไขปัญหาและมีการพัฒนาการอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งเกิน
แนวทางการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลใน
การทำงานขององค์กร^๘

กรมการศาสนา ได้ทำการวิจัย แนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการพบว่าความต้องการใน
การพัฒนาพระสังฆาธิการ ต้องให้มีการจัดการประชุมถวายความรู้มากที่สุดรองลงมา คือ การตั้ง
สถาบันพระสังฆาธิการ ส่วนการจัดทำคู่มือและการสอนทางไกลพระสังฆาธิการทั้ง ๓ ระดับ เห็นด้วย
เป็นลำดับรองลงมา โดยเฉพาะการจัดการสอน หรือการประชุมถวายความรู้ทางไกล พระสังฆาธิการ
เห็นด้วยน้อยที่สุด^๙

อัฐภร พลปัทพี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะองค์กรธุรกิจสมรรถนะสูงตาม
แนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย พบว่า กระบวนพัฒนาคุณลักษณะองค์กรสมรรถนะสูงประกอบด้วย
ขั้นตอนการดำเนินการ ๕’P คือในแต่ละองค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูงจะมีกระบวนการพัฒนา
ด้วย การกำหนดความมุ่งหมาย (Purpose) ที่ชัดเจนสอดคล้องกับความคาดหวัง การเป็นองค์กร
สมรรถนะด้านธุรกิจบริการมีการเตรียมการที่เหมาะสมในการพัฒนาองค์การด้วยการวางแผน

^๗ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๒๖/๒๖๔.

^๘ พระอาจารย์สังวรสุตกิจ (อนันต์ ญาณสวโร), “การพัฒนาองค์การพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัด
ภาคเหนือตอนบน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖). หน้า ๘.

^๙ กรมการศาสนา, “แนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการ”, รายงานวิจัย, (กองแผนงาน: กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๒๓.

(Planning) การจัดการอย่างเป็นระบบโดยมีการกำหนดกระบวนการ (Processing) อย่างชัดเจน แล้วพัฒนาวิธีการปฏิบัติ (Practical) ที่เป็นขั้นตอนพร้อมกับการกำหนดแนวทางการตรวจสอบประเมินผล (Performance) ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาองค์กรที่กำหนดไว้^{๑๐}

พัศมา แผนสมบุรณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพองค์กรธุรกิจบริการสู่องค์กรประสิทธิภาพสูง ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะองค์กรประสิทธิภาพสูงคือต้องมีการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาองค์กร ต้องสร้างบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสูง (HPP) สร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) สร้างระบบงานให้มีคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) และสร้างวัฒนธรรมให้เป็นวัฒนธรรมประสิทธิภาพสูง (HPC) หลักการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาองค์กรประสิทธิภาพสูงมีกระบวนการ ๖ ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การกำหนดประเด็นความรู้ การแสวงหาความรู้ การรวบรวมความรู้ การแบ่งปันความรู้ การนำความรู้สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลที่สามารถสร้างคุณลักษณะความเป็นองค์กรประสิทธิภาพสูง (HPO) ได้ทุกองค์ประกอบ^{๑๑}

พระมหาสังเวียร ปัญญาโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา พระครูสุภาจาจารย์วัฒน์” จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการปรับตัวและการปรับบทบาท หากพระสงฆ์ยังสามารถปรับและนำหลักธรรมะวิธีการสอนที่ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน พระสงฆ์จะได้รับความเคารพนับถือและความศรัทธา จากประชาชน การนำหลักธรรมความเชื่อในทางพระศาสนาพัฒนาร่วมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจไม่เป็น เพียงเกิดผลต่อชุมชนด้านศีลธรรมเท่านั้น ยังทำให้เกิดการรวมกลุ่มและรู้สึกในความสัมพันธ์ร่วมกันที่จะ ดำเนินกิจกรรมต่อกลุ่ม ทำให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเอง โดยพระสงฆ์ได้ปรับบทบาทในการเข้าถึง เข้าไปรับรู้ ปัญหาของชุมชน เช่น ปัญหาความยากจน โดยได้หยิบยกเอาปัญหา

^{๑๐} อัฐภร พลปัดพี, “การพัฒนาคุณลักษณะองค์กรธุรกิจสมรรถนะสูงตามแนวพระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๓๔.

^{๑๑} พศมา แผนสมบุรณ์, “การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพองค์กรธุรกิจบริการสู่องค์กรประสิทธิภาพสูง”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๒๔.

เหล่านี้มาเป็นสื่อกระตุ้นส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ชุมชนโดยอาศัยหลักพระศาสนาจากการเรียนรู้ชุมชนมาใช้เพื่อแก้ปัญหาชุมชนได้อย่าง ลงตัวโดยการปลูกฝังหลักคุณธรรม^{๑๒}

พระปลัดสัมฤทธิ์ เทวธมฺโม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทภารกิจพระสังฆาธิการผู้ทรงสมณศักดิ์ในจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อการพัฒนาสังคมไทย” จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ พบว่า รูปแบบการเผยแผ่คือ เทศน์ในวันพระ เทศน์ในเทศกาลเข้าพรรษาเทศน์ตามงานนิมนต์ งานพระธรรมทูต อบรมศีลธรรมนักเรียนตามโรงเรียน หรืออบรมในเวลาเย็นเข้าค่ายอบรมคุณธรรม เขียนหนังสือธรรมะเผยแผ่ อบรมกรรมฐาน แสดงธรรมออกอากาศทางวิทยุ และโทรทัศน์ ปัญหาที่พบในการเผยแผ่ เช่น ชาวบ้านจะชอบฟังและดูสิ่งบันเทิงมากกว่าการฟังธรรมะ และนักเผยแผ่ที่ดีจะต้องยึดองค์แห่งธรรมกถึก^{๑๓}

พระมหาสังเวียร ปญฺญารโ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา พระครูสุภาจารวัฒน์” จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการปรับตัวและการปรับบทบาท หากพระสงฆ์ยังสามารถปรับและนำหลักธรรมะวิธีการสอนที่ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน พระสงฆ์จะได้รับความเคารพนับถือและความศรัทธา จากประชาชน การนำหลักธรรมความเชื่อในทางพระศาสนาพัฒนาาร่วมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจไม่เป็น เพียงเกิดผลต่อชุมชนด้านศีลธรรมเท่านั้น ยังทำให้เกิดการรวมกลุ่มและรู้สึกในความสัมพันธ์ร่วมกันที่จะ ดำเนินกิจกรรมต่อกลุ่ม ทำให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเอง โดยพระสงฆ์ได้ปรับบทบาทในการเข้าถึง เข้าไปรับรู้ ปัญหาของชุมชน เช่น ปัญหาความยากจน โดยได้หยิบยกเอาปัญหา

^{๑๒} พระมหาสังเวียร ปญฺญารโ, “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา พระครูสุภาจารวัฒน์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔๒.

^{๑๓} พระปลัดสัมฤทธิ์ เทวธมฺโม, “บทบาทภารกิจพระสังฆาธิการผู้ทรงสมณศักดิ์ในจังหวัดขอนแก่นที่มี ต่อ การพัฒนาสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕๒.

เหล่านี้มาเป็นสื่อกระตุ้นส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ชุมชนโดยอาศัยหลักพระศาสนาจากการเรียนรู้ ชุมชนมาใช้เพื่อแก้ปัญหาชุมชนได้อย่าง ลงตัวโดยการปลูกฝังหลักคุณธรรม^{๑๔}

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

จากการนำคำว่า การพัฒนามาใช้ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันจึงให้เกิดแนวความคิด เกี่ยวกับการพัฒนาต่างกันไปหลายแนวความคิด ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังต่อไปนี้

๑.แนวความคิดด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เป็นผลมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ หลาย ๆ ประเทศและประเทศต่าง ๆ เริ่มตระหนักว่าการดำเนินการพัฒนาที่ผ่านมาไม่ได้ส่งผลให้ ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการพัฒนาควรจะถูกกำหนดให้ไปสู่แนวคิด ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การศึกษาและสุขภาพอนามัย รวมไปถึง ความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชนเป็นอันดับแรก แทนการมุ่งลงทุนในด้านอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาและแนวทาง ในการปฏิบัติแล้วการพัฒนาจะมุ่งไปที่สวัสดิการของประชาชนเพื่อลดความยากจน ลดการว่างงาน และลดความไม่เท่าเทียมกันด้วย

๒.แนวคิดแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาติเรียกร้องให้ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดจำกัดของ ทรัพยากรโลก เป็นแนวคิดการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุลใน ๕ ด้าน คือด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมและด้านการเมือง

๓.แนวคิดด้านมนุษยนิยม เป็นการอธิบายแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาของมนุษย์ที่เน้นเรื่อง ค่านิยมกับจริยธรรม โดยมองว่าเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาอยู่ที่มนุษย์และค่านิยมด้านจริยธรรม เป็นสิ่งสำคัญในสังคมมนุษย์ ตามแนวคิดนี้ถือว่าคนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา คนเป็นผู้บันดาลให้ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพ ปริมาณ สิ่งแวดล้อมกระบวนการพลวัตแผนและโครงการวิธีการปฏิบัติการ การกระทำของมนุษย์มีความเหมาะสมมีเกณฑ์ชีวิตเปลี่ยนแปลงได้ลักษณะของการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ใน เกิดขึ้นหรือดับสลายได้ จุดหมายปลายทางสูงสุดของการพัฒนาคือการพัฒนาคน ซึ่งหมายถึงการทำให้ คนมีทั้งคุณภาพและคุณธรรม^{๑๕}

^{๑๔} พระมหาสังเวียร ปัญญาธโร, “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการ พัฒนา เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา พระครูสุภาจารวัฒน์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔๒.

^{๑๕} วิรัช เตียงหงษากุล. **หลักการพัฒนาชุมชน**. (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙) หน้า ๔-๕

๔. แนวคิดทางด้านเศรษฐกิจ เป็นการอธิบายถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งจะเน้นไปในเรื่องของการออมและการลงทุน มองว่าการพัฒนาเปรียบเสมือนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยถือว่าเมื่อมีกระบวนการพัฒนาเกิดขึ้นแล้ว ผลแห่งการพัฒนาจะแพร่กระจายไปยังประชาชนที่ละน้อยและประชาชนจะพัฒนาตามไปด้วย ซึ่งผลประโยชน์ของการเจริญเติบโตจะกระจายไปสู่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในรูปของงานและโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยผลของการกระจายนี้จะเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่กลุ่มที่ยากจนกว่า

๕. แนวคิดแบบการพัฒนาชุมชน เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาตินำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่กล่าวมาแล้วในเรื่องความเป็นมาของการพัฒนา กล่าวคือทำให้คนและกลุ่มคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนาตามหลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน

๖. แนวความคิดแบบการปฏิบัติการทางสังคม เป็นแนวคิดที่เกิดจากรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ พยายามที่จะปรับปรุง แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปของการวางแผนและปฏิบัติการ เช่น การปฏิรูประบบที่ดิน การสหกรณ์ การพัฒนาชนบท เป็นต้น และเรียกวิธีการนี้ว่าการพัฒนา^{๑๖}

๗. แนวคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม เป็นแนวคิดของการพัฒนาประเทศด้วยระบอบสังคมนิยมที่นำทฤษฎีความขัดแย้งมาใช้เป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบสังคมโดยถือว่าการนำระบอบสังคมนิยมเข้ามาใช้แทนระบบที่ใช้อยู่เดิม ถือเป็นการพัฒนาในแนวความคิดนี้^{๑๗}

ลักษณะของการพัฒนา

จากความหมายของการพัฒนาดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ลักษณะของการพัฒนามีหลายประการ ซึ่งลักษณะสำคัญของการพัฒนานั้น สนธยา พลศรี(๒๕๔๗ : ๕-๖) อธิบายไว้ ดังนี้

๑. เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือให้มีความเหมาะสม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ซึ่งเป็นลักษณะตามความหมายทางด้านพัฒนาบริหารศาสตร์

^{๑๖} สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๙

^{๑๗} นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบท (กรุงเทพมหานคร : สงขลานครินทร์, ๒๕๓๔), หน้า ๖

๒. มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนและอย่างต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ ไม่สามารถข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งได้

๑. มีลักษณะเป็นพลวัต คือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบรวดเร็วหรือช้า ๆ ปริมาณมากหรือน้อยก็ได้

๒. เป็นแผนโครงการ คือเกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใคร ด้านใดด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ เป็นต้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า

๑. เป็นวิธีการ การพัฒนาเป็นมรรควิธีหรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน ต่างก็เป็นวิธีการพัฒนาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

๒. เป็นปฏิบัติการ คือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่เป็นเพียงแนวความคิดหรือเป็นเพียงรายละเอียดของแผนและโครงการเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริงจึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ

๓. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถจัดทำแผนโครงการและคิดค้นวิธีการในการที่จะพัฒนาตนเองและสิ่งต่าง ๆ ได้ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม ถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้วจะไม่ใช่การพัฒนา แม้ว่าจะมีลักษณะอื่น ๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม

๑. ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข เพราะการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์นั่นเอง

๒. มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด คือสามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบกับสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัดในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพ ปริมาณ สิ่งแวดล้อม ความคงทนถาวร การประเมินผลจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่ามีความเหมาะสมหรือพึงพอใจหรือไม่ และระดับใด เป็นต้น

๓.สามารถเปลี่ยนแปลงได้การพัฒนานอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อมนุษย์สังคม และสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แล้ว รูปแบบ กระบวนการและวิธีการพัฒนาที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากมนุษย์และสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของการพัฒนา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย การพัฒนาใหม่ ๆ จึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ^{๑๘}

สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตามแผนด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง ซึ่งเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยเป้าหมายสุดยอดของการพัฒนาอยู่ที่คนและคุณภาพชีวิตของคน ซึ่งลักษณะโดยรวมของการพัฒนาจะมีหลักวิธีการ และกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความรู้ให้ดีขึ้น คือการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมมีจิตสำนึกมีเหตุผลมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ถือเป็นบทบาทหน้าที่ ซึ่งพระวินยการในปัจจุบันต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการเลือกใช้รูปแบบและเทคนิคที่เหมาะสมในการเผยแพร่ รวมถึงมีความรู้ทางการสื่อสารเพื่อสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ที่มีจริยวัตรตรงตามควรแก่การ เคารพบูชา อีกด้วย

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่

การปฏิบัติหน้าที่ คือ การปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งการปฏิบัติงานนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานทั้งต่อบุคคลองค์กร และยังมุ่งหวังให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ซึ่งจะส่งให้องค์กรมีประสิทธิภาพด้วย ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดไว้หลายท่านดังนี้

ความหมายการปฏิบัติงาน

ความหมายที่กล่าวมาเพื่อทำให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงเห็นว่า คำว่าการปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นอย่างมากและกว้างขวางนำมาปรับใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาให้

^{๑๘} สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๕-๖.

สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปซึ่งผู้ศึกษาพบว่ามิใช่ผู้ให้ความหมายของคำว่า “การปฏิบัติงาน” ได้มีนักวิชาการ ต่าง ๆ ให้ความหมายไว้ดังนี้

จันรรจ์ บุญศิริ กล่าวว่า การปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีมีต่อการปฏิบัติงานในมุมมองหลายมิติ ซึ่งเกิดจากการรับรู้และการประเมินประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละบุคคล ทำให้บุคคลมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานด้วยความเต็มใจและ มีความสุขและความรู้สึกดังกล่าวนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ จากความหมายของการปฏิบัติงานข้างต้น พอสรุปได้ว่าการปฏิบัติงาน หมายถึง การตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี และมีความเต็มใจ ในการปฏิบัติงานในอันที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน^{๑๙}

ความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน

ในความสำคัญต่อการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้น มีผลมาจากผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานในระดับสูงจึงอาจกล่าว ได้ว่าการปฏิบัติงานนำมาซึ่งศักยภาพในการที่มีประสิทธิภาพในขณะเดียวกันถ้าบุคคลได้ปฏิบัติงานที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ย่อมก่อให้เกิดศักยภาพในการปฏิบัติงาน จันรรจ์ บุญศิริ สรุปได้ว่า ศักยภาพนั้น มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานมี ประสิทธิภาพด้วยในทางตรงกันข้ามหากศักยภาพการปฏิบัติงานต่ำลง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติก็จะต่ำลงด้วย ทั้งนี้ ศักยภาพในการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับปัญหาของการเปลี่ยนแปลงงาน การขาดงาน ความเฉื่อยในการทำงาน และความรู้สึกเป็นทุกข์เป็นต้นในการปฏิบัติงานนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับ ความรู้สึกความต้องการของบุคคลในการทำงานผู้ปฏิบัติงานจะมีศักยภาพน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ สิ่งจูงใจ ดังนั้นหากหน่วยงานใดมีสิ่งจูงใจให้ บุคลากรได้มากก็จะเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มาก มีความกระตือรือร้นในการทำงานและ ปฏิบัติงานเต็มกำลังความสามารถ อันจะส่งผลให้เกิด ประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี ดังนั้น ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งจูงใจเป็นทฤษฎีพื้นฐาน ในการกำหนด องค์ประกอบความพึงพอใจใน การปฏิบัติงาน^{๒๐}

แนวคิดและทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ หรือ Maslow's need hierarchy ภูมิวิทย์ เวชกามา กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์มีขั้นตอนถ้าความต้องการอันหนึ่ง

^{๑๙}จันรรจ์ บุญศิริ การปฏิบัติงาน, (พิมพ์ครั้งที่ ๒), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี,พ.ศ. ๒๕๔๓), หน้า ๖๗.

^{๒๐}เรื่องเดียวกัน

ได้รับการตอบสนองจะเป็นที่พึงพอใจแล้วความต้องการถัดไปที่สูงกว่าก็จะเกิดขึ้น ความต้องการนี้แบ่งออกเป็น ๕ ชั้นตอน คือ

๑. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานขั้นแรกของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัยเครื่องนุ่งห่ม การพักผ่อน เป็นต้น

๒. ความต้องการความมั่นคง (Security needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองเป็นที่พอใจแล้วความต้องการทางด้านความปลอดภัยก็จะเกิดขึ้นมาความต้องการความปลอดภัยมีอยู่ ๒ แบบ คือความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

๓. ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) เมื่อความต้องการด้านร่างกายและความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการทางสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจ ที่สำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลความต้องการดังกล่าว เป็นความต้องการในด้านความรัก ความเป็นเจ้าของความรักใคร่ซึ่งเป็นความต้องการที่จะเป็นผู้ให้ความรักและได้รับความรักจากคนอื่นด้วย

๔. ความต้องการชื่อเสียง (Esteem needs) เป็นความต้องการที่ประกอบด้วยความมั่นใจในตนเองในความรู้ความสามารถของตนในอันที่จะให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญหรือนับถือ

๕. ความต้องการที่จะมีความสำเร็จตามความนึกคิดของตนเอง (Self actualization needs) เป็นความต้องการในระดับสูงสุดเป็นความต้องการความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความหวังของเขา^{๒๑}

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ กล่าวไว้ว่า ปัจจัยจูงใจเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น และพยายามทำงานให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมอบหมายงานที่ทำทนายให้ผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบตลอดจนการสนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้าส่วนปัจจัยบำรุงรักษาไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจที่จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่เป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกไม่พึงพอใจในงานที่ทำอยู่ ซึ่งแม้ไม่ได้เป็นสิ่งจูงใจบุคคลภายในองค์กรแต่ถ้าขาดปัจจัยเหล่านี้ อาจทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานได้คือ ปัจจัยจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทั้ง ๖ ประการ ได้แก่

^{๒๑} ภูมิวิทย์เวชกามา, การระดมประชาชนเพื่อพัฒนาชนบทในการบริหารงานชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖.

๑.ความสำเร็จในงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลใช้พลังและความสามารถทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ ใช้สติปัญญาจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจ และความพึงพอใจ เมื่อบุคคลได้รับรู้ถึงความสำเร็จ ของตนเองก็จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไป

๒.การยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นในสังคม โดยรับรู้จากพฤติกรรม ที่กลุ่มแสดงออกในรูปของการยกย่อง ชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การมีส่วนร่วม หรือการ แสดงออกอื่น ๆ ทำให้บุคคลรู้สึกถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีในตนเอง

๓.ความก้าวหน้าในงาน (Advancement) หมายถึง การเจริญก้าวหน้าในสายงาน ตำแหน่งหน้าที่ การศึกษาฝึกอบรม การพัฒนาทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองให้ มีความสามารถในการปฏิบัติงาน

๔.โอกาสเติบโตในอนาคต (Possibility of growth) หมายถึง โอกาสที่ได้รับ การมอบหมายความไว้วางใจในการทำงาน การศึกษาอบรม การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

๕.ลักษณะงาน (Work if self) หมายถึง คุณลักษณะความน่าสนใจของงาน งานที่มีความแปลกใหม่ไม่จำเจงานที่ทำท้าทายความสามารถ สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นงานที่ตรงตาม ความรู้ความสามารถ และความมีอิสระในการทำงาน ปริมาณงานและระยะเวลาการทำงาน

๖.ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การรู้จักหน้าที่และตระหนักใน ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและพร้อมที่จะปฏิบัติให้สำเร็จ การยอมรับผลแห่ง การกระทำทางบวกและทางลบ

สำหรับปัจจัยบำรุงรักษาที่เป็นตัวป้องกันความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน มี ๙ ประการ ได้แก่

๑.นโยบายและการบริหาร (Company policy, Administration) หมายถึง นโยบาย เกี่ยวกับการบริหารงาน การมอบหมายงาน การบังคับบัญชา การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงาน การพิจารณาความดีความชอบและความยุติธรรมของผู้บังคับบัญชา

๒.การนิเทศงาน (Technical supervision) หมายถึง เทคนิคการนิเทศงาน เช่น การ แนะนำงาน การช่วยเหลือและแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมระหว่างประจำการการติดตาม และประเมินเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน สนับสนุนในการปฏิบัติงาน

๓.ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal relations) หมายถึง ลักษณะ ความสัมพันธ์ ที่มีต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานนักศึกษาและบุคคล อื่น

๔.เงินเดือน (Salary) หมายถึง เงินค่าตอบแทนการทำงานที่มีรูปแบบที่แน่นอนในช่วงระยะของการจ่ายแต่ละครั้ง และเป็นค่าตอบแทนที่จ่ายให้กับพนักงานประจำ

๕.ความมั่นคงปลอดภัยในงาน (Job security) หมายถึง ความแน่นอน หรือหลักประกันความมั่นคงในหน้าที่การงานความรู้สึกลดภัยและเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน

๖.ชีวิตส่วนตัว (Personal life) หมายถึง ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับครอบครัวความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่น

๗.สภาพการทำงาน (Working conditions) หมายถึง สภาพแวดล้อมและบรรยากาศความสะอาด สบาย ความสะอาดของสถานที่ทำงานการจัดการเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานทำให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัวปฏิบัติงานได้รวดเร็วมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานมีความสุข

๘.ประโยชน์ตอบแทนพิเศษ (Fringe benefits) หมายถึง สิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์ ที่ได้รับเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากเงินเดือนประจำ เช่น ค่าวิชาชีพ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าล่วงเวลา วันหยุดชดเชย สิทธิการลา และสวัสดิการอื่น ๆ

๙.สถานภาพในการทำงาน (Status) หมายถึง สถานะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ^{๒๒}

สรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีปัจจัยหลัก ๒ ประการ ซึ่งจะมีผลต่อความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันได้แก่ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยบำรุงรักษา ซึ่งปัจจัยจูงใจจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน และส่วนปัจจัยบำรุงรักษาจะเป็นตัวป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งในทางการบริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีปัจจัยทั้งสองพร้อม ๆ กัน และผู้วิจัยก็เห็นว่าปัจจัยทั้งสองดังกล่าว เป็นปัจจัยที่มีความจำเป็นในการนำมาใช้อธิบายในการปฏิบัติงานได้

พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึง การปฏิบัติหน้าที่ของพุทธบริษัท ๒ ประการ คັນถุระ วิปัสสนาธุระ “คันถุระ” หมายถึง พระภิกษุจะต้องศึกษาหลักพระธรรมวินัยตามพระคัมภีร์พระไตรปิฎก “วิปัสสนาธุระ” หมายถึง การฝึกฝนอบรมจิตให้เป็นสมาธิ ให้มีพลัง เพื่อนำไปใช้ในการข่ม หรือกำจัดกิเลสคือความเศร้าหมองแห่งจิต และให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริง จากการทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ส่วนตนทั้ง ๒ ประการนั้นก็เพื่อนำไปสั่งสอน ถ่ายทอด และเผยแพร่พระธรรม แก่พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไปการสั่งสอนและเผยแพร่พระธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของพระภิกษุในการเผยแพร่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้พุทธศาสนิกชน และบุคคลทั่วไป ได้เข้าใจใน

^{๒๒} ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ การบริหารการตลาดยุคใหม่. (กรุงเทพฯ: บริษัท ธีระฟิล์ม. และไซเท็กซ์จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๕๖.

หลักธรรมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองและสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นการทำประโยชน์แก่สังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัย อย่างถูกต้อง สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสมณเพศ ไม่ว่าจะป็นอาชีพการงานประเภทใด สรุปลได้ว่า หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดี ว่าอะไรเป็นอะไร จำต้องทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีลทินต่างพร้อย ย่อมเป็น การเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จักรู้จักชีวิตจิตใจตนเองว่า หมายความว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงใหลเพียงไร เป็นต้น ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริง ๆ จัง ๆ ใ้ดีที่สุดให้ ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้น ๆ แล้ว มันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จัก ตัวเอง รู้จักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์เป็นต้น^{๒๓}

นพพงษ์ บุญจิตราตุล กล่าวว่า การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ศาสตร์ คือ การศึกษาหาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่าง ๆ ศิลป์ คือ การที่จะ นำเอาความรู้ หลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับคนสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนขอบเขตจำกัดของทรัพยากรให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตำแหน่งงานต่างๆ ที่ กำหนดขึ้นในหน่วยงาน^{๒๔}

มานิช สุขฤกษ์ และคณะ ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลในการ ปฏิบัติงาน ว่า ประกอบด้วยปัจจัยหลัก ๓ ปัจจัยด้วยกัน คือ

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

- ๑.๑ เพศ
- ๑.๒ จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- ๑.๓ อายุ
- ๑.๔ ระยะเวลาในการทำงาน
- ๑.๕ สติปัญญา
- ๑.๖ ระดับการศึกษา
- ๑.๗ บุคลิกภาพ

๒. ปัจจัยที่ได้รับมาจากงาน ได้แก่

^{๒๓} พุทธศาสนิกชน, **คู่มือมนุษย์ (ฉบับสมบูรณ์)**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๓), หน้า ๒๕๓.

^{๒๔} นพพงษ์ บุญจิตราตุลย์, **หลักการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๑๕-๑๑๖.

- ๒.๑ ชนิดของงาน
- ๒.๒ ทักษะความชำนาญ
- ๒.๓ สถานภาพทางอาชีพ
- ๒.๔ สถานภาพทางภูมิศาสตร์
- ๒.๕ ขนาดของธุรกิจ
- ๓. ปัจจัยที่ควบคุมได้โดยฝ่ายบริหาร
 - ๓.๑ ความมั่นคง
 - ๓.๒ รายได้
 - ๓.๓ สวัสดิการ
 - ๓.๔ โอกาสก้าวหน้าในงาน
 - ๓.๕ สภาพการทำงาน
 - ๓.๖ ผู้ร่วมงาน
 - ๓.๗ ความรับผิดชอบ
 - ๓.๘ การจัดการ^{๒๕}

เฮอซเบิร์ก และคณะ (Herzberg et al.) สรุปว่าบุคคลที่มีทัศนคติในทางบวกต่อการทำงาน ส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มที่จะมีการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น^{๒๖}

กิติพันธ์ รุจิรกุล กล่าวว่า การปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ นอกจากจะมี การแบ่งระดับการปฏิบัติงานแล้ว ยังต้องมีการแบ่งส่วนงานที่จะต้องปฏิบัติออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ ซึ่งมีหัวหน้าหน่วยหรือผู้นำ หน่วยเป็นผู้รับผิดชอบงานตามลักษณะหน้าที่ของคนที่แตกต่างกัน ในการปฏิบัติงานที่ต่างชนิด ต่างหน้าที่ ก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ซึ่งจะ ทำให้ผู้นำ มีความสนใจ มีทักษะ มีความรู้ มีทัศนคติและมีบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนแตกต่างกันไป^{๒๗}

พรรณราย ทรัชยะประภาพร ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลมีดังต่อไปนี้

^{๒๕} มาโนช สุขฤกษ์, “ประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี”, *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘-๑๙.

^{๒๖} F. Herzberg, et. al., *Job Attitude: Review of Research and Opinion*, Pittsburgh: Psychological Series of Pittsburgh), ๑๙๕๗, p๑๐๓.

^{๒๗} กิติพันธ์ รุจิรกุล, *พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๒๙), หน้า ๕๙.

๑. ตัวแปรด้านบุคคล ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะหรือข้อเท็จจริงที่เป็นลักษณะเฉพาะของ แต่ละบุคคลซึ่งลักษณะเหล่านี้จะนำมาซึ่งการกระทำบางชนิดที่เป็นลักษณะพฤติกรรมเฉพาะของตนเอง ความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลจะมีผลทำให้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป ซึ่งตัวแปรด้านนี้ ได้แก่ ความถนัดในด้านต่าง ๆ ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะบุคลิกภาพ ความสนใจและแรงจูงใจ อายุและเพศ การศึกษา และประสบการณ์ ดังนั้น ตัวแปรต่างๆ ที่กล่าวมาจะมีผลที่ทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

๒. ตัวแปรด้านสถานการณ์ คือ เงื่อนไขของสถานการณ์หรือลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่มี ผลต่อพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ เงื่อนไขบางอย่างอยู่ภายใต้การรับรู้ของบุคคลแต่บางอย่างก็อยู่นอกเหนือจากการรับรู้ ซึ่งตัวแปรแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ ตัวแปรทางกายภาพและงาน คือ ลักษณะการทำงานรวมถึงสถานที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของแต่ละบุคคล ซึ่งตัวแปรทางกายภาพและงาน ได้แก่ วิธีการทำงาน แบบและสภาพของเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน สถานที่ทำงานและการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

๒.๒ ตัวแปรทางองค์การและสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่อยู่ไกลจากสภาพการทำงานมากที่สุด และมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตการปฏิบัติงานน้อยที่สุด แต่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของพนักงานมาก ซึ่งตัวแปรทางองค์การและสังคมมีดังต่อไปนี้ คือ ลักษณะขององค์การชนิดของเครื่องล่อใจ ชนิดของการฝึกอบรมและการบังคับบัญชา และสภาพแวดล้อมทางสังคม^{๒๘}

มาสโลว์ (Maslow) ได้สรุปสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ดังนี้ การรู้วิธีจูงใจคนให้ทำงานอย่างมุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละ ศิลปะในการจูงใจขึ้นอยู่กับ ความสามารถของผู้นำและผู้บริหาร การรู้ถึงจุดแข็งจุดอ่อนของลูกน้องก็เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาเสมอก่อนมอบหมายให้ไปทำงาน หากมอบหมายผิดคนย่อมส่งผลให้งานล้มเหลวเมื่อเลือกคนได้แล้วจะทำอย่างไรที่เขาจะทุ่มเทศักยภาพของเขาให้กับการทำงานได้เต็มที่เป็นเรื่องท้าทาย ความสามารถของผู้บริหารอย่างยิ่งผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ปัจจัยอะไรที่จะสามารถจูงใจคน ประเภทไหนจึงจะได้ผล โดยทั่วไปความต้องการของมนุษย์ตามความหมายของมาสโลว์ นิยัยแต่ละคนมีความแตกต่างในความต้องการ ดังนั้นผู้บริหารต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและถูกกาลเทศะ การสร้างอิทธิพล (Influence) ต่อคนเพื่อผลของงานสามารถใช้ทั้งด้านบวกและด้านลบขึ้นกับลักษณะ ของบุคคล แรงจูงใจหรือความต้องการของบุคคลกรเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรทราบเนื่องจากพฤติกรรม ของคนจะถูกกำหนดและควบคุมโดย

^{๒๘} พรรณราย ทรัพย์ะประภาพ, จิตวิทยาอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๒๕-๒๖.

แรงจูงใจต่าง ๆ แรงจูงใจเหล่านี้ยังมีลักษณะแตกต่างกันไปแต่ละคนอีกด้วย มาสโลว์ ได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ไว้ ดังนี้

๑. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด

๒. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นต่อไป ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้น

๒.๑ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ซึ่งเชื่อว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ถ้ามนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนองในขั้นนี้ก็จะไม่มี ความ ต้องการขั้นถัดไป

๒.๒ ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) มนุษย์จะรู้สึกปลอดภัยเมื่อสิ่ง เหล่านี้เป็นสิ่งที่รู้จักคุ้นเคยและกลัวในสิ่งแปลกไปจากเดิม

๒.๓ ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and belonging needs) คน ทุกคนอยากได้ความรักจากคนอื่น ต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ อยากคบหา สماعกับบุคคลอื่นรวมทั้งได้รับความเป็นมิตรและความเห็นอกเห็นใจจากกลุ่มเพื่อนเป็นความ ต้องการทางจิตใจมากขึ้น

๒.๔ ความต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem needs) เป็นเรื่องของความเชื่อมั่นใน ตนเองในเรื่องความสามารถ ความรู้และความสำคัญในตนเอง รวมตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะ ดีเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นๆ หรืออยากให้บุคคลอื่นสรรเสริญหรือนับหน้าถือตา ต้องการอำนาจ สถานะชื่อเสียงและตำแหน่ง

๒.๕ ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จ ตามความนึกคิดของตน (Needs for self-actualization) เป็นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ เป็นความต้องการที่พิจารณาสมรรถภาพที่ เป็นไปได้ของตน และดำเนินการเพื่อพัฒนาสิ่งที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตของตนให้บรรลุผล สำเร็จ^{๒๙}

ธงชัย สันติวงษ์ กล่าวว่าปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานมี ดังต่อไปนี้

๑. ลักษณะนิสัยท่าทางของพนักงาน ลักษณะนิสัยท่าทาง หมายถึง ลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความคิดและการปฏิบัติตัวต่อสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ซึ่งประกอบไปด้วย

^{๒๙} A. Maslow, A theory of human motivation Psychological Review ๕๐, (New York: McGraw-Hill), ๑๙๔๓, p๓๗๐.

ลักษณะท่าทางเฉพาะของแต่ละบุคคล แรงจูงใจ ทักษะ ค่านิยม ความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง อารมณ์ รวมทั้งความเฉลียวฉลาดและลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ ที่ปรากฏให้เห็น

๒.ความสามารถและเชาว์ปัญญา ความสามารถหมายถึง ความชำนาญเชี่ยวชาญในด้านต่าง ซึ่งมีอยู่ในแต่ละบุคคลสำหรับเชาว์ปัญญานั้น หมายถึง แนวโน้มหรือศักยภาพที่เกี่ยวกับความชำนาญที่สามารถพัฒนาให้มีเพิ่มขึ้นในแต่ละคน ซึ่งคนเราแต่ละคน ล้วนแต่มีความสามารถและเชาว์ปัญญาแตกต่างกันไปในแต่ละด้าน ความสามารถ ความชำนาญ เชาว์ปัญญา หรือศักยภาพที่จะเพิ่มพูนความชำนาญนั้น ก็คือ กลไกความนึกคิดและความคิดริเริ่มของแต่ละบุคคลนั่นเอง

๓.ทัศนคติและค่านิยม ทัศนคติ หมายถึง คุณลักษณะที่มีความมั่นคงอย่างต่อเนื่องในด้านความคิดความรู้สึกและแนวทางในการปฏิบัติของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือต่อความคิด ของแต่ละบุคคลและต่อกลุ่มชน ส่วนค่านิยม หมายถึง ทัศนคติที่มีลักษณะที่จะพยายามประเมิน เกี่ยวกับสิ่งของ ความคิด ตัวบุคคล ที่จะประเมินไปในทางใดทางหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีเสมอ

๔.การจูงใจ หมายถึง ชุดของทัศนคติที่มีอยู่ในตัวเอง แต่ละบุคคลซึ่งใช้สำหรับ ตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายและทิศทางที่แน่นอน แรงจูงใจเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจของคนเรา ซึ่งมีแรงผลักดันและทิศทางที่ใช้กำกับพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการนั้น ๆ อิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างสมประสบการณ์และเปลี่ยนแปลงลักษณะของแต่ละบุคคล จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถ ทัศนคติ แรงจูงใจและลักษณะท่าทางที่ได้พัฒนาของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ก่อเกิดมาจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอก นับตั้งแต่อิทธิพลพื้นฐานด้านครอบครัวของตนเอง การศึกษาในโรงเรียน การเข้าสังคม ตลอดจนเพื่อนฝูงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้เคยร่วมทำงานด้วยกันมา ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อลักษณะของบุคคล และมีผลกระทบเกี่ยวเนื่องไปถึงกิจกรรมหรือประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานขององค์การต่าง ๆ ด้วย^{๓๐}

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของคน โดยระบุว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมมีผลต่องานที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการคัดเลือกสรรหา หรือบรรจุบุคคลให้เข้าทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ กันนั้นต้องมีความสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของบุคคลนั้น ๆ ด้วย ซึ่งจุดมุ่งหมายในการทำงานของแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกันด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ ความมั่นคง ชื่อเสียง เกียรติยศ บางคนต้องการทำเพื่อสังคม โดยจุดมุ่งหมายที่ต่างกันนี้ย่อมมีผลให้แต่ละบุคคลที่มีความรู้ระดับเดียวกัน มีเชาว์ปัญญาใกล้เคียงกัน

^{๓๐} ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๑-๒๔.

ก็ยังมี ความแตกต่างในด้านความสามารถในการทำงานที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคคล ดังนี้

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล บุคคลแต่ละบุคคลจะมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

๑.๑ ความถนัด เป็นความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป โดยเราสามารถทำการทดสอบความถนัดได้เพื่อมอบหมายงานได้ตรงกับความถนัดของบุคคลนั้นๆ

๑.๒ ลักษณะทางบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้แสดงลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

๑.๓ ลักษณะทางกายภาพ เป็นความแตกต่างทางด้านกายภาพ เช่น บุคคลที่มีความแข็งแรงย่อมเหมาะสมกับงานในลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลที่มีหน้าตาสวยงาม

๑.๔ ความสนใจและการจูงใจ ซึ่งในแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกัน โดยความสนใจจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลเลือกงานใช้แรงงานหนัก

๑.๕ อายุ เพศ และวัยต่าง ๆ ก็มีผลต่อการปฏิบัติงาน เช่น เด็กและผู้สูงอายุย่อมไม่เหมาะสมแก่การทำงานที่ต้องใช้แรงงานหนัก

๑.๖ การศึกษามีส่วนในการคัดเลือกงานที่แตกต่างกัน ผู้ชำนาญการเฉพาะด้านย่อมต้องการผู้ผ่านการฝึกอบรมในด้านนั้น ๆ

๑.๗ ประสบการณ์ การได้เคยเรียนรู้งานนั้น ๆ มาก่อนย่อมก่อให้เกิดประสบการณ์ความชำนาญในงานนั้น ๆ

๒. ปัจจัยสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานซึ่งสภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัยคือ

๒.๑ ปัจจัยที่เกี่ยวกับงานในองค์การแต่ละแห่งมีงานในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป งานบางงานสามารถดำเนินการภายในสำนักงาน เช่น งานด้านธุรการ โดยมีเครื่องจูงใจในการทำงานคือ เป็นห้องทำงานที่ติดเครื่องปรับอากาศ สถานที่ที่มีความสะดวกสบาย แต่งานบางอย่างเป็นงานที่ทำทลายความสามารถบุคคลบางกลุ่ม ดังนั้น ลักษณะเกี่ยวกับงานจึงแบ่งออกได้ดังนี้

๒.๑.๑ วิธีการปฏิบัติงานเป็นระบบของการทำงานว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง มีการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานใดและงานนั้น ๆ มีความยากลำบากเพียงใด

๒.๑.๒ เครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงาน ความคล่องตัวของการทำงานมีผลมาจากเครื่องใช้ประจำสำนักงานว่า มีความสะดวกสบายและทุ่นแรงได้มากเพียงใด

๒.๑.๓ การจัดบริเวณของสถานที่ทำงานให้ดีขึ้น สถานที่ทำงานที่มีขนาดคับแคบ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ร้อนอบอ้าว จะมีผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

๒.๑.๔ ลักษณะทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ความสะดวกสบายในการเดินทางมาที่ทำงาน การป้องกันการอุบัติเหตุหรืออันตรายต่าง ๆ ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน

๒.๒ ปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานในทางอ้อม คือ

๒.๒.๑ ลักษณะขององค์การ ซึ่งก็คือ ลักษณะของสถานที่ทำงาน ซึ่งถ้าเป็นงานราชการ และรัฐวิสาหกิจบุคคลจะสนใจเข้าทำงาน เนื่องจากมีความมั่นคงและสวัสดิการที่ดี แต่ถ้าเป็นองค์การ เอกชน บุคคลเหล่านั้นก็จะมุ่งหวังรายได้เป็นหลัก

๒.๒.๒ ชนิดการฝึกอบรมและการบังคับบัญชา เป็นการดูว่าสายการบังคับมีขั้นตอนมาก น้อยเพียงใด ต้องมีการฝึกอบรมเพียงใดและผู้บังคับบัญชามีลักษณะแบบใด

๒.๒.๓ ชนิดของเครื่องจูงใจอื่น ๆ เช่น เงิน เดือน ค่าครองชีพ โบนัส และสวัสดิการอื่น ๆ ของแต่ละองค์การซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์การ

๒.๒.๔ สภาพแวดล้อมในสังคม ธุรกิจอุตสาหกรรมนั้นมีฐานะอย่างไรในสังคมเป็นที่ยอมรับของบุคคลของบุคคลในสังคมนั้นหรือไม่ มีความน่าเชื่อถือขนาดใด^{๓๑}

ไฮซีลล์ และ บราวน์ (Ghisell and Brown) เห็นว่า องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดผู้ปฏิบัติงานเกิดความพอใจ มีอยู่ ๕ ประการ คือ

๑.ระดับอาชีพ หากอาชีพนั้นอยู่ในสถานะสูง เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปก็จะเป็นที่พอใจของคนประกอบอาชีพนั้น

๒.สถานะทางสังคม การได้รับตำแหน่งที่ดีหรือได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงานก็จะเกิดความพึงพอใจในงานนั้น ๆ

๓.อายุ ความหมายของ Ghisell and Brown นั้นอายุนั้นมีทั้งส่วนสัมพันธ์ส่วนที่ไม่สัมพันธ์กับความพึงพอใจ

๔.สิ่งจูงใจที่เป็นเงินได้แก่ รายได้ประจำและรายได้พิเศษ

๕.คุณภาพของการปกครองบังคับบัญชา ได้แก่ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างหัวหน้างานและคนงาน และการเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ของคนงาน ซึ่งจะมีผลต่อความพึงพอใจในงาน^{๓๒}

^{๓๑} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๕), หน้า ๘๑-๘๓.

^{๓๒} Ghisell and Brown, **Human Behavior at work: Organization Behavior**, (New York: McGraw-Hill), ๑๙๕๕, p.๑๓๔.

อับราฮัม เซเลนิก และคณะ (Abraham Zaleanik and other) กล่าวว่าในการที่จะปฏิบัติงานได้ดีหรือไม่ดีได้นั้นผู้ปฏิบัติจะต้องตอบสนองความต้องการทั้งภายในและภายนอก (Internal and External Needs) ซึ่งหากได้รับการตอบสนองแล้วย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความต้องการภายนอก ได้แก่

๑. รายได้หรือค่าตอบแทน
๒. ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
๓. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
๔. ตำแหน่งหน้าที่
๕. รักราระเบียบวินัยในการทำงาน
๖. ปฏิบัติงานด้านความยุติธรรม
๗. การทำงานต้องเชื่อถือได้มีความฉับพลันมีสมรรถภาพและมีการลงทะเลเป็นเป็นหลักฐาน
๘. งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
๙. งานสำเร็จทันเวลา
๑๐. ผลของงานได้มาตรฐาน
๑๑. การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้
๑๒. กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทำงาน
๑๓. ให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี^{๓๓}

สมยศ นาวิการ กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมีปัจจัย ๗ ประการ คือ

๑. กลยุทธ์เกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ภายในองค์กร และโอกาสรวมถึงอุปสรรคต่าง ๆ ภายนอก
๒. โครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสมจะช่วยเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน
๓. ระบบขององค์กรที่บรรลุเป้าหมาย
๔. แบบของการบริหารจัดการของผู้บริหาร เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร
๕. บุคลากรผู้ร่วมในองค์กร
๖. ความสามารถของพนักงานในองค์กร

^{๓๓} Abraham Zaleanik and other, อังโน วิศรุต มีแก้ว, “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน: ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดอุบลราชธานี”, **ภาคนิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)**, (คณะพัฒนาสังคม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓.

๗.ค่านิยมร่วมของพนักงานในองค์กร^{๓๔}

กล่าวโดยสรุปแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การทำงานตามหน้าที่ตามผู้บังคับบัญชาสั่งมา มี ๒ ปัจจัยที่ทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จบรรลุผล คือปัจจัยภายใน คือตัวของผู้นับปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การทำงานที่ดี มีความพอใจเนื่องจากสร้างรายได้ให้กับตนเองและการยอมรับจากบุคคลภายนอก ปัจจัยภายนอกต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมการทำงาน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน โอกาสแสดงความสามารถ นอกจากนั้นความต้องการชั้นต่าง ๆ ของมนุษย์ก็เป็นแนวทางที่ให้สิ่งจูงใจต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติหน้าที่ เช่น ยกย่องเชิดชูเกียรติ พระวินยการเมื่อปฏิบัติงานดี เป็นแรงจูงใจให้พระวินยการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

๒.๓ แนวคิดและเกี่ยวกับพระวินยการ

ในสมัยพุทธกาล คณะสงฆ์ยังมีจำนวนไม่มากและไม่ค่อยมีลาภสักการะการกระทำ ความประพฤติที่ไม่เหมาะสมจึงไม่ปรากฏ และการปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาลจำนวนพระสงฆ์ยังไม่มากนักและผู้มาบวชบรรลุมรรคผลสูงในทางศาสนาส่วนมากจึงไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องความประพฤติสักเท่าไร แต่เมื่อมีจำนวนพระสงฆ์มากขึ้นคนที่มาบวชมีเจตนาแตกต่างกันจึงเกิดด้านบริหารขึ้น ทรงจัดให้มีบุคคลผู้รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ โดยขึ้นตรงต่อพระพุทธองค์ในกรณีที่มีปัญหาด้านพระวินัยและเกิดความสงสัย ไม่เข้าใจในธรรม ต่อมาให้พระอัครสาวกและพระอุปัชฌาย์เป็นผู้ดูแล แต่ในกาลเวลาต่อมาพบว่ามี การประพฤติผิดพระธรรมวินัยเกิดขึ้นมา พฤติกรรมดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นที่มาของพระวินัย พระวินัยธร คือ พระผู้ที่ทรงพระวินัย ได้แก่ พระที่มีความรู้ ความชำนาญในการทรงจำพระวินัยพระวินัยธร คือ ผู้ทรงพระวินัย (วินัย (พระวินัย) + ธร คือ ทรงไว้) พระวินัยธร ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี เป็นผู้ชำนาญในพระวินัยในสิกขาบทต่าง ๆ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติไว้ พระภิกษุผู้เป็นเลิศในทางทรงพระวินัย คือ พระอุบาลีเถระ คุณสมบัติของพระวินัยธรมีแสดงไว้มากมายหลายประการ เช่น รู้จักอาบัติและมีโชอาบัติ รู้จักอาบัติเบาและอาบัติหนักเป็นต้น พระภิกษุผู้ทรงพระวินัยนั้น ย่อมได้รับผลจากการเป็นผู้ทรงพระวินัย คือ เป็นผู้คุ้มครองรักษาสำรวมตามพระวินัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติไว้, เป็นที่พึ่งสำหรับภิกษุผู้เกิดความระแวงสงสัยในสิกขาบทข้อต่าง ๆ เป็นผู้แก้วักلاءในท่ามกลางสงฆ์, ชมเหล่าชนผู้เป็นข้าศึกด้วยธรรม, เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม

^{๓๔} สมใจ ลักษณะ, การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ธนวัชการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐-๑๓.

ถวัลย์ ทงมี^{๓๕} ได้กล่าวว่า พระวินยาธิการ นั้นนับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนการปกครองของเจ้าอาวาสและเจ้าคณะปกครอง เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามแก่คณะสงฆ์ การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจะต้องมีความรู้และเข้าใจในจารีต ธรรมเนียม ประเพณีและพระวินัย กฎและระเบียบของมหาเถรสมาคมเป็นอย่างดี รวมถึงการตรวจตรา สอบสวน และจัดการนำผู้กระทำผิดส่งเจ้าหน้าที่ตรวจดำเนินการตามกฎหมายตามสมควรแก่กรณี เพื่อให้คงไว้ซึ่งศรัทธาปสาทะของพุทธศาสนิกชนผู้พบเห็นโดยทั่วไปอย่างไรก็ตามจากข้อความดังกล่าวข้างต้นพระวินยาธิการจึงหมายถึงพระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุนการปกครองของเจ้าอาวาส และเจ้าคณะปกครองสงฆ์เพื่อความเรียบร้อยดีงามตามเจตนารมณ์ของคณะสงฆ์

๒.๓.๑ ความสำคัญของพระวินยาธิการ

พระวินยาธิการ เป็นคำใหม่ที่เพิ่งจะบัญญัติขึ้นมาใช้อย่างเป็นทางการเมื่อไม่นานนี้ โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๔ (๑) แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ.๒๕๓๕) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ จึงได้อธิบายไว้ว่า วินัย, วินัย (น.) คือ ระเบียบสำหรับกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่วนพระวินยธร คือ พระผู้ทรงพระวินัย ได้แก่ พระที่มีความรู้ ความชำนาญในการทรงจำพระวินัยนั่นเอง และอีกคำหนึ่ง คือ อธิการ หมายถึง ผู้อำนวยการ, ผู้ที่เป็นผู้ปกครอง, เจ้าวัด หรือผู้เป็นใหญ่ ดังนั้นเมื่อรวมกันแล้ว พระวินยาธิการ จึงหมายถึงพระที่ทรงไว้ซึ่งพระวินัย หรือพระภิกษุที่คอยกำกับดูแลให้ผู้ประพฤติตามมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น

กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ได้มีสายบังคับบัญชาตามลำดับ คือ เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล โดยเจ้าคณะดังกล่าวจะมีหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตปกครองของตน ดังนี้

๑.ดำเนินการปกครองสงฆ์ ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๒.ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ได้ดำเนินการไปด้วยดี

๓.วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเจ้าคณะผู้อยู่ในบังคับบัญชาของตน

^{๓๕} ถวัลย์ ทงมี, *คู่มือพระวินยาธิการ*, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๕๖.

๔.แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะผู้อยู่ในบังคับบัญชาของตนให้เป็นไปโดยชอบ

๕.ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและเจ้าอาวาส ตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชา หรืออยู่ในเขตปกครองของตนและชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย

๖.ตรวจการและประชุม พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ของตนจะเห็นได้ว่า คณะสงฆ์ ได้มีการแบ่งสายงานการปกครองพระภิกษุสามเณรตามลำดับชั้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ เจ้าคณะกรุงเทพมหานครและเจ้าคณะจังหวัดได้อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๕(๕) แห่งกฎหมายธรรมนูญสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์จึงแต่งตั้งพระภิกษุคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะพระวินยาธิการ เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาอีกด้วย

๒.๓.๑ โครงสร้างคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ

การบริหารจัดการองค์กรของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ ประกอบไปด้วย ๑๖ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอจัตุรัส อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอเทพสถิต อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น อำเภอแก้งคร้อ อำเภอคอนสาร อำเภอภักดีชุมพล อำเภอเนินสง่า และอำเภอซับใหญ่ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่การปกครอง/บริหารจัดการคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ ไว้ดังต่อไปนี้

การจัดโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์เป็นไปตามพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดจากความต้องการของรัฐบาลในสมัย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่มุ่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับนโยบายการปกครองประเทศที่นิยมการรวบอำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดไว้กับผู้นำที่เข้มแข็ง จอมพลสฤษดิ์เห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้มีการถ่วงดุลอำนาจกันนั้นนำมาซึ่งความล่าช้าและความขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงเห็นว่าการแยกอำนาจบัญชาการคณะสงฆ์ออกเป็น ๓ ทาง คือ สังฆสภาคณะสังฆมนตรี และคณะวินัยธร ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นระบบที่มีผล บั่นทอนประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ให้ต้องประสบอุปสรรคและล่าช้า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับใหม่ขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๐๓ เมื่อคณะกรรมการทำงานสำเร็จ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ “โดยที่การจัดดำเนินการคณะสงฆ์ มิใช่

เป็นกิจการอันแบ่งแยกอำนาจดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการถ่วงดุลอำนาจเช่นที่ เป็นอยู่ตาม กฎหมายในปัจจุบัน และโดยระบบเช่นว่านั้นเป็นผลบั่นทอนประสิทธิภาพแห่งการดำเนินกิจการจึง สมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ ให้สมเด็จพระสังฆราช องค์สกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะ สงฆ์ทางมหาเถรสมาคมตามอำนาจกฎหมายและพระธรรมวินัย ทั้งนี้เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่ง พระพุทธศาสนา”

จากการที่กล่าวข้างต้น การปกครอง การบริหารจัดการคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิในปัจจุบัน (มหานิกาย) จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับ ที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมทบัญญัติ โดยการบริหารและการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัด ชัยภูมิเป็นไปในรูปแบบการจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคเป็นไปตามความในมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่กำหนดตำแหน่งพระสังฆาธิการ หรือผู้ปกครองคณะ สงฆ์ตามลำดับขั้นคือ ๑) เจ้าคณะภาค ๒) รองเจ้าคณะภาค ๓) เจ้าคณะจังหวัด ๔) รองเจ้าคณะ จังหวัด ๕) เจ้าคณะอำเภอ ๖) รองเจ้าคณะอำเภอ ๗) เจ้าคณะตำบล และ ๘) เจ้าอาวาส

ดังนั้น การบริหารคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิและการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัด ชัยภูมิในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังนี้

เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก คือ สมเด็จพระพุฒาจารย์ เจ้าคณะภาค ๑๑ คือ พระธรรม เจดีย์ เจ้าคณะจังหวัดชัยภูมิ คือ พระราชชัยสิทธิสุนทร วัดไพร่พินาศ มีเขตการปกครอง ระดับอำเภอ ๑๖ อำเภอ ระดับวัด ๙๖๙ วัด มีพระภิกษุในการปกครองจำนวน ๖,๗๗๐ รูป มีสามเณรในการ ปกครองจำนวน ๙๙๐ รูป รวมพระภิกษุและสามเณรในการปกครองทั้งหมด ๗,๗๖๐ รูปมีพระวินยาธิ การจังหวัดชัยภูมิจำนวน ๓๐๑ รูป

พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ มีทั้งหมด ๓๐๑ รูป

แนวทางการปฏิบัติงาน

ก่อนที่จะออกปฏิบัติงานในการตรวจตราพื้นที่ดูแลพระภิกษุสามเณร ผู้ประพฤติปฏิบัติไม่ เหมาะสมแก่สมณวิสัย หรือมีอาชญากรรมไม่สมควร ปฏิบัติผิดพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือ ตน เพื่อป้องกันการผิดพลาด เพื่อความสะดวกและความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ให้พระวินยาธิการ ควรได้ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาส่วนคุ้มครองป้องกันและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ท้องที่เสียก่อน เพื่อหาช่องทางและวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินการเพื่อให้งานเป็นไปด้วยความ เรียบร้อย สำเร็จสมประสงค์ตามที่ต้องการ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องดีงามของการคณะ

สงฆ์ วัดและเพื่อการพัฒนาสภาพของพระพุทธศาสนาสืบไป การปฏิบัติของพระวินยาธิการ ในการตรวจตราดูแลพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสมเป็นการปฏิบัติงานในลักษณะ^{๓๖} ดังนี้

๑. ออกปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีผู้แจ้งเข้ามา หรือได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งเมื่อได้รับแจ้งทางศูนย์ก็จะส่งพระวินยาธิการไปยังสถานที่นั้น ๆ ที่ได้รับแจ้งเข้ามา เพื่อนำตัวพระภิกษุสามเณรที่ถูกกล่าวหาขึ้นมาดำเนินการสอบสวนในท้องที่ของเจ้าคณะนั้น

๒. ไปตรวจตราตามแหล่งต่าง ๆ โดยศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการจะส่งพระวินยาธิการไปตรวจตราแหล่งต่าง ๆ ที่น่าจะเป็นแหล่งดึงดูดให้พระภิกษุสามเณรประพฤติไม่เหมาะสม หรือไปตรวจตราสถานี่ชนสงฆ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการ ได้อาศัยกระบวนการในการปฏิบัติงาน เป็นมาตรการในการดำเนินงานเกี่ยวกับพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสมตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ หมวดที่ ๒ ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้ในการออกปฏิบัติงานขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานตามลักษณะ ๒ อย่างดังกล่าวไม่ว่าจะไปตรวจตราหรือได้รับการแจ้งเข้ามาจากประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับการประพฤติไม่เหมาะสมของพระภิกษุสามเณรไม่ว่ากรณีใด ๆ จะแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของท้องที่นั้น ๆ เพื่อขอกำลังร่วมปฏิบัติงานตามความจำเป็นตามสมควรแก่กรณีโดยฝ่าย พระวินยาธิการจะเป็นฝ่ายทำการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาสอบสวน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปนำตัวออกจากสถานที่นั้น ๆ

๒. นำตัวไปที่ศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการนำไปให้เจ้าคณะท้องที่เพื่อทำการสอบสวน

๓. ขอตรวจดูหนังสือสุทธิ และหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย ถ้าปรากฏว่าไม่มีหนังสือสุทธิ หนังสือสุทธิไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ หรือถูกต้องแต่มีความผิดอย่างอื่น ควรปฏิบัติดังนี้

๑) กล่าวตักเตือน หรือ

๒) ถวายคำแนะนำที่ถูกที่ควรและที่เหมาะสมต้งามให้ หรือ

๓) ส่งกลับวัดเดิมและแจ้งให้เจ้าอาวาสตั้งสังกัทราบ

๔) ถ้ามีความผิดที่ถึงให้สึก หรือต้องบังคับให้สละสมณเพศ ให้ลงบันทึกในหนังสือสุทธิ

๕) ในกรณีที่ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ถ้าเป็นคดีอาญาต้องให้สละสมณเพศทันทีและมอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการต่อไป

๖) ในกรณีปลอมบวชให้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีทันที

^{๓๖}ไชติ ทองประยูร, **คู่มือพระสังฆาธิการ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๒๓๑.

๓) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

ศูนย์เฉพาะกิจ มีหน้าที่ดังนี้

๑) สอบสวนอิทธิพลพระภิกษุ สามเณร ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามที่พระวินยาธิการนำตัวมา

๒) รับเรื่องราวจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓) ออกตรวจตราตามแหล่งต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควร

๔) จัดให้มีการฝึกอบรมพระวินยาธิการในส่วนของตนเองเป็นการเฉพาะ

๕) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงได้รับทราบ

๒.๔.๒ การปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ถูกยกเลิกไปและเปลี่ยนไปใช้ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ในปัจจุบัน คณะวินัยธร ได้ถูกยกเลิกไป อำนาจการวินิจฉัยอิทธิพล จึงเป็นไปตามลำดับขั้นการปกครอง จากเจ้าคณะใหญ่ (เจ้าคณะหน) เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ตามลำดับ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้บัญญัติให้เจ้าคณะปกครองสงฆ์แต่ละลำดับมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ในการปกครองในส่วนของเจ้าคณะจังหวัด มีอำนาจในการที่จะดูแลความเรียบร้อยภายในเขตจังหวัด ดังนั้นพระวินยาธิการ จึงตั้งขึ้นตามคำสั่งของเจ้าคณะจังหวัด โดยความเห็นชอบของกรมการศาสนาอาศัยอำนาจการปกครองคณะสงฆ์ระดับจังหวัดของเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ หมวด ๓ ส่วนที่ ๒ ข้อ ๑๕ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่การปกครองคณะสงฆ์ในระดับจังหวัด ซึ่งเจ้าคณะจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดของตน^{๓๗} ดังนี้

๑) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎหมายเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๒) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไป

๓) ระวังอิทธิพล วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นเจ้าคณะอำเภอ

^{๓๗} กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารศึกษาคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒๐.

๔) แก้ไขข้อขัดแย้งของเจ้าคณะอำเภอให้เป็นไปโดยชอบ

๕) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะ และเจ้าอาวาสตลอดจนถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย ตรวจสอบและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน พระสังฆาธิการภายใต้การปกครองของเจ้าคณะจังหวัด คือ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จะทำหน้าที่ในการดำเนินการปกครองให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎหมายมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช รวมทั้งคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตนอยู่แล้วตามกฎหมายมหาเถรสมาคมว่าด้วยการปกครองคณะสงฆ์ นั่นคือต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าคณะจังหวัด ดังนั้นพระสังฆาธิการดังกล่าวนี้จึงมีหน้าที่เป็นพระวินยาธิการโดยตำแหน่งโดยเฉพาะเจ้าคณะเขตพระวินยาธิการก็คือผู้ที่มีหน้าที่ในการระงับอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรมวินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นต้น ในระดับอำเภอ ตำบล รวมทั้งภายในวัดตามอำนาจหน้าที่นั้นเอง อย่างไรก็ตามหน่วยงานของพระวินยาธิการก็ถือว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่แยกออกมาจากโครงสร้างการบริการคณะสงฆ์โดยรวมตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยหน่วยงานพระวินยาธิการจะขึ้นอยู่กับเจ้าคณะระดับจังหวัด ซึ่งปัจจุบันนี้แต่ละจังหวัดก็ได้มีนโยบายที่จะให้มีพระวินยาธิการในแต่ละจังหวัดอย่างทั่วถึงเพื่อคอยเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าคณะจังหวัด เนื่องจากพระวินยาธิการมีหน้าที่ในการดูแลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของพระภิกษุสามเณร จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตำรวจพระ” อันเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในคณะสงฆ์เกี่ยวกับพระวินยาธิการ

คุณสมบัติของพระวินยาธิการ

- ๑) เป็นนักธรรมชั้นเอก หรือเป็นเปรียญธรรม ๓ ประโยคขึ้นไป
- ๒) มีพรรษาพ้น ๕
- ๓) มีสังกัดอยู่ในอำเภอนั้น ๆ
- ๔) ต้องเป็นพระสังฆาธิการ หรือเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม, บาติ

และปริยัติสามัญ

๕) ไม่เคยต้องอธิกรณ์มาก่อน

จรรยาบรรณของพระวินยาธิการ

- ๑) ต้องมีความอดทน อดกลั้น ใจเย็นและสุ่มรอบคอบ
- ๒) ต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่รักหน้าที่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่เห็นสำคัญ
- ๓) ต้องเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ และเสียสละ
- ๔) ต้องให้ความเคารพ ความยำ

๕) ต้องพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งแล้วโดยชอบด้วยพระธรรม วินัย กฎหมาย และกฎหมายมหาเถรสมาคม

๖) ต้องสุภาพ อ่อนโยน นิ่มนวล และใช้ปิยวาจาพึงเว้นจากอคติ ๔ ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลเมื่อข้อมูลยังไม่ถึงที่สุด

หน้าที่ของพระวินยาธิการ ^{๓๘}

๑) ตรวจสอบตราชี้แจงแนะนำให้พระภิกษุสามเณรในจังหวัด หรือที่เข้ามาในจังหวัด

๒) ปฏิบัติให้ชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๓) นำพาพระภิกษุสามเณรผู้ประพฤติฝ่าฝืน ในข้อ ๑ มอบให้เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ในเขตนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

๔) พิจารณาดำเนินการตามอำนาจท้องที่ หรือช่วยเจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะผู้ปกครองในเขตนั้น ๆ ดำเนินการสอบสวนตามควรแก่กรณีพระวินยาธิการจะออกปฏิบัติหน้าที่ตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีผู้คนพลุกพล่านสัญจรไปมาเป็นแหล่งชุมชน ซึ่งจะเป็นสถานที่ที่ทำให้พระภิกษุ สามเณร หาจังหวะและโอกาสในการประพฤติตัวไม่เหมาะสม และเมื่อมีผู้แจ้งว่ามีพระภิกษุบางรูปประพฤติตัวไม่เหมาะสม ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง พระวินยาธิการพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่หรือฆราวาสก็จะออกไปตรวจตราดูความเรียบร้อยว่ามีพระภิกษุบางรูปประพฤติตัวไม่เหมาะสมตามสถานที่เหล่านั้นหรือไม่ พระวินยาธิการจะตรวจดูแลพระภิกษุบริเวณสถานที่เหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ พระวินยาธิการอาจต้องออกสอบสวนพระผู้ประพฤติไม่เหมาะสมแก่สมณสารูปที่ไม่ปฏิบัติตามพระวินัยหรือกฎในข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม หรือคำสั่งคณะสงฆ์

๒.๔ การปฏิบัติงานและกฎระเบียบของพระวินยาธิการ

ในการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการ ได้กระทำตามกระบวนการในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสมตามกฎหมาย มหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ หมวดที่ ๒ ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์โดยมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

กรณีตรวจพบพระภิกษุ สามเณร กระทำความผิด ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ถวายคำแนะนำ ถ้า

^{๓๘} พระธรรมสุธี เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร, **คู่มือศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการคณะสงฆ์ กรุงเทพมหานคร**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๒๑.

ก. ความผิดนั้นไม่มีโทษร้ายแรงตามพระวินัย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศมหา
เถรสมาคม

ข. ความผิดนั้นไม่เป็นโลกวัชชะ ไม่เป็นที่ตำหนิติเตียนของชาวโลก

ค. พระภิกษุสามเณรรูปนั้นกระทำความผิดเป็นครั้งแรก

๒. ทำทัณฑน์บน ถ้า

ก. ความผิดนั้นไม่มีโทษร้ายแรง แต่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ

ข. ความผิดนั้นเป็นโลกวัชชะเป็นที่ตำหนิติเตียนของชาวโลก

ค. พระภิกษุ สามเณรรูปนั้นเคยได้รับการถวายคำแนะนำมาครั้งหนึ่งแล้ว

ง. พระภิกษุ สามเณรรูปนั้น ๆ กระทำความผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

๓. ลาสิกขา ถ้า

ก. ความผิดนั้นมีโทษร้ายแรงตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ คำสั่ง ประกาศ มหาเถร
สมาคม

ข. ความผิดนั้นมีโทษทางพระธรรมวินัยเล็กน้อยแต่เป็นโลกวัชชะ เช่นการดื่มสุรา เล่น
การพนัน เป็นต้น

ค. พระภิกษุ สามเณรรูปนั้นมีเจตนากระทำความผิดและประพฤติดุคเป็นอาชญา

ง. พระภิกษุ สามเณรรูปนั้นเคยได้รับการถวายคำแนะนำและได้ทำทัณฑน์บนไว้แล้ว

แต่ยังฝ่าฝืนกระทำความผิดนั้นอีก

๒.๔.๑ แนวทางการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ

ก่อนที่จะออกปฏิบัติงานในการตรวจตราพื้นที่ดูแลพระภิกษุสามเณร ผู้ประพฤติดุคปฏิบัติไม่
เหมาะสมแก่สมณวิสัย หรือมีอาชญาไม่สมควร ปฏิบัติผิดพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม
ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือ
ตน เพื่อป้องกันการผิดพลาด เพื่อความสะดวกและความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ให้พระวินยาธิการ
ควรได้ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาส่วนคุ้มครองป้องกันและเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ท้องที่เสียก่อน เพื่อหาช่องทางและวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินการเพื่อให้งานเป็นไปด้วยความ
เรียบร้อย สำเร็จสมประสงค์ตามที่ต้องการ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องดีงามของการคณะ
สงฆ์ วัดและเพื่อพัฒนาสภาพของพระพุทธศาสนาสืบไป การปฏิบัติของพระวินยาธิการ ในการ
ตรวจตราดูแลพระภิกษุสามเณรที่ประพฤดิไม่เหมาะสมเป็นการปฏิบัติงานในลักษณะ^{๓๙} ดังนี้

^{๓๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๑.

๑. ออกปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีผู้แจ้งเข้ามา หรือได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งเมื่อได้รับแจ้งทางศูนย์ก็จะส่งพระวินยาธิการไปยังสถานที่นั้น ๆ ที่ได้รับแจ้งเข้ามา เพื่อนำตัวพระภิกษุสามเณรที่ถูกกล่าวหาขึ้นมาดำเนินการสอบสวนในท้องที่ของเจ้าคณะนั้น

๒. ไปตรวจตราตามแหล่งต่าง ๆ โดยศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการจะส่งพระวินยาธิการไปตรวจตราแหล่งต่าง ๆ ที่น่าจะเป็นแหล่งดึงดูดให้พระภิกษุสามเณรประพฤติไม่เหมาะสม หรือไปตรวจตราสถานที่ขนส่งต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการ ได้อาศัยกระบวนการในการปฏิบัติงาน เป็นมาตรการในการดำเนินงานเกี่ยวกับพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสมตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ หมวดที่ ๒ ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้ในการออกปฏิบัติงานขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานตามลักษณะ ๒ อย่างดังกล่าวไม่ว่าจะไปตรวจตราหรือได้รับการแจ้งเข้ามาจากประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับการประพฤติไม่เหมาะสมของพระภิกษุสามเณรไม่ว่ากรณีใด ๆ จะแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของท้องที่นั้น ๆ เพื่อขอกำลังร่วมปฏิบัติงานตามความจำเป็นตามสมควรแก่กรณีโดยฝ่าย พระวินยาธิการจะเป็นฝ่ายทำการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาสอบสวน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปนำตัวออกจากสถานที่นั้น ๆ

๒. นำตัวไปที่ศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการนำไปให้เจ้าคณะท้องที่เพื่อทำการสอบสวน

๓. ขอตรวจดูหนังสือสุทธิ และหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย ถ้าปรากฏว่าไม่มีหนังสือสุทธิ หนังสือสุทธิไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ หรือถูกต้องแต่มีความผิดอย่างอื่น ควรปฏิบัติดังนี้

๑) กล่าวตักเตือน หรือ

๒) ถวายคำแนะนำที่ถูกที่ควรและที่เหมาะสมตักเตือนให้ หรือ

๓) ส่งกลับวัดเดิมและแจ้งให้เจ้าอาวาสต้นสังกัดทราบ

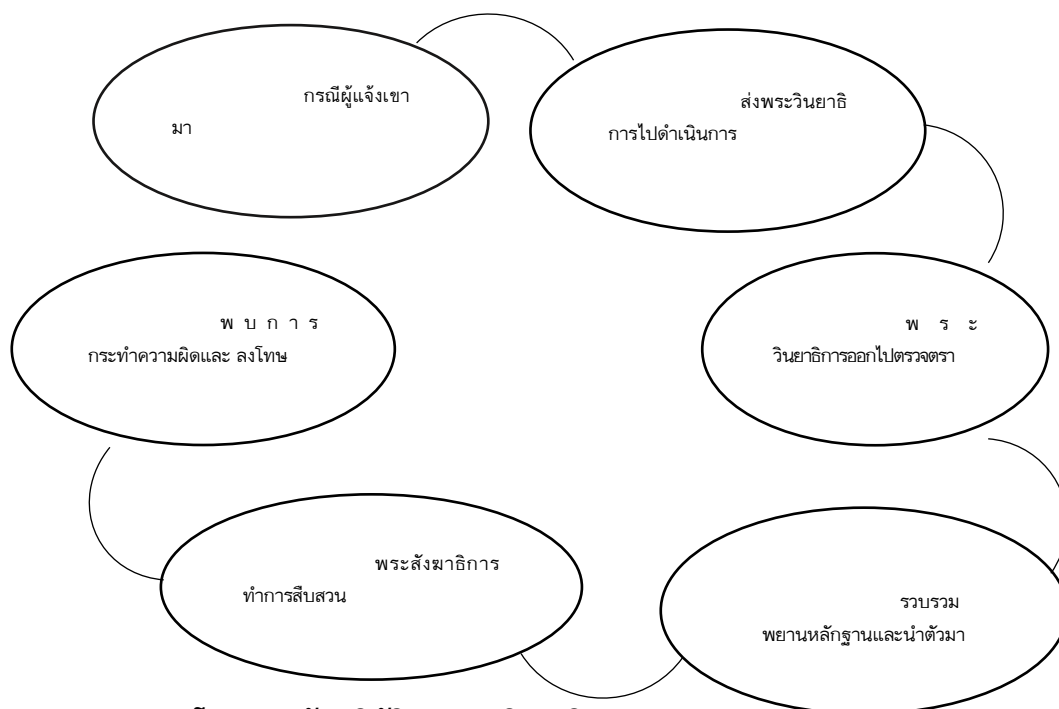
๔) ถ้ามีความผิดที่ถึงให้สึก หรือต้องบังคับให้สละสมณเพศ ให้ลงบันทึกในหนังสือสุทธิ

๕) ในกรณีที่ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ถ้าเป็นคดีอาญาต้องให้สละสมณเพศทันทีและมอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการต่อไป

๖) ในกรณีปลอมบวชให้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีทันที

๗) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

แผนผังที่ ๒.๑ ลำดับการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการมีดังนี้

๒.๔.๒ นโยบาย หลักปฏิบัติของพระวินยาธิการ

๑. ให้พระวินยาธิการประจำเขตทุกเขตออกตรวจพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของตน อย่างน้อย ๓-๔ วันต่อสัปดาห์หรือออกตรวจทุกวัน โดยให้ประสานกันในกลุ่มร่วมกันรับผิดชอบ

๒. เมื่อออกตรวจพบปัญหา ตรวจสอบหรือขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่สำนักงาน พระพุทธศาสนา ส่วนคุ้มครอง ป้องกันและหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่แล้วแต่กรณี เพื่อหาวิธีดำเนินการที่เหมาะสม

๓. การปฏิบัติงานให้ปฏิบัติไปตามขั้นตอนของการปกครองตามลำดับ อย่าข้ามผู้บังคับบัญชา

๔. ปัญหาเกิดขึ้น ณ ท้องที่ใด ให้พาไปพบเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าของท้องที่นั้น ๆ ตามที่เห็นสมควร (ควรพาไปพบเจ้าคณะตำบลก่อน เมื่อขัดข้องจึงพาไปพบเจ้าคณะอำเภอตามลำดับ)

๕. ให้เจ้าคณะตำบล หรือเจ้าคณะอำเภอ เป็นประธานทำการสอบสวนบันทึกถ้อยคำ โดยมีพระวินยาธิการผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นผู้ช่วยเหลือ (สอบสวนหรือช่วยบันทึกถ้อยคำ) ตามควรแก่กรณี หรือตามที่เจ้าคณะนั้น ๆ มอบหมายแล้วเช่นเป็นพยานไว้

๖.ข้อสรุปในการสอบสวนได้ความอย่างไร ให้ถ่ายสำเนาการบันทึกถ้อยคำนั้น ๆ รายงานให้ผู้บังคับบัญชา และหรือหัวหน้าพระวินยาธิการทราบ (อย่างน้อยเดือนละครั้ง) หรือรายงานทุกครั้งที่มีการบันทึกถ้อยคำได้ยิ่งดี

๗.กรณีสำเนาการบันทึกถ้อยคำ ถ้าเจ้าคณะอำเภอมีได้เป็นผู้สอบสวนเองให้ส่งสำเนานั้น ๆ ถวายให้ท่านรับทราบไว้ด้วย

๘.การปฏิบัติงานพระวินยาธิการมีจรรยาบรรณ ต้องปฏิบัติให้ได้ตามจรรยาบรรณนั้น ๆ ตามสมควร (ยึดหลักพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ฯลฯ และ หรือหนังสือคู่มือศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการเป็นแนวปฏิบัติ)

๙.หนึ่งเดือนจะนิมนต์หัวหน้ากลุ่มประชุมปรึกษาหารือ ๑ ครั้งพร้อมกับคณะพระวินยาธิการส่วนกลาง หรือดูความเหมาะสม ยกเว้นมีเหตุรีบด่วน

๑๐.คุณสมบัติของพระภิกษุที่จะเป็นพระวินยาธิการ

๑๐.๑ มีพรรษาพ้น ๕

๑๐.๒ มีความรู้นักธรรมชั้นเอก

๑๐.๓ มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่ทุพพลภาพ

๑๐.๔ ได้รับความเห็นจากผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดและตามลำดับ

๑๑.พระวินยาธิการรูปใดไม่ออกปฏิบัติงาน เมื่อหมดวาระด้วยเหตุใดก็ตามจะไม่มีสิทธิได้รับการแต่งตั้งใหม่อีก (งดต่ออายุบัตร)

๑๒.พระวินยาธิการรูปใด จะได้รับการต่ออายุบัตร หรือไม่ได้รับการต่ออายุบัตรจะแจ้งผ่านทางเจ้าคณะเขตแจ้งให้ทราบและจะแจ้งให้หัวหน้ากลุ่มรับทราบไว้อีกหนึ่งด้วย

๑๓.พระวินยาธิการรูปใดสิ้นสภาพการเป็นพระวินยาธิการตามวาระแต่มีผลงานจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็น พระวินยาธิการใหม่ได้อีก (ต่ออายุบัตรให้)

๑๔.พระวินยาธิการรูปใดเมื่อได้รับการต่ออายุบัตร ต้องนำบัตรเก่ามาขอต่ออายุบัตรใหม่ทุกครั้ง ถ้าไม่นำบัตรเก่ามาขอต่ออายุโดยไม่มีเหตุอันควรเกินกว่า ๓ เดือน ให้ถือว่าอินตีสละสิทธิ์จากการเป็นพระวินยาธิการ

๑๕.การพ้นจากการเป็นพระวินยาธิการ

๑๕.๑ พ้นตามวาระ

๑๕.๒ พ้นจากการเป็นพระภิกษุ

๑๕.๓ ลาออก

๑๕.๔ มรณภาพ๑๕.๕ เจ้าคณะผู้แต่งตั้งสั่งให้ออก

๑๖.หนึ่งปีจะมีการประชุมใหญ่อย่างน้อย ๑ ครั้ง เพื่อรับทราบการแต่งตั้ง นโยบายหลัก ปฏิบัติ

การสอดส่องดูแลพระภิกษุ สามเณรภายในวัด และที่ประพฤติน่าไม่เหมาะสมในเขตชุมชน ที่ขึ้นต่อวัดนั้น ๆ

เนื่องจากมีพระภิกษุ สามเณรจากที่ต่าง ๆ ได้เข้ามาประพฤติน่าไม่เหมาะสมกับสมณวิสัย เช่น เข้ามาปักกลด พักแรมตามบ้านเรือน เข้ามาเรียไร ในเขตชุมชนของจังหวัดชัยภูมิ เป็นเหตุ ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่พระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของเจ้าคณะเขต ให้ถือแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑.เมื่อพบเห็นเอง หรือได้รับแจ้งมาว่ามีพระภิกษุ มาปักกลด หรือพักค้างแรมตามบ้านเป็นประจำ ให้แจ้งไปที่ฝ่ายสังการ กรมการศาสนา หรือที่สถานีตำรวจของท้องที่ แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ถือว่าเป็นหน้าที่

๒.ในกรณีที่พระภิกษุ สามเณร พักค้างแรมตามบ้านเป็นประจำนานเกินควรหรือสร้างเป็นที่พักอาศัยตามละแวกบ้าน ตามสวน หรือที่สาธารณะ ให้แจ้งไปที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของท้องที่ทราบ เพื่อขอคำสั่งปฏิบัติงานร่วมตามความจำเป็น แล้วพึงปฏิบัติตามควรแก่กรณี ดังนี้

๒.๑ ขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปนำตัวออกมาจากบ้านหรือสถานที่นั้น ๆ

๒.๒ นำไปที่ศูนย์ หรือนำไปมอบให้เจ้าคณะเขตเจ้าของท้องที่สอบสวน

๒.๓ ขอตรวจหนังสือสุทธิ และหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย ถ้าปรากฏว่าไม่มีหนังสือสุทธิ หรือมีแต่ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ และมีความผิดอย่างอื่นให้ปฏิบัติ ดังนี้

๒.๓.๑ ว่ากล่าวตักเตือน

๒.๓.๒ ถวายคำแนะนำที่ถูกให้

๒.๓.๓ สั่งให้กลับวัดเดิมที่สังกัดอยู่แล้วแจ้งให้เจ้าอาวาสทราบ

๒.๓.๔ แนะนำให้สละสมณเพศ (ลาสิกขา หรือสึก)

๒.๓.๕ นำส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินตามกฎหมาย

๓.ในกรณีพระภิกษุ มาปักกลดหรือมาเรียไร ให้นำความในข้อ ๒.๑,๒,๒,๒.๓ มาใช้

๔.ในกรณีพระภิกษุ สามเณรอาหาร ที่มารักษาตัวตามบ้านญาติ ควรแนะนำให้ไปพักอยู่ที่วัด (ถ้าเป็นไปได้) หรือถ้าเห็นสมควรจะให้พักตามที่เหมาะสมก็ได้แล้วแต่เห็นสมควร

๕.ในกรณีที่มีความผิดที่ได้ทำ การสอบสวนแล้ว เห็นว่า สมควรถวายคำแนะนำให้ถวายคำแนะนำที่ถูกต้อง และเหมาะสมหรือสั่งกลับวัดเดิม พร้อมทั้งบันทึกรายงานการกระทำของพระภิกษุ รูปนั้น และลงชื่อรับทราบความผิดไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้เจ้าอาวาสตักเตือนให้เกิดความสังวรสวน

๖.บันทึกความผิดของพระรูปนั้น ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมด้วยวันเดือน ปี และเวลาแล้วให้เขียนชื่อเป็นหลักฐาน พร้อมด้วยพยาน และผู้สอบสวน

๗.ให้ลงบันทึกในหนังสือสุทธิ ระบุเรื่องถูกลงนิกกรรมถึงให้สึก และลายเซ็น พร้อมด้วยวัน เดือน ปี ไว้เป็นสำคัญ แล้วนำถวายเจ้าคณะจังหวัดชัยภูมิดำเนินการต่อไป

๘.ในกรณีทำผิดพระวินัย เข้าลักษณะอันเป็นความผิดกฎหมายบ้านเมือง ให้พิจารณาว่าเห็นควรจะดำเนินการอย่างไรแล้วแต่กรณี

๙.ในกรณีที่ทำการสอบสวน พบว่า หลักฐานนั้นที่ไม่เรียบร้อย หรือมีข้อวัตรปฏิบัติเป็นที่สงสัยว่า บวชไม่ถูกต้องตามพระวินัยให้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินการต่อไป

๑๐.เมื่อได้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้ว ให้รายงานการปฏิบัตินั้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

๒.๔.๓ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ

ลักษณะการตัดสินกฏนิกกรรมของมหาเถรสมาคม

ลักษณะการตัดสินกฏนิกกรรมของมหาเถรสมาคมได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้พิจารณา และคณะผู้พิจารณาดำเนินการในการนิกกรรมกล่าวคือ ผู้พิจารณาเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเบื้องต้น ส่วนคณะผู้พิจารณาเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนมูลฟ้องและพิจารณาวินิจฉัยการลงนิกกรรม ซึ่งท่านได้กำหนดคณะผู้พิจารณาไว้เป็น ๓ ชั้น คือ คณะผู้พิจารณาชั้นต้น คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ และคณะผู้พิจารณาชั้นฎีกา ซึ่งหากเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในฝ่ายราชอาณาจักรแล้ว ผู้พิจารณาเท่ากับผู้พิพากษาเวรชี้คณะผู้พิจารณา เท่ากับคณะผู้พิพากษา คณะผู้พิจารณาชั้นต้นเท่ากับองค์คณะผู้พิพากษาในศาลชั้นต้น คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์เท่ากับองค์คณะผู้พิจารณาในศาลชั้นอุทธรณ์ ส่วนคณะผู้พิจารณาชั้นฎีกา เท่ากับองค์คณะผู้พิพากษาในศาลชั้นฎีกา^{๔๐}

บทนิยามแห่งกฏนิกกรรม

บทนิยาม หมายถึงบทกำหนดความหมายของถ้อยคำ หรือที่เรียกกันว่าบทวิเคราะห์ คือ เป็นคำอธิบายความหมายของคำบางคำที่นำมาใช้กฎหมายมหาเถรสมาคมฉบับนี้ เพราะในกฎหมายมหาเถรสมาคมนี้มีคำบางคำที่มีความหมายกว้างแคบต่างกัน ทำให้ไม่เข้าใจ เข้าใจยาก หรือเข้าใจผิดเป็นอย่างอื่น จึงได้กำหนดบทนิยามไว้ในข้อ ๔ มี ๑๘ บทดังนี้

^{๔๐} พระราชรัตนกวี (ไสว สุจิตโต), คำอธิบายกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ว่าด้วยการลงนิกกรรม ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: อีรพวงษ์การพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๗๗.

๑. พระภิกษุ หมายถึง พระภิกษุที่มีไข้ผู้ปกครองสงฆ์ พระภิกษุผู้ดำรงสมณศักดิ์ต่ำกว่าชั้น พระราชาคณะ พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ พระภิกษุผู้เป็นกิตติมศักดิ์ ผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาเจ้าคณะ ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบพระสังฆาธิการ และผู้ดำรงสมณศักดิ์ชั้นพระราชาคณะขึ้นไป

๒. ความผิด หมายถึง การล่วงละเมิดพระธรรมวินัย

๓. นิคหกรรม หมายถึง การลงโทษตามพระธรรมวินัย

๔. ผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง ปกัตตตะภิกษุ ที่มีสังกัดในวัดเดียวกันและมีสังวาสเสมอกัน กับ พระภิกษุผู้เป็นจำเลย

๕. โจทก์ หมายถึง

(ก) ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้เสียหาย ที่ฟ้องพระภิกษุต่อพระภิกษุผู้พิจารณาในข้อหาว่าได้กระทำความผิด

(ข) พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่โจทก์แทนสงฆ์ในชั้นพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุผู้ถูกกล่าวหา

๖. จำเลย หมายถึง

(ก) พระภิกษุที่ถูกโจทก์ฟ้องต่อพระภิกษุผู้พิจารณาในข้อหาว่า ได้กระทำความผิด

(ข) พระภิกษุผู้ถูกกล่าวหาที่ตกเป็นจำเลยในชั้นพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม

๗. ผู้เสียหาย หมายถึง ผู้ได้รับความเสียหายเฉพาะตัว เนื่องจากการกระทำความผิดของพระภิกษุผู้เสียหาย และผู้จัดการแทนผู้เสียหาย ในกรณีดังต่อไปนี้ คือ

(ก) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลตามกฎหมาย หรือตามที่พระภิกษุผู้มีอำนาจลงนิคหกรรมพิจารณาเห็นสมควรให้เป็นผู้จัดการแทนผู้เสียหาย เฉพาะแต่ในความผิดซึ่งได้กระทำต่อผู้เยาว์หรือผู้ไร้ความสามารถ ซึ่งอยู่ในความดูแล

(ข) ผู้บุพพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือต่างบิดา หรือต่างมารดา เฉพาะแต่ในความผิดซึ่งผู้เสียหายตายก่อนหรือหลังฟ้อง หรือป่วยเจ็บไม่สามารถจะจัดการเองได้

(ค) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล เฉพาะความผิดซึ่งกระทำแก่นิติบุคคล

๘. ผู้กล่าวหา หมายถึง ผู้บอกกล่าวการกระทำความผิดของพระภิกษุต่อพระภิกษุผู้พิจารณาโดยที่ตนมิได้เป็นผู้มีส่วนได้เสีย หรือมิได้เป็นผู้เสียหาย และประกอบด้วยคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(ก) เป็นพระภิกษุปกัตตตะ หรือสามเณรที่ถึงพร้อมด้วยศีลอาจารย์และมีสังกัด

(ข) เป็นคฤหัสถ์ผู้นับถือพระพุทธศาสนามีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์มีความประพฤติเรียบร้อย มีวาจาเป็นที่เชื่อถือได้ และมีอาชีพเป็นหลักฐาน

๙. ผู้แจ้งความผิด หมายถึง พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ที่ไม่มีอำนาจลงนิกหกรรม แจ้งการกระทำความผิดหรือพฤติกรรมอันเป็นที่น่ารังเกียจสงสัยในความผิดของพระภิกษุที่ได้พบเห็นต่อพระภิกษุผู้พิจารณา

๑๐. ผู้ถูกกล่าวหา หมายถึง

(ก) พระภิกษุที่ถูกกล่าวหา บอกล่าวการกระทำความผิดต่อพระภิกษุผู้พิจารณา

(ข) พระภิกษุซึ่งถูกผู้แจ้งความผิด แจ้งการกระทำความผิด หรือพฤติกรรมอันเป็นที่น่ารังเกียจสงสัย ในความผิดต่อพระภิกษุผู้พิจารณา

๑๑. ผู้มีอำนาจลงนิกหกรรม หมายถึง พระภิกษุผู้พิจารณาและคณะผู้พิจารณา

๑๒. เจ้าสังกัด หมายถึง พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ชั้นเจ้าอาวาส เจ้าคณะ เจ้าสังกัด มีอำนาจลงนิกหกรรมแก่พระภิกษุผู้กระทำผิดในเขตจังหวัดที่สังกัดอยู่

๑๓. เจ้าของเขต หมายถึง พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ชั้นเจ้าคณะเจ้าของเขต มีอำนาจลงนิกหกรรมแก่พระภิกษุผู้กระทำผิดในเขตจังหวัดที่มีได้สังกัดอยู่

๑๔. ผู้พิจารณา หมายถึง เจ้าสังกัดหรือเจ้าของเขตแล้วแต่กรณี มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเบื้องต้น

๑๕. คณะผู้พิจารณา หมายถึง มหาเถรสมาคมและคณะพิจารณาที่มีผู้ดำรงตำแหน่งสูงเป็นหัวหน้า มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามวิธีไต่สวนมูลฟ้องและวิธีพิจารณาวินิจัยการลงนิกหกรรม^{๔๑}

ในการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการพระวินยธิการ ได้อาศัยกระบวนการในการปฏิบัติงานเป็นมาตรการดำเนินงาน เกี่ยวกับพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสมตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ หมวดที่ ๒ ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

กรณีตรวจพบพระภิกษุ สามเณร กระทำความผิด ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑) ถวายคำแนะนำ ถ้า

ก. ความผิดนั้นไม่มีโทษร้ายแรงตามพระวินัย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศมหาเถรสมาคม

ข. ความผิดนั้นไม่เป็นโลกวัชชะ ไม่เป็นที่ตำหนิติเตียนของชาวโลก

ค. พระภิกษุสามเณรรูปนั้นกระทำความผิดเป็นครั้งแรก

๒) ทำทัณฑ์บน ถ้า

^{๔๑} กรมการศาสนา, กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ว่าด้วยการลงนิกหกรรมพร้อมด้วยคำแนะนำและแบบสำหรับใช้ในการพิจารณาวินิจัยการลงนิกหกรรม, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๕๓), หน้า ๖๖.

- ก. ความผิดนั้นไม่มีโทษร้ายแรง แต่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ
- ข. ความผิดนั้นเป็นโลกวิฆชะเป็นที่ตำหนิติเตียนของชาวโลก
- ค. พระภิกษุ สามเณรรูปนั้นเคยได้รับการถวายคำแนะนำมาครั้งหนึ่งแล้ว
- ง. พระภิกษุ สามเณรรูปนั้น ๆ กระทำความผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

๓) ลาลิกขา ถ้ำ

- ก. ความผิดนั้นมีโทษร้ายแรงตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ คำสั่ง ประกาศ มหาเถรสมาคม
- ข. ความผิดนั้นมีโทษทางพระธรรมวินัยเล็กน้อยแต่เป็นโลกวิฆชะ เช่น การดื่มสุรา เล่นการพนัน เป็นต้น
- ค. พระภิกษุ สามเณรรูปนั้นมีเจตนากระทำความผิดและประพฤติผิดเป็นอาจิม
- ง. พระภิกษุ สามเณรรูปนั้นเคยได้รับการถวายคำแนะนำ และได้ทำทัณฑ์บนไว้แล้ว แต่ยังมีฝ่าฝืนกระทำความผิดนั้นอีก

บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์

การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์ ทำให้ทราบได้ว่ากระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันนี้มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล และได้มีการปรับเปลี่ยนมาโดยตลอด ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับอำนาจทางบ้านเมืองเท่านั้น แต่โครงสร้างของกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์เฉพาะในส่วนของพระธรรมวินัยนั้น ยังมีใช้อยู่ตามระบบเดิมที่เคยใช้ตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยถือเอาสงฆ์เป็นใหญ่ มีคำสอน คือพระธรรมวินัยเป็นหลักในการปฏิบัติ ปัจจุบันคณะสงฆ์จึงนอกจากมีพระธรรมวินัยเป็นกรอบในการตัดสินการกระทำความผิดแล้ว ยังต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและกฎหมายอื่น ๆ ที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน ในบรรดากฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ มีบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์โดยเฉพาะ ดังนี้

๑. พระวินยาธิการ
๒. พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์
๓. มหาเถรสมาคม
๔. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๑) พระวินยาธิการ

ภายหลังเมื่อการปกครองคณะสงฆ์ได้เปลี่ยนแปลงไป พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ถูกเลิกไป และเปลี่ยนเป็นใช้ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ในปัจจุบันคณะวินัยธร ได้ถูกยกเลิกไป อำนาจการวินิจฉัยอธิกรณ์ จึงเป็นไปตามลำดับขั้นการปกครองจากเจ้าคณะ

ใหญ่ (เจ้าคณะหน) เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบลเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ตามลำดับ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้บัญญัติให้เจ้าคณะปกครองสงฆ์แต่ละลำดับมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ในการปกครองในส่วนของเจ้าคณะจังหวัดรวมทั้งเจ้าคณะจังหวัดชัยภูมิ มีอำนาจในการที่จะดูแลความเรียบร้อยภายในเขตจังหวัด ดังนั้น พระวินยาธิการ จึงตั้งขึ้นตามคำเสนอของเจ้าคณะจังหวัดชัยภูมิโดยความเห็นชอบของกรมการศาสนาอาศัยอำนาจการปกครองคณะสงฆ์ระดับจังหวัดของเจ้าคณะจังหวัดชัยภูมิ ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ.๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ หมวด ๓ ส่วนที่ ๒ ข้อ ๑๕ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่การปกครองคณะสงฆ์ในระดับจังหวัดรวมทั้งจังหวัดชัยภูมิซึ่งเจ้าคณะจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดของตน ดังนี้

๑) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๒) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี

๓) ระวังอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นเจ้าคณะอำเภอ

๔) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะอำเภอให้เป็นไปโดยชอบ

๕) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะ และเจ้าอาวาสตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้ซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย ตรวจสอบและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน พระสังฆาธิการภายใต้การปกครองของเจ้าคณะจังหวัดชัยภูมิ คือ เจ้าคณะเขต เจ้าคณะแขวง เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

(๒) พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์

พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ในกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์ มีชื่อเรียกต่างกันอยู่ ๒ อย่าง คือ พระภิกษุผู้พิจารณาและคณะผู้พิจารณา และพระสังฆาธิการ

ก. พระภิกษุผู้พิจารณาและคณะผู้พิจารณา

พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์เป็นผู้มีอำนาจลงนิคหกรรมพระภิกษุผู้กระทำผิด ตามกฎหมายมหาเถรสมาคมฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๐๕) ในชั้นรองของการลงนิคหกรรม อาจจะมีความยุ่งยากซับซ้อนเพราะผู้รับนิคหกรรมก็ดี ผู้มีอำนาจลง

นิกหกรรมก็ดี มีมากมายหลายชั้น แต่มีหลักสำคัญที่ควรศึกษาในชั้นต้นว่า ถ้าความผิดเกิดขึ้นในเขตใด ต้องเป็นอำนาจของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ในเขตนั้นทั้งนี้ ความสะดวกและรวดเร็วในการลงนิกหกรรมตามที่กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ในมาตรา ๒๕ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่อย่างไรก็ดียังมีปัญหาที่ยากอยู่ยิ่งกว่า การลงนิกหกรรมจะกำหนดให้เป็นอำนาจของพระภิกษุปกครองสงฆ์เพียงรูปเดียว หรือหลายรูป รวมกันเป็นคณะ สำหรับการให้เป็นอำนาจของพระภิกษุรูปเดียวได้เคยใช้มาแล้ว ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ แต่ใน มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ดังกล่าว ข้างต้นได้วางเงื่อนไขในการลงนิกหกรรมไว้อย่างรัดกุมถึง ๔ ประการ คือ ต้องให้เป็นไปโดยถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม ด้วยเหตุนี้ มหาเถรสมาคมจึงต้องแบ่งหลักและวิธีการปฏิบัติในการลงนิกหกรรมออกเป็นหลายชั้น คือ ชั้นต้นให้เป็นอำนาจของพระภิกษุผู้มีอำนาจลงนิกหกรรมแต่เพียงผู้เดียว เรียกว่า “ผู้พิจารณา” ส่วนชั้นสูงขึ้นไปให้เป็นอำนาจของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์หลายรูป ไม่น้อยกว่า ๓ รูปรวมกัน เรียกว่า “คณะผู้พิจารณา” ผู้พิจารณา และคณะผู้พิจารณานี้ มหาเถรสมาคมได้แบ่งวิธีการปฏิบัติออกเป็น ๒ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๑ วิธีปฏิบัติเบื้องต้นในการพิจารณารับคำฟ้อง คำบอกกล่าว หรือคำแจ้งความผิด และเรียกพระภิกษุผู้เป็นจำเลย หรือผู้ถูกกล่าวหาแล้วแต่กรณีมาสอบสวนว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ถ้าพระภิกษุเป็นจำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาได้รับสารภาพก็ให้เป็นอำนาจของพระภิกษุผู้ปกครองหรือผู้กระทำความผิด อาจเป็นเจ้าสังกัด หรือเจ้าของเขตเพียงรูปเดียวเป็นผู้พิจารณา มีอำนาจลงนิกหกรรม เพื่อให้ยุติโดยสะดวกและรวดเร็ว

ชั้นที่ ๒ การไต่สวนมูลฟ้อง และพิจารณาวินิจฉัยการนิกหกรรม ในกรณีที่จำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาให้การปฏิเสธ ซึ่งมีปัญหาโต้แย้งกันอยู่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องคำกล่าวหา คำแจ้งความผิดเสียก่อนว่ามีมูลหรือไม่ ถ้าไม่มีมูลก็ยุติยกฟ้อง ถ้ามีมูลก็ต้องดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยลงนิกหกรรมเพื่อความถูกต้อง และเป็นธรรมต่อไป การไต่สวนมูลฟ้องและการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิกหกรรมนี้ กำหนดให้มีอำนาจของคณะผู้พิจารณาตามวิธีปฏิบัติทั้ง ๒ ชั้นนี้ จึงเห็นได้เป็น ๒ กรณีคือ

๑) พระภิกษุผู้พิจารณา เปรียบเสมือน “อัยการสงฆ์” เพราะทำหน้าที่ตรวจคำฟ้องสั่งรับคำฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง และสั่งลงนิกหกรรมในเบื้องต้น

๒) คณะผู้พิจารณาเปรียบเสมือน “ศาลสงฆ์” เพราะทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาตามชั้น ตั้งแต่ชั้นต้นไปจนถึงชั้นฎีกาเหมือนกับศาลยุติธรรม ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของฝ่ายอาณาจักรผู้พิจารณา และคณะผู้พิจารณา เป็นชื่อของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายเจ้าสังกัด หรือฝ่ายเจ้าของเขตก็ตาม เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการลงนิกหกรรมแก่ผู้กระทำความผิด

และมีหน้าที่ปฏิบัติการตามที่กำหนด โดยนัยนี้ผู้ปกครองสงฆ์จึงมีชื่อว่า “ผู้พิจารณา” และ “คณะพิจารณา”

ข. พระสังฆาธิการ

นอกจากพระภิกษุผู้พิจารณา และคณะผู้พิจารณาแล้ว ในกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์ ยังมีชื่อเรียกพระภิกษุผู้เกี่ยวข้องในการกระบวนการอีกชื่อหนึ่ง อันเป็นชื่อเรียกพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ.๒๕๔๑) ข้อ ๔ ที่ระบุไว้ดังนี้

ในกฎหมายมหาเถรสมาคมนี้ พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษುದำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เจ้าคณะใหญ่
- (๒) เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค
- (๓) เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด
- (๔) เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ
- (๕) เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล
- (๖) เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ดังนั้น พระสังฆาธิการ หมายถึงพระภิกษุที่ถูกเลือกให้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์นั่นเอง พระสังฆาธิการนี้ เกี่ยวกับพระภิกษุผู้พิจารณา และคณะผู้พิจารณา ดังที่ท่านอาจารย์โชติ ทองประยูร (ม.ป.ป., น.๒๖) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า เนื่องจาก “ผู้พิจารณา” และ “คณะผู้พิจารณา” เป็นชื่อของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายเจ้าสังกัด หรือเป็นฝ่ายเจ้าของเขตก็ตาม เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการลงนิคหกรรมแก่ผู้กระทำความผิด และมีหน้าที่ปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในบทนิยามนั้น ๆ ด้วยเหตุดังกล่าวแล้ว ผู้ปกครองสงฆ์จึงได้นำมาควบเพิ่มเติมโดยไม่ต้องตั้งว่า “ผู้พิจารณา” “คณะผู้พิจารณา” เช่นเดียวกับนามควบว่า “พระสังฆาธิการ” ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๐๕) ว่าด้วยการถอดถอนพระสังฆาธิการ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า คำว่า “พระสังฆาธิการ” กับ “พระภิกษุผู้พิจารณา” และ “คณะผู้พิจารณา” เป็นชื่อของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์อย่างเดียวกัน แต่เรียกชื่อตามหน้าที่ที่กำลังปฏิบัติ

(๓) มหาเถรสมาคม

กฎหมายกำหนดให้มีสมาคมพระมหาคณะขึ้นสมาคมหนึ่ง ทำหน้าที่ปกครองบริหารกิจการคณะสงฆ์ และการพระศาสนา ให้ชื่อว่ามหาเถรสมาคม ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒-๑๙ ซึ่งในกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์ไทยปัจจุบัน หน่วยงานที่มีอำนาจสูงสุดทั้งทางการปกครองในกระบวนการยุติธรรมของคณะสงฆ์ในปัจจุบันหน่วยงานที่มีอำนาจสูงสุดทั้งทางการปกครองและการใช้อำนาจตุลาการ คือมหาเถรสมาคม กรรมการมหาเถรสมาคมนั้นมี ๒ ประเภท คือ กรรมการมหาเถร

สมาคม โดยตำแหน่งและโดยแต่งตั้ง ดังความในมาตรา๑๒ ที่ได้ตราไว้ “มหาเถรสมาคมประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราช ซึ่งทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการโดยตำแหน่ง สมเด็จพระราชาคณะทุกรูป เป็นกรรมการ (มหาเถรสมาคม) โดยตำแหน่ง และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งมี จำนวนไม่เกินสิบสองรูปเป็นกรรมการ” ปัจจุบันกรรมการมหาเถรสมาคมทั้งที่เป็นโดยตำแหน่งและ แต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยพระมหาเถรานุเถระจากคณะสงฆ์ทั้ง ๒ นิกาย (ธรรยุติกนิกาย และมหานิกาย) มีอัตราส่วนฝ่ายละเท่า ๆ กัน และเมื่อรวมสมเด็จพระสังฆราชซึ่งทรงเป็นประธานกรรมการมหาเถร สมาคมก็จะมีจำนวนทั้งหมด ๒๑ รูป

(๔) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๑) อำนาจหน้าที่

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์แล รัฐ โดยการทำนุบำรุงส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้การอุปถัมภ์ ค้ำครอง และส่งเสริมพัฒนางาน พระพุทธศาสนา ดูแลรักษา จัดการศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางด้านศาสนา โดยให้มีอำนาจหน้าที่และแผนภูมิ ดังต่อไปนี้

(ก) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ กฎหมายว่าด้วยการกำหนดวิध्यฐานะ ผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(ข) รับสนองงาน ประสานงาน และถวายเป็นการสนับสนุนกิจการและการบริหารการ ปกครองคณะสงฆ์

(ค) เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(ง) ส่งเสริม ดูแล รักษาและทำนุบำรุงศาสนสถาน และศาสนวัตถุทาง พระพุทธศาสนา

(จ) ดูแล รักษาและจัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง

(ฉ) พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนา

(ช) ทำนุบำรุงพุทธศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม

(ซ) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือ นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๒) ส่วนราชการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

(ก) กองกลาง

(ข) กองพุทธศาสนศึกษา

(ค) กองพุทธศาสนสถาน

- (ง) สำนักงานพุทธมณฑล
- (จ) สำนักงานศาสนสมบัติ
- (ฉ) สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม

๒. การส่งเสริมการรักษาพระวินัย

การส่งเสริมการรักษาพระวินัยเป็นการไม่ละทิ้งพุทธบัญญัติที่ได้บัญญัติไว้ โดยมีในเรื่องจุดประสงค์หลัก ๆ ของการส่งเสริมการรักษาพระวินัยไว้ ดังนี้

- ๑) เพื่อเป็นข้อปฏิบัติของพระภิกษุให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี
- ๒) เพื่อเป็นการป้องกันในเรื่องการติฉินนินทา หรือถูกกล่าวหาจากชาวบ้าน

ตลอดจนการกระทำจนถึงขั้นผิดกฎหมาย

- ๓) เพื่อป้องกันไม่ให้พระภิกษุเบียดเบียนพระภิกษุด้วยกัน
- ๔) เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดมลทินแก่คณะสงฆ์ เพราะการกระทำของพระภิกษุบางรูป
- ๕) เพื่อป้องกันพระพุทธศาสนาไม่ให้เสื่อมไปด้วยการประพฤติในสิ่งชั่วร้าย
- ๖) เพื่อเป็นการป้องกันคนชั่วที่ทำความผิดยังปฏิญาณว่า เป็นพระภิกษุ
- ๗) เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดอันเกิดจากการไม่เจตนา

การทำความผิดของพระภิกษุที่ได้ประพฤติผิดพระวินัย เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยพุทธกาลกระทั่งถึงปัจจุบัน ในการพิจารณาการทำความผิดของพระภิกษุโดยใช้หลักพระวินัย จะทำให้มีความเจริญรุ่งเรือง สถาบันสงฆ์จะเป็นที่ศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ที่นับถือศาสนาอื่น พระวินัยที่พระพุทธรองค์ได้ทรงบัญญัติไว้จึงเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อใช้พิจารณาหรือตัดสินผู้กระทำผิด เพื่อให้พระภิกษุได้ยึดหลักปฏิบัติและอยู่ในกรอบแห่งความเป็นสมณ ดังพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสในมหาปริณีพพานสูตรว่า “โย โว อานนท มยา ธมโม จ วินโย จ เทสิโต ปญญโต โส โว มมจฺเจยน สตถา” มีความหมายว่า “ดูก่อนอานนท์ เมื่อเราล่วงไปแล้ว พระธรรมและพระวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วจะเป็นครูของพวกเรา” พระวินัยนอกจากจะเป็นบัญญัติของการกำหนดโทษแล้ว ยังถือได้ว่าเป็นกรอบกำหนดความประพฤติการกระทำของพระภิกษุไม่ให้ประพฤตินอกกรอบนอกทางจากพระวินัย หรือประพฤตินในสิ่งที่ไม่สมควรแก่สมณสาธูป อันจะนำ มาซึ่งความเสื่อมเสียแก่พระพุทธศาสนาและส่งผลกระทบต่อพุทธศาสนิกชนอีกด้วย แม้พระพุทธรองค์จะดับขันธปริณีพพานไปแล้ว พระวินัยของพระองค์สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคการสื่อสารไร้พรมแดน หรือยุคไอที ก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัติตามพระวินัยก็มี และที่มีได้ประพฤติปฏิบัติตามพระวินัยก็มี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชัยภูมิซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยและเป็นจังหวัดใหญ่

ที่มีจำนวนพระภิกษุสามเณรมากที่สุด ย่อมมีพระภิกษุบางรูปที่อาจปฏิบัติผิดพระวินัยตามความเหมาะสมแก่สมณสาธูป

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานพระวินยการดังกล่าวข้างต้นกล่าวได้ว่าพระวินยการเป็นผู้ที่มีหน้าที่และความสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลความประพฤติของพระสงฆ์ สามเณรเพื่อมิให้พระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติตนนอกธรรม นอกพระวินัย และเพื่อมิให้ชาวพุทธศาสนิกชนหมดความเชื่อถือความเลื่อมใสในพระสงฆ์ จากการที่พระวินยการได้ออกปฏิบัติงานตรวจตราตามสถานที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ ผลการปฏิบัติงานของพระวินยการสามารถทำให้พระสงฆ์ผู้ประพฤติไม่ดีไม่เหมาะสม หรือที่เสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ผิดพระธรรมวินัย จะเกิดความหวาดระแวง และเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดในที่สุด

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระธนดล นาคพิพัฒน์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผลวิจัยสรุปว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดบุรีรัมย์มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าพระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่งพระสังฆาธิการ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษา สายสามัญการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่แตกต่างกันมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการปกครองพระภิกษุ สามเณร ให้ปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัดมีกองทุนส่งเสริมด้านการศึกษาแก่ พระภิกษุ สามเณร ให้ภิกษุสามเณร เอาใจใส่ต่อกิจการด้านพระพุทธศาสนา ให้พระภิกษุ สามเณร ดำเนินกิจกรรมบางอย่างภายในวัดอย่างมีระเบียบ^{๔๒}

พรศักดิ์ ธนพัฒน์พงศ์ ได้ทำวิจัยเรื่อง มหาเถรสมาคมกับการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการมหาเถรสมาคม รูปแบบ วิธีการ หรือแนวทางการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์ เพื่อให้คณะสงฆ์พัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมขึ้น ในฐานะที่

^{๔๒} พระธนดล นาคพิพัฒน์, “การบริหารคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

เถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดของการปกครองคณะสงฆ์ไทย และยังคงศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาคบการบิดเบือนข่าวสารของเถรสมาคมว่าดำเนินการในรูปแบบใด หรือมีแนวทางอย่างไรเพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารปกครองคณะสงฆ์ในอนาคต ผลการวิจัย มหาเถรสมาคมยังไม่มีรูปแบบแนวทาง วิธีการหรือแนวทางในการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์ และเถรสมาคมยังไม่มีรูปแบบ แนวทาง วิธีการ หรือแนวทางการแก้ปัญหาคบการบิดเบือนข่าวสารที่เกิดขึ้นอย่างเฉพาะเจาะจง ไม่ว่าจะเป็นจากสื่อมวลชน หรือจากสื่อสารภายในองค์กรคณะสงฆ์ นอกจากนี้ ยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ คือโครงสร้างองค์กรแผนทางวัฒนธรรม และรูปแบบการดำเนินงานของพระเถรชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งเห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะมีการเปลี่ยนแปลง และการปฏิรูปการปกครองก็ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญ ในการเผยแผ่พระธรรม สำหรับประเด็นการบิดเบือนข่าวสารนั้นมีข้อหน้าสังเกตเพิ่มเติมว่าเถรสมาคมยังไม่มีควมเข้าใจ และยังไม่เห็นประโยชน์ของการสื่อสารมวลชน ในขณะที่ยวกันแม้จะยอมรับว่าการสื่อสารในองค์กรมีความสำคัญ แต่ยังไม่มรูปแบบ วิธีการ หรือแนวทางในการปรับปรุงการสื่อสารในคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น^{๔๓}

พระมหาตุล จินดาพันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอ และระดับตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าจากการศึกษาถึงตำแหน่งคุณสมบัตินี้ และอำนาจหน้าที่ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบลข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบลนั้นเป็นผู้บริหารงานการคณะสงฆ์ระดับล่างสุดที่มีความใกล้ชิดกับพระสังฆาธิการระดับวัด พระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไป จึงต้องมีความสามารถดำเนินการประสานความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้งานการคณะสงฆ์สำเร็จ ตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายได้ และเมื่อศึกษาจากคุณสมบัติของพระภิกษุที่จะดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบลแล้ว แสดงให้เห็นว่าท่านต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์หลายด้าน จึงจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบลได้ ส่วนด้านหน้าที่ทั้ง ๖ ประการนั้น ก็มีการแบ่งความรับผิดชอบในการบริหารงานคณะสงฆ์เอาไว้ว่าเป็นระบบตามลำดับชั้นอย่างชัดเจน ฉะนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่พระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับ

^{๔๓} พรศักดิ์ ธนพัฒน์พงศ์, “มหาเถรสมาคมกับการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๕๖.

ตำบล จะต้องมีการฝึกฝนเรียนรู้หลักวิชาการและหลักการปฏิบัติงานในการบริหารงานคณะสงฆ์และงานพระศาสนา จึงจะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๔}

พระวิจิตร สมคำภา ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติงานพระวินยาธิการ ในการตรวจตราดูแล พระภิกษุสามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสมจากการศึกษาโดยสรุปพบว่า ลักษณะและบทบาทในการปฏิบัติงานที่มีลักษณะต้องพึงพาตัวเองทุก ๆ อย่าง โดยเฉพาะในด้านงบประมาณในการดำเนินการต่าง ๆ ต้องอาศัยบารมีส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์จัดหาเอง โดยที่ศูนย์กลางไม่มีบทบาทในการจัดสรรงบประมาณ และอาศัยความเสียสละส่วนตัวของพระวินยาธิการในการปฏิบัติงาน การทำงานไม่มีสิ่งตอบแทน แต่อาศัยแรงจูงใจนอกจากนี้ยังขาดแคลนบุคลากรที่จะทำหน้าที่ปฏิบัติงาน ยังขาดแคลนบุคลากรที่จะทำหน้าที่ที่มีความสามารถมาปฏิบัติงานที่มีก็ไม่มีศักยภาพที่เพียงพอ ซึ่งในทางปฏิบัติจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนั้นลักษณะการทำงานไม่ว่าจะในด้านบุคลากรงบประมาณ เครื่องมือสื่อสาร อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายอาณาจักรเท่าที่ควรด้วย^{๔๕}

พระมหาเจริญ จันทร์เจริญ ได้ศึกษา บทบาทของพระวินยาธิการในการรักษาพระวินัยของพระสงฆ์ไทย ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า พระวินัยที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก มีการบัญญัติมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยบัญญัติขึ้นเป็นสิกขาบทแต่ละข้อภายหลังจากการกระทำความผิดของพระภิกษุผ่านการสอบสวนและพิจารณาตัดสินของคณะสงฆ์โดยมีพระพุทธเจ้าในฐานะประมุขสงฆ์ประกาศให้คณะสงฆ์รับรองเป็นข้อห้ามและระเบียบแห่งการปฏิบัติ หากมีการล่วงละเมิดอื่น ๆ ก็จะมีบทบัญญัติเพิ่มเติมเรียกว่า อนุบัญญัติ สิกขาบทเหล่านี้ ได้ใช้เป็นกรอบแห่งการประพฤติของพระสงฆ์ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้รับการยอมรับเป็นกฎบัตรสำหรับอ้างอิงและใช้ในการปกครองคณะสงฆ์ให้เกิดความสงบเรียบร้อย ดังนั้น ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการนั้นสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้คือ ๑) มาตรการป้องกันและดูแลสอดส่องความประพฤติของพระสงฆ์

^{๔๔} พระมหาตุล จินดาพันธ์, “การศึกษาสภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอ และระดับตำบลในจังหวัดนครราชสีมา, “วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๗), หน้า ๖๗.

^{๔๕} พระวิจิตร สมคำภา, “บทบาทการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการของพระวินยาธิการในการตรวจตราดูแลภิกษุสามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสม”, สารนิพนธ์ สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๓๙), หน้า ๓๔.

ไม่เคร่งครัด ๒) ปัญหาการประสานงานระหว่างพระวินยาธิการเขต ๓) สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ ๔) ขาดงบประมาณ^{๕๖}

สมเกียรติ พูลทอง^{๕๗} ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการที่มีต่อพระสงฆ์ผู้ประพฤติผิดวินัย ศึกษาเฉพาะกรณีเขตพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ จากมิติทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) มิติด้านบุคลากร ๒) มิติด้านงาน ๓) มิติด้านความร่วมมือ ศึกษาจากภาคเอกสารและภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามพระวินยาธิการ จำนวน ๓๕ รูป จากการศึกษา พบว่า

๑. มิติด้านบุคลากร โดยภาพรวมพบว่า ด้านทักษะความชำนาญ ความรู้ความสามารถ ในเรื่องพระวินัยของพระวินยาธิการนั้นอยู่ในระดับสูง แต่ด้านความพร้อมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับกลาง

๒. มิติด้านงาน ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน พบว่า อยู่ในระดับกลาง โดยได้รับความร่วมมือจากคณะสงฆ์ในกรุงเทพมหานคร ส่วนด้านความซับซ้อนในการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า มีความยุ่งยากในการรวบรวมข้อมูล และการไม่เข้าใจกฎระเบียบทั้งของคณะสงฆ์และบ้านเมืองอยู่ในระดับต่ำ

๓. มิติด้านความร่วมมือ พบว่า มีความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับสูงในเรื่องของการฝึกอบรม แนะนำวิธีการต่าง ๆ ด้านความร่วมมือกับประชาชน พบว่า อยู่ในระดับสูง โดยได้รับแจ้งเมื่อพบเห็นพระสงฆ์ผู้กระทำความผิด แต่ในด้านความร่วมมือกับมหาเถรสมาคม พบว่าอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในเรื่องของการประสานงานต่าง ๆ

พระมหาสุรศักดิ์ สุวรรณ^{๕๘} ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทพระวินยาธิการกับการลดปัญหาของคณะสงฆ์ : กรณีศึกษาเฉพาะ ในเขตพญาไทและเขตห้วยขวางกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พระวินยาธิการส่วนใหญ่เป็นมีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไป, มีพรรษา ๒๖ พรรษาขึ้นไปมีระดับ

^{๕๖} พระมหาเจริญ จันทร์เจริญ, “บทบาทพระวินยาธิการในการรักษาพระวินัยของพระสงฆ์ไทยศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร”, *ปริญญานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), หน้า ๑๒.

^{๕๗} สมเกียรติ พูลทอง, “ปัจจัยที่ส่งผลในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการที่มีต่อพระสงฆ์ผู้ประพฤติผิดวินัย ศึกษาเฉพาะกรณีเขตพระนคร”, *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๐), หน้า ๒๑.

^{๕๘} พระมหาสุรศักดิ์ สุวรรณ, การศึกษาบทบาทพระวินยาธิการกับการลดปัญหาของคณะสงฆ์กรณีศึกษาเฉพาะ ในเขตพญาไทและเขตห้วยขวาง, (กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาสันติศึกษา คณะวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗), หน้า ๔๕.

การศึกษานักธรรมชั้นเอก และมีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส บทบาทของพระวินยาธิการกับการลดปัญหาของคณะสงฆ์: เขตพญาไทและห้วยขวางพบว่า อยู่ในระดับสูง คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๕๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = ๑.๑๔๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายบทบาทในแต่ละด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) บทบาทด้านภาวะผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๖๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = ๑.๐๗๗ อยู่ในระดับสูง

๒) บทบาทด้านหน้าที่ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = ๑.๑๐๗ อยู่ในระดับสูง

๓) บทบาทด้านการประสานงาน/การมีส่วนร่วม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๓๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = ๑.๒๓๑ อยู่ระดับสูง

๔) บทบาทด้านกระบวนการยุติธรรม (กฎหมาย) มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = ๑.๑๕๕ อยู่ในระดับสูง วิธีการทำงานของพระวินยาธิการที่สามารถนำมาสู่การแก้ไขปัญหาหรือลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระภิกษุ/สามเณร : เขตพญาไทและเขตห้วยขวาง พบว่าวิธีการทำงานแก้ไขปัญหาที่พระวินยาธิการใช้ ได้แก่ ๑) วิธีการแก้ไขปัญหาด้านผู้รับผิดชอบ (เจ้าอาวาส/อุปัชฌาย์) ๒) วิธีการแก้ไขปัญหาด้านการให้การศึกษา/อบรม/ให้ความรู้เกี่ยวกับพระภิกษุสามเณรไม่ให้ทำกระทำผิดและ ๓) วิธีการแก้ไขปัญหาด้านการประสานงาน/การมีส่วนร่วม

บทบาทของพระวินยาธิการในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่าบทบาทของพระวินยาธิการในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ควรจะเป็นหรือพัฒนาส่งเสริม ได้แก่

- ๑) บทบาททางด้านศิลาจารย์วัตร
- ๒) บทบาททางด้านผู้นำ/หน้าที่/ความร่วมมือ
- ๓) บทบาททางการศึกษา/ความรู้
- ๔) บทบาททางด้านการยุติธรรม
- ๕) บทบาททางด้านการปลอดภัยในชีวิต
- ๖) บทบาทด้านเครื่องมือ/อุปกรณ์/งบประมาณ

นอกจากนี้ยังมีบทบาทที่เป็นปัญหาในตัวพระวินยาธิการ คือ ความตั้งใจทำงานที่หวังผลตอบแทนและความเห็นแก่ตัว ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการนั้นสามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้ คือ

- ๑) มีเรื่องการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อขอความร่วมมือ
- ๒) ควรให้มีสื่อประชาสัมพันธ์ของพระวินยาธิการ
- ๓) ควรมีการจัดอบรมเป็นพิเศษและให้ความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

อำนาจ ยัสโยธา^{๔๙} ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการต้องโทษในประมวลกฎหมายอาญากับในวินัยสงฆ์การศึกษาเชิงเปรียบเทียบซึ่งเป็นการวิจัยเอกสารในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์โดยจำกัดกรอบเนื้อหาให้อยู่ในขอบเขต ดังนี้

๑. บทบาทของกฎหมายกับบทบาท พระธรรมวินัยต่อการกำหนดความผิดและโทษ
๒. กระบวนการบัญญัติความผิด และโทษใน กฎหมายกับพระวินัย
๓. ลักษณะของการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดที่มีโทษทางกฎหมายกับ ในพระวินัย
๔. ความคิดและโทษที่จะได้รับการล่วงละเมิดกฎหมายกับพระวินัย
๕. กระบวนการพิจารณาคดีในกฎหมายและในพระวินัย

จากการศึกษา พบว่า ทั้งกฎหมายและพระ วินัยต่างมีบทบาทที่จะพิจารณาความผิดที่เกิดขึ้นได้แตกต่างกัน ดังนี้

๑. กฎหมายและพระวินัยมีบทบาทอย่างมากต่อการจัดระเบียบสังคม เป็นเกณฑ์ บังคับความประพฤติให้ไปตามทีกฎหมายและพระวินัยที่ต้องการและต่างก็มีข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบต่อกันในบางประเด็น ถ้าจะให้เกิดผลดีและเที่ยงธรรมต้องไขควบคู่กันไป

๒. กระบวนการบัญญัติความผิดและโทษการบัญญัติกฎหมายในอดีต จะมีการ เปลี่ยนมาเป็นการปกครองในรูปแบบระบอบรัฐสภาเช่นทุกวันนี้ พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจ สิทธิขาดแต่เพียงพระองค์เดียวในการตรากฎหมายใด ๆ บังคับใช้ หรือทรงแต่งตั้ง คณะกรรมการขึ้น แต่ในสมัยการปกครองด้วยระบบรัฐสภา การร่างกฎหมายกระทำโดยผาน ระบบรัฐสภา สวณพระวินัยของพระสงฆ์นั้น พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้บัญญัติขึ้นก็ต่อเมื่อมีมูลเหตุ แห่งกระทำผิดเกิดขึ้น โดยเรียกประชุมสงฆ์เมื่อได้ข้อมูลที่เป้นจริงแล้วก็จะทรงชี้เหตุผลให้เห็น ถูกเห็นผิดแล้ว ทรงบัญญัติสิกขาบทขึ้นเรียกว่า “ปฐมบัญญัติ” ภายหลังเมื่อภิกษุกระทำผิดอีก ก็ทรงบัญญัติ “อนุบัญญัติ” ขึ้นอีกภายหลัง

๓. ลักษณะของการกระทำผิดและรับโทษในกฎหมายถือว่าต้องรับโทษ ก็ ต่อเมื่อกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดและต้องรับโทษ ตามความหมายของคประกอบ และ ข้อยกเว้นสำหรับกรกระทำนั้นหรือไม่ สวณพระวินัยถือว่ามีความผิดก็ต่อเมื่อลักษณะของการ กระทำนั้นมืองคประกอบ คือ สจิตตกะ ไตแก มีความจงใจหรือเจตนา และอจิตกะ ไตแก ไมจงใจ หรือ ไมเจตนา แก่พิจารณาขอยกเว้นความผิดแลโทษนั้นหรือไม่รวมกัน

^{๔๙}อำนาจ ยัสโยธา, “กระบวนการต้องโทษในประมวลกฎหมายอาญากับในวินัยสงฆ์การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ”, ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัยครุ: สงขลา, ๒๕๔๑), หน้า ๔๓.

๔. ความผิดและโทษทางอาญาแบ่งได้ ๑๒ ลักษณะและมี ๕ สถานสวนในทางพระวินัย แบ่งตามชนิดของโทษ (อาบัติ) ที่จะได้รับ คือ อาบัติหนัก ได้แก่ ปาราชิก ๔ มี ๔ สิกขาบท อาบัต้อย่าง กลางได้แก่ สังฆาติเสส มี ๑๓ สิกขาบท และอาบัต้อย่างเบา ได้แก่ ฤกษ์จัจัย ปาจิตตีย ปาฏิเทสนียะ ทุกกฎ และทุพภาสิต ซึ่งแตกต่างกัน

๕. กระบวนการพิจารณา ในกฎหมายเริ่มต้นจากพนักงานสอบสวน พนักงาน อัยการศาล ชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาเป็นที่สุด สวนในพระวินัยครั้งพุทธกาลเมื่อมีภิกษุรูปใด กระทำผิดก็ จะมีการฟ้องร้องด้วยคำพูดแล้วมีการไต่สวนตามลำดับขั้นตอนจนกระทั่งมีคำวินิจฉัยเพื่อลงนิคหกรรม คำวินิจฉัยของพระพุทธเจ้าเป็นที่สุดแต่ในปัจจุบันให้ดำเนินไปตามกฎ ของมหาเถรสมาคม

คณินนิตย จันทบุตร ได้ทำการศึกษาเรื่องสถานะและบทบาทของ พระพุทธศาสนาในประเทศไทย สวนความประพฤติที่ยั่งยืนของสงฆ พบว่า ความไม่เคร่งครัด ในการอุปสมบท ความไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการบวช ทำให้ผู้บวชประพฤติตนดูจรรยาวิสัย ไม่ประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของพระอุปัชฌาย ประกอบกับความหย่อนสมรรถภาพในการ ปกครองของพระอุปัชฌาย และ เจ้าอาวาส พระภิกษุสามเณร บางพวกไม่สนใจในการศึกษาเล่า เรียนและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย แต่ มุ่งที่อาศัยการดำรงเพศภิกษุเลี้ยงชีพ บางพวก รวมกลุ่มทำร้ายพระเถระผู้ปกครอง ทะเลาะวิวาท กันเองซุ่มนุ้มขับไลเจ้าอาวาส และบางพวก แยกตัวไปตั้งวัดที่ขอด้วยกฎหมายและธรรมวินัยด้วย ตนเอง^{๕๐}

ธงชัย สันติวงษ์ กล่าวว่าปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานมี ดังต่อไปนี้

๑. ลักษณะนิสัยทำทางของพนักงาน ลักษณะนิสัยทำทาง หมายถึง ลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความคิดและการปฏิบัติตัวต่อสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะทำทางเฉพาะของแต่ละบุคคล แรงจูงใจ ทศนคติ ค่านิยม ความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดของ ตนเอง อารมณ์ รวมทั้งความเฉลียวฉลาดและลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ ที่ปรากฏให้เห็น

๒. ความสามารถและเชี่ยวชาญ ความสามารถหมายถึง ความชำนาญเชี่ยวชาญในด้าน ต่าง ซึ่งมีอยู่ในแต่ละบุคคลสำหรับเชี่ยวชาญนั้น หมายถึง แนวโน้มหรือศักยภาพที่เกี่ยวกับความ ขำนาญที่สามารถพัฒนาให้มีเพิ่มขึ้นในแต่ละคน ซึ่งคนเราแต่ละคน ล้วนแต่มีความสามารถและเชี่ยวชาญ แตกต่างกันไปในแต่ละด้าน ความสามารถ ความชำนาญ เชี่ยวชาญ หรือศักยภาพที่จะ เพิ่มพูนความชำนาญนั้น ก็คือ กลไกความนึกคิดและความคิดริเริ่มของแต่ละบุคคลนั่นเอง

^{๕๐} คณินนิตย จันทบุตร, “สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”, กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม, ๒๕๑๒), หน้า ๗๘.

๓.ทัศนคติและค่านิยม ทัศนคติ หมายถึง คุณลักษณะที่มีความมั่นคงอย่างต่อเนื่องใน ด้านความคิดความรู้สึกและแนวทางในการปฏิบัติของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือต่อความคิด ของแต่ละบุคคลและต่อกลุ่มชน ส่วนค่านิยม หมายถึง ทัศนคติที่มีลักษณะที่จะพยายามประเมิน เกี่ยวกับสิ่งของ ความคิด ตัวบุคคล ที่จะประเมินไปในทางใดทางหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีเสมอ

๔.การตั้งใจ หมายถึง ชุคของทัศนคติที่มีอยู่ในตัวเอง แต่ละบุคคลซึ่งใช้สำหรับ ตอบสนอง ต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายและทิศทางที่แน่นอน แรงจูงใจเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจของคนเรา ซึ่งมีแรงผลักดันและทิศทางที่ใช้กำกับพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการนั้น ๆ อิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างสมประสบการณ์และเปลี่ยนแปลงลักษณะของแต่ละบุคคล จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถ ทัศนคติ แรงจูงใจและลักษณะท่าทางที่ได้พัฒนาของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ก่อเกิดมาจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอก นับตั้งแต่อิทธิพล พื้นฐานด้านครอบครัวของตนเอง การศึกษาในโรงเรียน การเข้าสังคม ตลอดจนเพื่อนฝูงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้เคยร่วมทำงานด้วยกันมา ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อลักษณะของบุคคล และมีผลกระทบเกี่ยวเนื่องไปถึงกิจกรรมหรือประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ ด้วย^{๕๑}

นิภา แก้วศรีงาม กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่จะสร้างบรรยากาศที่ดี หรือไม่ดีให้องค์กร ก็คือ

๑.สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งก็คือ อาคารสถานที่ทำงาน เครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงาน รวมถึงเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

๑.๑ สถานที่ทำงาน ควรมีความสะดวกสบายเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เช่น มีแสงสว่าง เหมาะสม อุณหภูมิและการถ่ายเทอากาศที่ดีเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่ ก่อให้เกิดความไม่สบายใจในการทำงาน

๑.๒ อุปกรณ์และเครื่องมือในสำนักงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและเป็นการช่วยให้สมาชิกทำงานได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น เช่น วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานธุรการ เครื่องจักรกลต่างๆ รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน

๑.๓ ระยะเวลาในการทำงาน ในการทำงานควรมีระยะเวลาในการทำงานและการพักให้ เหมาะสมกันเพื่อไม่ให้เกิดความเมื่อยล้าหรือความเบื่อหน่ายในการทำงาน ซึ่งจะมีผลทำให้ผลิตผลของ องค์กรลดลง เช่น ให้มีการพักร้อน มีการหยุดพักร้อนครึ่งเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

^{๕๑} ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๑-๒๔.

๒.สภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจ

๒.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ถ้าองค์การที่ความสัมพันธ์ระหว่างนายกับลูกน้องที่ดีเพียงพอจะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์การที่มีความสัมพันธ์ระหว่างนายกับลูกน้องที่ไม่ดี

๒.๒ ลักษณะของการติดต่อสื่อสาร การสั่งการของผู้บังคับบัญชา จะต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่ายมีความถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๒.๓ บุคลิกภาพของผู้นำและพฤติกรรมของผู้นำที่ดี จะมีผลต่อบรรยากาศและผลผลิตขององค์กร โดยผู้นำที่ดีจะต้องดูแลเอาใจใส่ลูกน้อง มีความสามารถในการบริหารงานบุคคล ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน

๒.๔ ขนาดและโครงสร้างขององค์กร ซึ่งส่วนใหญ่บุคคลจะมีความต้องการและชอบที่จะอยู่ในองค์กรที่มีขนาดใหญ่แต่ขนาดอย่างเดียวไม่ได้ก่อให้เกิดความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติเท่ากับองค์กรนั้น มีความสำคัญและสามารถอ้างอิงได้มากนักเพียงใด สภาพแวดล้อมในการทำงานโดยทั่วไป เช่น ความปลอดภัยและความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงานนั้น ๆ เช่น ถ้าเป็นงานที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งจะทำให้เกิดความวิตกกังวลสูง ย่อมจะทำให้เป็น สภาพแวดล้อมที่ไม่ดีมากนักในการปฏิบัติงาน ยกเว้นบางคนที่มีความชอบทำงานกับความเสี่ยงสูงเท่านั้น^{๕๒}

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของบุคคล โดยระบุว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมมีผลต่องานที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการคัดเลือกสรรหา หรือบรรจุบุคคลให้เข้าทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ กันนั้นต้องมีความสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของบุคคลนั้น ๆ ด้วย ซึ่งจุดมุ่งหมายในการทำงานของแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกันด้วย ไม่ว่าจะเรื่องรายได้ ความมั่นคง ชื่อเสียง เกียรติยศ บางคนต้องการทำเพื่อสังคม โดยจุดมุ่งหมายที่ต่างกันนี้ย่อมมีผลให้แต่ละบุคคลที่มีความรู้ระดับเดียวกัน มีเชี่ยวชาญใกล้เคียงกัน ก็ยังมีความแตกต่างในด้านความสามารถในการทำงานที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคคล ดังนี้

๑.ปัจจัยส่วนบุคคล บุคคลแต่ละบุคคลจะมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

^{๕๒} นิภา แก้วศรีงาม, จิตวิทยาองค์กร, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๗), หน้า ๒๒๔-๒๒๕.

๑.๑ ความถนัด เป็นความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป โดยเราสามารถทำการทดสอบความถนัดได้เพื่อมอบหมายงานได้ตรงกับความถนัดของบุคคลนั้นๆ

๑.๒ ลักษณะทางบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้แสดงลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

๑.๓ ลักษณะทางกายภาพ เป็นความแตกต่างทางด้านกายภาพ เช่น บุคคลที่มีความแข็งแรงย่อมเหมาะสมกับงานในลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลที่มีหน้าตาสวยงาม

๑.๔ ความสนใจและการจูงใจ ซึ่งในแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกัน โดยความสนใจจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลเลือกงานใช้แรงงานหนัก

๑.๕ อายุ เพศ และวัยต่าง ๆ ก็มีผลต่อการปฏิบัติงาน เช่น เด็กและผู้สูงอายุย่อมไม่เหมาะแก่การทำงานที่ต้องใช้แรงงานหนัก

๑.๖ การศึกษามีส่วนในการคัดเลือกงานที่แตกต่างกัน ผู้ชำนาญการเฉพาะด้านย่อมต้องการผู้ผ่านการฝึกอบรมในด้านนั้น ๆ

๑.๗ ประสบการณ์ การได้เคยเรียนรู้งานนั้น ๆ มาก่อนย่อมก่อให้เกิดประสบการณ์ความชำนาญในงานนั้น ๆ

๒. ปัจจัยสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานซึ่งสภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัยคือ

๒.๑ ปัจจัยที่เกี่ยวกับงานในองค์การแต่ละแห่งมีงานในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป งานบางงานสามารถดำเนินการภายในสำนักงาน เช่น งานด้านธุรการ โดยมีเครื่องจูงใจในการทำงานคือ เป็นห้องทำงานที่ติดเครื่องปรับอากาศ สถานที่ที่มีความสะดวกสบาย แต่งานบางอย่างเป็นงานที่ทำหายความสามารถบุคคลบางกลุ่ม ดังนั้น ลักษณะเกี่ยวกับงานจึงแบ่งออกได้ดังนี้

๒.๑.๑ วิธีการปฏิบัติงานเป็นระบบของการทำงานว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง มีการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานใดและงานนั้น ๆ มีความยากลำบากเพียงใด

๒.๑.๒ เครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงาน ความคล่องตัวของการทำงานมีผลมาจากเครื่องใช้ประจำสำนักงานว่า มีความสะดวกสบายและทันแรงได้มากเพียงใด

๒.๑.๓ การจัดบริเวณของสถานที่ทำงานให้ดีขึ้น สถานที่ทำงานที่มีขนาดคับแคบอากาศถ่ายเทไม่สะดวก ร้อนอบอ้าว จะมีผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

๒.๑.๔ ลักษณะทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ความสะดวกสบายในการเดินทางมาที่ทำงานการป้องกันการอุบัติเหตุหรืออันตรายต่าง ๆ ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน

๒.๒ ปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานในทางอ้อม คือ

๒.๒.๑ ลักษณะขององค์กร ซึ่งก็คือ ลักษณะของสถานที่ทำงาน ซึ่งถ้าเป็นงานราชการ และรัฐวิสาหกิจบุคคลจะสนใจเข้าทำงาน เนื่องจากมีความมั่นคงและสวัสดิการที่ดี แต่ถ้าเป็นองค์กร เอกชน บุคคลเหล่านั้นก็จะมุ่งหวังรายได้เป็นหลัก

๒.๒.๒ ชนิดการฝึกอบรมและการบังคับบัญชา เป็นการดูว่าสายการบังคับมีขั้นตอนมาก น้อยเพียงใด ต้องมีการฝึกอบรมมากเพียงใดและผู้บังคับบัญชามีลักษณะแบบใด

๒.๒.๓ ชนิดของเครื่องจูงใจอื่น ๆ เช่น เงิน เตือน ค่าครองชีพ โบนัส และสวัสดิการอื่น ๆ ของแต่ละองค์กรซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร

๒.๒.๔ สภาพแวดล้อมในสังคม ธุรกิจอุตสาหกรรมนั้นมีฐานะอย่างไรในสังคมเป็นที่ ยอมรับของบุคคลของบุคคลในสังคมนั้นหรือไม่ มีความน่าเชื่อถือขนาดใด^{๕๓}

^{๕๓} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๕), หน้า ๘๑-๘๓.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้ใช้กระบวนการศึกษาหรือระเบียบวิธีวิจัย คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) กับการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๓.๑.๑ การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เห็นแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ

๓.๑.๒. การสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้.การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทราบถึงการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ จำนวน ๕ รูป เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

๓.๑.๓ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตการณ์ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น การร่วมสังเกตการณ์

๓.๑.๔. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่พระวินยาธิการ หลักพระวินัย กฎมหาเถรสมาคม และกฎหมายเกี่ยวกับ พระวินยาธิการ โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบ ดังนี้

๑) การกำหนดรูปแบบคำถามการวิจัยจากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่การจัดการสนทนากลุ่ม

๒) การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้รูปแบบของตัวแทนจากอำเภอต่าง ๆ เป็นตัวแทน เพื่อให้เห็นถึงความหลากหลายและประเด็นอื่น ๆ ที่เพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

๓) การกำหนดรูปแบบในการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่มทั้งหมด ๒๐ รูป โดยทั้งหมดมีสิทธิจะตั้งกระทู้ต่อประเด็นคำถามเพิ่มเติม ซึ่งหากผู้วิจัยมีคำถามสงสัยหรือไม่เข้าใจเรื่องหนึ่งเรื่อง ก็จะสอบถามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อความชัดเจนต่อไป

๔) การตรวจสอบข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ ว่ามีความสมบูรณ์เพียงพอต่อการนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ และเป็นไปตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลโดยลักษณะยืนยัน ลักษณะปฏิเสธ ลักษณะยอมรับและปฏิเสธ และลักษณะหาข้อสรุปรวมของข้อมูลหรือไม่

๓.๒ กลุ่มประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information)

ประชากร ได้แก่ พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๓๐๑ รูป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๒ กลุ่ม ได้แก่

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive หรือ Judgmental Sampling) คือ พระวินยาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๕ รูป ได้แก่

๑. พระครูปริยัติกวีธาน (เจ้าคณะอำเภอเมือง)

๒. พระครูปริยัติโพธิสาร (เจ้าคณะอำเภอกอนสวรรค์)

๓. พระครูปฏิภาณธรรมรส (เจ้าคณะอำเภอสทิงพระ)

๔. พระครูอนุรักษ์ชัยคุณ (เจ้าคณะอำเภอนงนบุรีระหว)

๕. พระครูวิมลจันทโสภณ (เจ้าคณะอำเภอบ้านเขว)

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน ๒๐ รูป/คน ซึ่งเป็นพระวินยาธิการระดับเจ้าคณะตำบล ๑๐ รูป ระดับเจ้าอาวาส ๑๐ รูป รายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. พระมหาไพโรจน์ จิตตปัญญา เจ้าคณะตำบลบ้านขาม

๒. พระปลัดสมชาย สมมจิตโต เจ้าคณะตำบลภูแลนคา

๓. พระใบฎีกาเจริญ จกกวโร เจ้าคณะตำบลโสภณลาดุก

๔. พระครูปลัดจิวานวัฒน์ อภิญาโน เจ้าคณะตำบลละตะแบก

๕. พระครูสิริภัทรสุนทร เจ้าคณะตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น

๖. พระครูปัญญาวุฒโสภณ เจ้าคณะตำบลสระพัง อำเภอบ้านแท่น

๗. เจ้าอธิการตงหมิง ถาวโร เจ้าคณะตำบลภูเขาทอง

๘. พระสมุห์จิระศักดิ์ รักษาการเจ้าคณะตำบลวังตะเฆ่

๙. พระปลัดสมศักดิ์ เจ้าคณะตำบลไทรทอง

๑๐. พระรัตนธรรมภาสิรัตน์ เจ้าคณะตำบลห้วยไร่

ระดับเจ้าอาวาส ๑๐ รูป

๑. พระอธิการสิงหนาท โสภณจิตโต วัดสับหวาย

๒. พระอธิการจำรัส อคฺคปัญญา วัดคลองศิลา

๓. พระอธิการยุทธศาสตร์ ยุทธสีโล วัดชัยมงคล

๔. พระอธิการแดง คุณงฺกโร วัดเขาหวดพนารักษ์

๕. พระอธิการกิตติโรจน์ ฐานิกโร วัดธาตุดำบ้านเป่า

๖. พระอธิการปลัดทักษิณ ฐมมธีโร วัดทุ่งสว่าง

๗. พระครูโพธิชัยพัชร วัดโพธิ์ชัยศรี

๘. พระอธิการอัศร วรธมโม วัดบ่อทอง

๙. พระอธิการสมจิตร วชิรญาโน วัดบ้านโชคอำนวย

๑๐. พระอธิการทรงศักดิ์ ขนติโร วัดสำเภา

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ทั้งหมด ๒ ประเภท ได้แก่

๓.๓.๑ เครื่องมือแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๕ รูป ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในส่วนของแบบสัมภาษณ์ดำเนินการดังนี้

(๑) การตรวจสอบโดยแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตลอดจนกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อยืนยันความเที่ยงตรงและความจริงในการปฏิบัติ โดยพิจารณาทั้งบริบทและโดยรวมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ และกรอบแนวคิด

(๒) การนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ตามเนื้อหา โดยได้ปรับปรุงคำถามในแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอต่าง ๆ จนมีความสมบูรณ์เหมาะสม

๓.๓.๒ เครื่องมือแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๒๐ รูป ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพ ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(๑) การตรวจสอบโดยแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตลอดจนกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อยืนยันความเที่ยงตรงและความจริงในการปฏิบัติ โดยพิจารณาทั้งบริบทและโดยรวมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ และกรอบแนวคิด

(๒) การกำหนดแนวคำถามการวิจัยที่ไม่มีโครงสร้างจากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่การจัดการสนทนากลุ่ม

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่ ข้อมูลที่สำคัญในช่วงนี้ คือ หลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ จากพระธรรมวินัยและกฎหมายอาญาเกี่ยวกับพระวินยาธิการ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๕ รูป ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งหนังสืออย่างเป็นทางการเพื่อขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง พร้อมกับส่งบริบทเนื้อหาต่างๆ ที่จะ

ใช้ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ส่วนในขณะการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขอ อนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องบันทึกภาพนิ่ง และการส่งเอกสารให้เขียนบรรยาย

๓.๔.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๒๐ รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยได้ ส่งหนังสืออย่างเป็นทางการ เพื่อขอให้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม ณ วัน เวลาที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ พร้อมกับส่งบริบทเนื้อหาต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ส่วนในขณะการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตจากผู้เชี่ยวชาญใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้อง บันทึกภาพนิ่ง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ สามารถดำเนินการดังนี้

๓.๕.๑ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๓.๕.๒ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจาก ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็น ต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็น ต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมา วิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

๓.๕.๓ การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอันเป็นจริยธรรมในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดพิทักษ์สิทธิ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ และผู้ให้ข้อมูลยินยอมให้ข้อมูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิ์จะตอบสัมภาษณ์หรือปฏิเสธก็ได้ และระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสามารถ ยกเลิกหรือไม่ตอบคำถามโดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

“การพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

- ๑ สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ
- ๒ พัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ
- ๓ นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ
- ๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปลผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ และสรุปลผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ มีรายละเอียด ดังนี้

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ” มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ (๑) ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ (๒) ศึกษาพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ ๑ ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ถูกยกเลิกไปและเปลี่ยนไปใช้ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ในปัจจุบัน คณะวินัยธร ได้ถูกยกเลิกไป อำนาจการวินิจฉัยอธิกรณ์ จึงเป็นไปตามลำดับขั้นการปกครอง จากเจ้าคณะใหญ่ (เจ้าคณะหน) เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ตามลำดับ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้บัญญัติให้เจ้าคณะปกครองสงฆ์แต่ละลำดับมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ในการปกครองในส่วนของเจ้าคณะจังหวัด มีอำนาจในการที่จะดูแลความเรียบร้อยภายในเขตจังหวัด ดังนั้นพระวินยาธิการ จึงตั้งขึ้นตามคำสั่งของเจ้าคณะจังหวัด โดยความเห็นชอบของกรมการศาสนาอาศัยอำนาจการปกครองคณะสงฆ์ระดับจังหวัดของเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ หมวด ๓ ส่วนที่ ๒ ข้อ ๑๕ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่การปกครองคณะสงฆ์ในระดับจังหวัด ซึ่ง

เจ้าคณะจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดของตน พระวินยาธิการ เป็นคำใหม่ที่จะบัญญัติขึ้นมาใช้อย่างเป็นทางการเมื่อไม่นานนี้ โดย อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๔ (๑) แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ.๒๕๓๕) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ จึงได้อธิบายไว้ว่า วินย, วินัย (น.) คือ ระเบียบสำหรับกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่วนพระวินยธร คือ พระผู้ทรงพระวินัย ได้แก่ พระที่มีความรู้ ความชำนาญในการทรงจำพระวินัยนั่นเอง และอีกคำหนึ่ง คือ อธิการ หมายถึง ผู้อำนวยการ, ผู้ที่เป็นผู้ปกครอง, เจ้าวัด หรือผู้เป็นใหญ่ ดังนั้นเมื่อรวมกันแล้ว พระวินยาธิการ จึงหมายถึงพระที่ทรงไว้ซึ่งพระวินัยหรือพระภิกษุที่คอยกำกับดูแลให้ผู้ประพฤติตามมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น^๑

จากการสัมภาษณ์ พระปริยัติกิจวิธาน พบว่า จังหวัดชัยภูมิ มีเขตการปกครองครอบคลุม ๑๖ อำเภอ ประกอบไปด้วย อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอกอนสวรรค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอจัตุรัส อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวแดง อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น อำเภอซับใหญ่ อำเภอภักดีชุมพล อำเภอเนินสง่า อำเภอคอนสาร และอำเภอแก้งคร้อ มีพระวินยาธิการ ประจำจังหวัดชัยภูมิ ทั้งสิ้น ๓๐๑ รูป สภาพทั่วไปในปฏิบัติงานของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ เจ้าคณะจังหวัดจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นหัวหน้าพระวินยาธิการประจำจังหวัด ดูแลเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของ พระวินยาธิการเป็นอย่างดี และแนะแนวทางการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น ช่วยให้พระวินยาธิการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี การรวบรวมและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานคู่มือต้องมีการปรับปรุงทุกปี เพื่อให้ทันสมัยและใช้งานได้จริงสุดท้ายคือการสื่อสารและการประเมินขีดความสามารถ ขั้นตอนนี้จะเน้นการสร้าง ความเข้าใจให้แก่พระวินยาธิการในการปฏิบัติงาน และการประเมินผลงานของพระวินยาธิการอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง^๒ การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจะยึดหลักการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ ชี้แจง แนะนำ สอดส่องพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งนั้นก็เปรียบได้กับการตรวจตราให้พระภิกษุรักษาศีล ๒๒๗ ข้อนั่นเอง โดยเมื่อพระภิกษุ ปฏิบัติตามศีลได้ ก็ถือว่าเป็นผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยแล้ว แต่ ก็ยังมีพระวินยาธิการบางรูปที่ขาดความเข้าใจในสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการอย่างถ่องแท้ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามมาด้วย และยังรวมไปถึงการทำงานซ้ำซ้อน ก้าวก่ายหน้าทีกัน โดยคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิได้แต่งตั้งพระ

^๑ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารศึกษาคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒๐.

^๒ สัมภาษณ์ พระปริยัติกิจวิธาน (เจ้าคณะอำเภอเมือง) ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

วินยาธิการมาจากพระสังฆาธิการ คือ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะอำเภอ เป็นพระวินยาธิการโดยตำแหน่ง เพื่อให้สามารถมีอำนาจในการจับกุมและวินิจฉัยลงโทษได้อย่างทันที่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยังมีพระวินยาธิการบางรูปยังไม่เข้าใจในสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการอย่างแท้จริง และในพระภิกษุบางรูปที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพระวินยาธิการ แต่ที่ไม่ได้เป็นพระสังฆาธิการก็ยังคงขาดความเข้าใจถึงขอบเขตบทบาท และสภาพการการปฏิบัติหน้าที่^๓ เมื่อได้รับการแจ้งเข้ามาจากประชาชนทั่วไปแล้ว พระวินยาธิการจะเข้าตักเตือน ให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเหมาะสมดีงาม ถ้าตรวจสอบแล้วว่าเป็นพระภิกษุที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดจะแจ้งส่งต้นสังกัดและส่งกลับต้นสังกัดดังกล่าว แต่ถ้าอยู่ในสังกัดจะแจ้งไปยังผู้ปกครองสงฆ์ไปตามลำดับชั้น กล่าวคือ จะแจ้งไปยัง เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เพื่อให้สอบสวนพิจารณาความผิด ถ้าโทษเบา ไม่เคยทำความผิดมาก่อนจะลงทัณฑ์บน นอกเสียจากประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจิลน อย่างน้อยสิ่งที่จะต้องทำคือคุณธรรม และการรักษาไว้ซึ่งผู้ดำรงพระพุทธศาสนา เพราะเชื่อมั่นมนุษย์สามารถขัดเกลาจิตใจได้ แต่ถ้าทำความผิดร้ายแรงถึงให้สึก หรือต้องบังคับให้สละสมณเพศ ให้ลงบันทึกในหนังสือสุทธิ แต่ถ้าทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ที่เป็นคดีอาญาต้องให้สละสมณเพศทันที และมอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ทั้งการสอบสวน หรือให้สละสมณเพศนั้น ต้องมีการบันทึกการสอบสวนเพื่อลงลายมือชื่อ และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพยานด้วย เพื่อป้องกันการข่มขู่ในภายหลัง ซึ่งเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง แต่ถึงอย่างไรการที่จะไปยังจุดเกิดเหตุที่มีการร้องเรียนเข้ามา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เข้าร่วมด้วย เพราะผู้กระทำผิดอาจมีอาวุธต่อสู้ ซึ่งบางครั้งเป็นเหตุร้ายแรง จำเป็นที่จะต้องรอบคอบอย่างมาก ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความถูกต้อง^๔ พระวินยาธิการออกตรวจสอบสวนพบมากที่สุด คือ (๑) การบิณฑบาตของพระที่บวชอย่างไม่ถูกต้อง อย่างเช่น การบิณฑบาตที่ไม่ถูกเวลา หรือเกินเวลา การนั่งรอบิณฑบาตในตลาด เพื่อให้พุทธศาสนิกชน ซื้อของที่แม่ค้าได้จัดทำไว้สำหรับใส่บาตรโดยเฉพาะ เป็นลักษณะที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถพบเห็นในพื้นที่เขตเทศบาล หรือตามเมืองใหญ่ ๆ และผู้ที่ศรัทธาเลื่อมใสก็ไม่ได้ทราบว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องของพระภิกษุ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนกับผู้ที่มีจิตศรัทธา (๒) การเดินเรียไรเงินจากพระต่างถิ่น หรือพระต่างด้าว ซึ่งพระต่างชาติจะเข้ามาในนามวิชาท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยอย่างถูกต้อง แต่อยู่ผิดวัตถุประสงค์ โดยบางรูปเข้ามาบิณฑบาตเรียไรเงิน และอยู่ยาวจนวิชาขาด แต่บางรูปก็เข้ามาปฏิบัติศาสนกิจและเข้ามารับ

^๓ สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษ์ชัยคุณ (เจ้าคณะอำเภอหนองบัวระเหว) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

^๔ สัมภาษณ์ พระครูปริยัติโพธิสาร (เจ้าคณะอำเภอคอนสวรรค์) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

ศึกษา ส่วนพระต่างถิ่นที่เข้ามาเรียไรเงิน เห็นได้อยู่บ่อยครั้ง ซึ่งทำให้ภาพลักษณ์ของพระภิกษุสงฆ์ไม่น่าเลื่อมใส เหมือนไปล่อลวงชาวบ้านที่มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนาและทำให้เกิดความรำคาญอีกด้วย โดยส่วนมากพระเหล่านี้จะเป็นพระในประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่ได้มีการขออนุญาตในการเรียไร เมื่อจับได้แล้ว จะต้องส่งกลับต้นสังกัดซึ่งเป็นวิธียุ่งยาก และการเรียไรมีโทษทางกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องให้ผู้ปกครองสงสัย เพื่อผลักดันออกนอกประเทศต่อไป ส่วนพระต่างถิ่นหรือไม่มีสังกัดมักจะอาศัยตามสำนักสงฆ์ หัวไร่ปลายนา ซึ่งยากต่อการลงโทษ และมักหลบหนีออกนอกพื้นที่ได้ง่าย และยังกลับมาทำผิดแบบนี้บ่อยครั้ง บ่อยครั้ง (๓) พระเมาสุรา ดิดสิ่งเสพติด พระภิกษุจะดื่มยาที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ จนทำให้มีเมามา หรือบางกลุ่มตั้งใจจะดื่มสุราเมรัยอย่างจริงจัง ซึ่งได้พบเห็นและตักเตือนการกระทำ^๕ เหมือนกับที่พระองค์ตรัสสอนสมณะพราหมณ์หรือนักบวชโดยเฉพาะ เพื่อที่จะได้ตัดสินธุกว่านักบวชประเภทไหนควรแก่การเคารพนับถือ หรือควรแก่การตำหนิหรือขจัดออกจากพระพุทธศาสนา สำหรับสุราและเมรัยนั้น ถึงแม้ว่าพระวินัยจะมีข้อห้ามปรับอาบัติพระภิกษุที่ดื่มสุราเพียงแค่อาบัติสถานเบาคืออาบัติปาจิตตีย์เท่านั้น แต่เนื่องจากเป็นโลกวัชชะ คือชาวบ้านติฉินนินทา ตำหนิติเตียน ชาวบ้านรับไม่ได้กับพฤติกรรม สร้างความเสื่อมเสียต่อคณะสงฆ์ จึงต้องจับพระที่ดื่มสุราสึกจากเพศบรรพชิตเพื่อปกป้องศักดิ์ศรีคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนาให้ดำรงตลอดไป การที่ห้ามภิกษุดื่มสุรา ที่ถือว่าทรงปรับอาบัติปาจิตตีย์แก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดทำให้คณะสงฆ์ ได้กำหนดเป็นโทษทางพระธรรมวินัย เกี่ยวกับการดื่มสุราของพระภิกษุ-สามเณร คือพระภิกษุที่มึมน้ำเมา ต้องอาบัติปาจิตตีย์ (นวโกวาท สุราปานวรรค ข้อที่ ๑) และยังมีติดตามคำสั่งมหาเถรสมาคม เกี่ยวกับการดื่มสุรา ว่าห้ามพระภิกษุ-สามเณร ฉันทยาที่มีคติเหมือนสุราเมรัยและยาเสพติดให้โทษที่มีคติอย่างเดียวกัน (ยกเว้นปฏิบัติตามคำสั่งแพทย์เพื่อรักษาโรค) หลักปฏิบัติสำหรับพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติฝ่าฝืนนั้น ๑. ถ้าไม่ได้เป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าอาวาสเจ้าสังกัด สั่งพระภิกษุสามเณรรูปนั้น ให้เลิกกระทำเสีย หากยังฝ่าฝืนอีก ให้ขับเสียจากวัด และบันทึกในหนังสือสุทธิด้วย แล้วรายงานเจ้าคณะจังหวัดทราบ ๒. ถ้าเป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าคณะเจ้าสังกัดพิจารณาโทษฐานละเมิดจริยาของพระสังฆาธิการตามควรแก่กรณี ทั้งนี้ต้องเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย (๔) พระชัชรถ ซึ่งไม่เป็นอันสมควร ถึงแม้จะมีข้ออ้างในการชัชรถเอง เช่น ไปศึกษาเล่าเรียน เป็นพระสงฆ์พรุชาน้อยเลยไม่มีปัจจัยในการจ้างคนมาชัชรถให้ ซึ่งตามกฎหมายพระสงฆ์ไม่สามารถทำใบขับขี่ได้ จนเกิดอุบัติเหตุให้เห็นอยู่หลายครั้ง ซึ่งสิ่งที่ตามมาคือความสูญเสียทั้งทรัพย์สินและชีวิต และยังทำให้เป็นภาพที่ไม่น่ามองกับการประพฤติของพระภิกษุบางรูปที่กระทำแบบนั้น ถึงแม้ในพระธรรมวินัยจะไม่ได้บอกไว้ แต่ก็ไม่เป็นอันควรอย่างยิ่ง เมื่อพระสงฆ์ชัชรถจึง

^๕ สัมภาษณ์ พระครูวิมลจันทโสภณ (เจ้าคณะอำเภอบ้านเขว้า) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

กลายเป็นทำผิดกฎหมายด้วย^๖ สอดคล้องกับ พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึง การปฏิบัติหน้าที่ของพุทธบริษัท ๒ ประการ คันถุระ วิปัสสนาธุระ “คันถุระ” หมายถึง พระภิกษุจะต้องศึกษาหลักพระธรรมวินัยตามพระคัมภีร์พระไตรปิฎก “วิปัสสนาธุระ” หมายถึง การฝึกฝนอบรมจิตให้เป็นสมาธิให้มีพลัง เพื่อนำไปใช้ในการข่ม หรือกำจัดกิเลสคือความเศร้าหมองแห่งจิต และให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริง จากการทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ส่วนตนทั้ง ๒ ประการนั้นก็เพื่อนำไปสั่งสอน ถวายทอด และเผยแผ่พระธรรม แก่พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไปการสั่งสอนและเผยแผ่พระธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของพระภิกษุในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไป ได้เข้าใจในหลักธรรมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง และสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นการทำประโยชน์แก่สังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัย อย่างถูกต้อง สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสมณเพศ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงานประเภทใด สรุปลงได้ว่า หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดี ว่าอะไรเป็นอะไร จำต้องทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อย ย่อมเป็น การเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จะรู้จักชีวิตจิตใจตนเองว่า หมายความว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงใหลเพียงไร เป็นต้น ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริง ๆ จัง ๆ ให้ดีที่สุดให้ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้น ๆ แล้ว มันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จัก ตัวเอง รู้จักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์เป็นต้น^๗

สรุปลงได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ได้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด แต่เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่อย่างสูงสุดจึงจำเป็นที่จะให้ความสำคัญกับพระวินยาธิการ ได้แก่ การคัดเลือกผู้มาเป็นพระวินยาธิการ ที่มีคุณสมบัติครบ และมีความพร้อมในการเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนา การให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม กฎหมายต่าง ๆ โดยต้องมีการฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ เพื่อประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งล้วนแล้วแต่อาศัยการมีส่วนร่วมกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และมีการประชุมและประเมินผลการทำงานกันเป็นประจำ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และเจ้าอาวาส เพื่อประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ เมื่อพระวินยาธิการจะเข้าตรวจตราพื้นที่ที่ได้รับการร้องเรียนเข้ามา จะประสานงานกับ

^๖ สัมภาษณ์ พระครูปฏิญาณธรรมรส (เจ้าคณะอำเภอเทพสถิต) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

^๗ พุทธทาสภิกขุ, **คู่มือมนุษย** (ฉบับสมบูรณ์), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๓), หน้า

สำนักงานพระพุทธศาสนา เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ด้วยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือแอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารในยุคปัจจุบัน และจะประสานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่ เพื่อเป็นการลงจุดเกิดเหตุให้ทันเหตุการณ์ กระชับ ฉับไว และเกิดประสิทธิภาพ

๔.๒ การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

จากการสัมภาษณ์ พระครูปริยัติโพธิสาร พบว่า การพัฒนาตนเองให้ได้รับแรงสนับสนุนจากพระผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา พระวินยาธิการควรจะต้องเรียนรู้และมีเทคนิควิธีการในการทำงานมีองค์ความรู้เรื่องสายการบังคับบัญชา มีองค์ความรู้เรื่องภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีองค์ความรู้เรื่องการมีทักษะการสื่อสารที่ดีทั้งกับพระผู้ใหญ่และเพื่อนสหธรรมิก มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมร่วมกับสหธรรมิกผู้อื่นได้ และต้องมีทักษะการวางแผนในการทำงานที่ดี กลไกการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการประกอบด้วย การเปิดตัวโครงการ กลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ ก็คือ การจัดทำเป็นโครงการมีกิจกรรม และการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ศึกษารวบรวมข้อมูลปัจจุบันของหน่วยงาน คณะสงฆ์ตรวจสอบข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างน้อย เดือนละ ๑ ครั้ง การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบขีดความสามารถ สิ่งที่พระวินยาธิการ จังหวัดชัยภูมิทำก็คือการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่สำนักงานพระวินยาธิการทั่วทั้งจังหวัดเพื่อประชุมร่วมกันเชิญเจ้าคณะพระสังฆาธิการระดับสูง เช่น เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด พระเถระชั้นผู้ใหญ่ รวมถึง ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการมาถวายความรู้แก่พระวินยาธิการ ซึ่งจะได้ผลเป็นอย่างดี พระวินยาธิการจะได้ความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ดังนั้น การให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาระบบขีดความสามารถ เมื่อพระวินยาธิการมีปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ก็สามารถขอคำชี้แนะ การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการประกอบด้วย ๕ กลไก คือ (๑) ศึกษาจัดทำข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานให้เป็นระบบฐานข้อมูลจำนวนพระภิกษุสามเณรในจังหวัด ฐานข้อมูลพระวินยาธิการในจังหวัด (๒) จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพด้วยการ ส่งพระวินยาธิการไปศึกษาหลักสูตรพระวินยาธิการ, นิติศาสตร์บัณฑิต (๓) พัฒนาขีดความสามารถตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล ส่งเสริมให้พระวินยาธิการมีศีลาจารวัตรเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดี (๔) การให้คำปรึกษาด้วยการจัดตั้งสำนักงานพระวินยาธิการกลาง และมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ และ (๕) การติดตามและประเมินผลมีการติดตามผลการปฏิบัติงานและรายงานเจ้าคณะผู้ปกครองทราบ^๔ การฝึกอบรมเพื่อเป็นการปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งการฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการ

^๔ สัมภาษณ์ พระครูปริยัติโพธิสาร (เจ้าคณะอำเภอคอนสวรรค์) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

ฝึกอบรมให้มีความรู้ และความชำนาญ เพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อเกิดความรู้ความเข้าใจในงานแล้ว ต้องมีการฝึกฝนทบทวน เพื่อให้เกิดทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ การทำงานควรมีความชำนาญด้านเทคนิคในเรื่องการสังเกตพฤติกรรม จิตวิทยาการสอบสวน มีคณะทำงานหรือทำงานกันเป็นทีม ทักษะในการทำงานเชิงกลยุทธ์ มองเห็นอนาคตที่ต้องวางเป้าหมายที่สามารถดำเนินการได้ มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลร่วมกับหลักการมีส่วนร่วม นำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีหลักตายตัว เพื่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจจับเข่าปรึกษากันไปด้วยกัน ควรมีการเปิดตัวออกสู่สังคม มีทิศทางการปฏิบัติหน้าที่ที่สอดคล้องกับนโยบายก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะในการสื่อสาร ก็สำคัญเช่นเดียวกัน พระวินยาธิการถึงแม้ว่าจะไม่มีอำนาจในการวินิจฉัยลงโทษโดยตรง แต่การตรวจตรา ให้คำแนะนำ ปฏิบัติการสืบสวน หรือสอบสวน พระผู้ประพจน์ไม่เหมาะสมแก่สมณวินัยปฏิบัติผิด กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม หรือคำสั่งคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ ก็ยังเป็นหน้าที่ของพระวินยาธิการที่ต้องปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ การอบรมจึงมีส่วนสำคัญ ดังพุทธพจน์ที่ว่า ทนโต เสฏโฐมนุสเสสส แปลความว่า บุคคลที่ฝึกอบรมแล้ว เป็นผู้ประเสริฐในหมู่มนุษย์ มนุษย์ จึงมีการพัฒนาไม่มีที่สิ้นสุด สามารถฝึกอบรมพัฒนาตนเองจนมีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญ^๙ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการในปัจจุบันเป็นงานที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ในเรื่องการดำรงรักษาพระวินัย และการสร้างอาจารย์ที่งดงาม น่าเลื่อมใสของพระภิกษุของพระพุทธศาสนา แนวทางจัดโครงการฝึกอบรมพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ เพื่อพัฒนาความรู้แก่บุคคล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในหลักการพัฒนารัพยากรบุคคล ตั้งแต่การสรรหา พัฒนา รักษาไว้ และใช้ประโยชน์ การได้มาซึ่งบุคลากรที่ผ่านการคัดเลือก สรรหาจนได้คนเก่งที่มีความรู้มาสู่องค์กรแล้ว จำเป็นต้องพัฒนาคนเก่งให้สามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างถูกต้อง พระวินยาธิการจึงต้องรู้ เท่าทัน กฎระเบียบ กฎหมายบ้านเมือง กฎมหาเถรสมาคม ที่มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างทักษะใหม่ ๆ ให้กับพระวินยาธิการ^{๑๐} เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงของคนที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การเข้ามาบวชโดยขาดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา หรือเพื่อหาผลประโยชน์จากศรัทธา ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ล้วนแล้วแต่ทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมเสียทั้งสิ้น พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่จะเป็นพระสังฆาธิการ เหตุเพื่อให้มีอำนาจในการวินิจฉัยลงโทษ หลังจากที่ได้ทำการจับกุมมาแล้ว ดังนั้นจำเป็นจะต้องเป็นพระที่มีความรู้อย่างน้อยระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือสูงกว่า

^๙ สัมภาษณ์ พระพระปริยัติกิจวิธาน (เจ้าคณะอำเภอเมือง) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูปฏิภาณธรรมรส (เจ้าคณะอำเภอเทพสถิต) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖..

เพราะความรู้จะเป็นตัวเปิดโลกทัศน์ และวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถที่ต่างกันประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ย่อมต่างกัน ทั้งต้องเป็นทั้งพระวินยาธิการและพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งทางการปกครองแล้ว ภูมิความรู้จึงมีความสำคัญ เพราะการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ อย่างแรกคือการศึกษา จึงควรให้เจ้าคณะระดับสูงได้วางนโยบายทางการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ แก่พระในสังกัด ทั้งในเรื่องของพระธรรมวินัยที่ต้องเคร่งครัด กฎ ระเบียบมหาเถรสมาคมต่าง ๆ และกฎหมายบ้านเมืองที่ควรเน้นให้มาก โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในทางกฎหมายโดยตรงเพื่อมาให้ความรู้ รวมถึงวิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ที่ ซึ่งต้องเป็นกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะการปฏิบัติหน้าที่เป็นสิ่งที่ควรกระทำในระดับต้นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลนั้น ควรวางแผนการศึกษาให้เป็นระบบ ฝึกอบรมเป็นประจำทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อจะได้พบปัญหาในการออกตรวจตราพื้นที่ และหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับพระวินยาธิการโดยตรง^{๑๑} พระวินยาธิการควรพัฒนาตนเองให้ได้รับแรงบันดาลใจในการทำงานจากพระผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามกฎหมายมหาเถรสมาคม กฎระเบียบ ข้อบังคับพระวินยาธิการ พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิได้ปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำรงของพระพุทธศาสนาคงอยู่ต่อไป ในการพิจารณาวินิจฉัยลงโทษ ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนยึดคุณธรรม ดูตามเหตุตามผล ดูตามเหตุการณืประกอบ เป็นกลางให้กับผู้ร้องเรียน และพระภิกษุที่ถูกร้องเรียนด้วย เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของคณะสงฆ์เกิดความสันติ เพราะพระที่ตั้งใจมาบวชและศรัทธาในพระพุทธศาสนานั้นมีอยู่มาก ควรรับฟังอย่างเป็นกลาง และให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ดังในระดับโทษในพระธรรมวินัยที่มีนั้น จะมีการลงโทษทั้งสถานหนัก สถานกลาง สถานเบา ทั้งนี้ทั้งนั้นล้วนแต่ต้องดูถึงเจตนาของการกระทำที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อ หรือทำด้วยความตั้งใจกระทำผิดจริง และเมื่อการกระทำผิดที่ร้ายแรงต้องยึดหลักกฎระเบียบอย่างมาก ดังนั้นพระสงฆ์จึงมี ๓ กฎ ที่ต้องยึดให้ดี ๑. กฎพระธรรมวินัย ๒. กฎหมายบ้านเมือง ๓. กฎสังคม การปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงแต่หลักนิติศาสตร์เท่านั้น แต่ต้องมีหลักรัฐศาสตร์ประกอบด้วย เพราะพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งมีความบอบบางทางความรู้สึกศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ในการรับรู้ รับทราบ ผลการกระทำผิดและบทลงโทษนั้น ๆ นอกเสียจากว่าได้กระทำผิดทางอาญาซึ่งต้องเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการตามกฎหมายบ้านเมืองในขั้นตอนต่อไป ซึ่งตรงนั้นคณะสงฆ์ก็คงจะไม่ยอมที่จะให้คนไม่ดีที่เป็นพระปลอมอยู่ในพระศาสนาที่มีแต่จะทำให้เกิดความ

^{๑๑} สัมภาษณ์พระครูวิมลจันทโสภณ (เจ้าคณะอำเภอบ้านเขว้า) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖..

เสื่อมเสียและหมดศรัทธาต่อชาวพุทธ^{๑๒} สอดคล้องกับ พระอาจารย์สังวรสุตกิจ (อนันต์ ญาณส่วโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์การพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาตนเพื่อการพัฒนาองค์การต้องมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ให้เข้าใจไปในทางเดียวกันของเจตนารมณ์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) และการทำงานเป็นทีม มีการคิดร่วมกัน พัฒนาร่วมกันในงานด้านต่างๆ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา การเกิดเอกภาพในการปกครองจะก่อให้เกิดความมั่นคงเข้มแข็ง ผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์ขององค์กรด้วยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การ ผ่านกระบวนการคิดและจูงใจร่วมกัน (Motivation) ด้วยการสร้างทีมงาน (Teamwork) ตามระบบการที่เกิดจากการอยู่ร่วมกัน การประสานงาน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในองค์กร โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบองค์กรอย่างมีแบบแผน เพื่อให้องค์กรสามารถแก้ไขปัญหาและมีการพัฒนาการอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งเกิดแนวทางการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานขององค์กร^{๑๓}

สรุปได้ว่า สิ่งที่พระวินยาธิการ จังหวัดชัยภูมิพัฒนาก็คือ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่สำนักงานพระวินยาธิการทั่วทั้งจังหวัดเพื่อประชุมร่วมกันเชิญเจ้าคณะพระสังฆาธิการระดับสูง เช่น เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด พระเถระชั้นผู้ใหญ่ โดยใช้หลักการมาภิบาลร่วมกับหลักการมีส่วนร่วม นำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีหลักตายตัว ดังนั้นจำเป็นจะต้องเป็นพระที่มีความรู้อย่างน้อยระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือสูงกว่า เพราะความรู้จะเป็นตัวเปิดโลกทัศน์ และวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถที่ต่างกันประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ การพัฒนาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตามแผนด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง ซึ่งเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยเป้าหมายสุดยอดของการพัฒนาอยู่ที่คนและคุณภาพชีวิตของคน ซึ่งลักษณะโดยรวมของการพัฒนาจะมีหลักวิธีการ และกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความรู้ให้ดีขึ้น คือการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมมีจิตสำนึกมีเหตุผลมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ถือเป็นบทบาทหน้าที่ ซึ่งพระวินยาธิการในปัจจุบันต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการ เลือกใช้รูปแบบและเทคนิคที่

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระครูอนุกฤษชัยคุณ (เจ้าคณะอำเภอหนองบัวระเหว) ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖.

^{๑๓} พระอาจารย์สังวรสุตกิจ (อนันต์ ญาณส่วโร), “การพัฒนาองค์การพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๔๓.

เหมาะสมในการเผยแพร่ รวมถึงมีความรู้ทางด้านการสื่อสารเพื่อสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ที่มีจริยวัตรตรงตามควรแก่การ เคารพบูชา อีกด้วย

๔.๓ แนวทางการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discission) เพื่อกำหนดแนวทางรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ ๓ แนวทางการนำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑) กระบวนการการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

การสนทนากลุ่มพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ โดยส่วนใหญ่ มีการยึดหลักการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ตรงต่อ ขี้แจง แนะนำ สอดส่องพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งนั้นก็เปรียบได้กับการตรวจตราให้พระภิกษุรักษาศีล ๒๒๗ ข้อนั่นเอง โดยเมื่อพระภิกษุ ปฏิบัติตามศีลได้ ก็ถือว่าเป็นผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยแล้ว^{๑๔} อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ คงจะเปรียบได้ว่า พระวินยาธิการเป็นดั่งเสือกระดาษ เพราะพระวินยาธิการมีเพียงตำแหน่ง แต่ไม่มีอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินใจลงโทษ จึงทำให้พระภิกษุที่จะกระทำความผิดขาดความยำเกรง ถึงแม้ว่าจะได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยจะมีการกำหนดสถานะของพระวินยาธิการ ซึ่งจะทำให้มีกฎหมายรองรับและจะมีการออกกฎหมายลูกตามมา รวมทั้งจะต้องมีการออกระเบียบการแต่งตั้งพระวินยาธิการให้มีคุณสมบัติเป็นพระสังฆาธิการด้วย ซึ่งจะสามารถทำให้พระวินยาธิการมีอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินใจลงโทษได้เลย ทำให้มีความรวดเร็วในการทำงาน เพื่อความสะดวกในการวินิจฉัยลงโทษ ซึ่งในการเสนอร่างพระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ที่มีการกำหนดสถานะพระวินยาธิการนั้นจะทำให้รูปแบบของพระวินยาธิการเป็นในลักษณะเดียวกันทั่วประเทศ^{๑๕} การปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันเป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบข้อบังคับ ซึ่งควรปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบเดียวกันหมด เพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่เชิงระบบ เกิดประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่อย่างสูงสุด พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๓๕ มีบทลงโทษแคบเกินไปและอัตราโทษน้อยไปไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองพระพุทธศาสนาถึงแม้ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมใน พ.ร.บ. คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ตาม แต่ก็

^{๑๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาไพโรจน์ จิตตปัญโญ เจ้าคณะตำบลบ้านขาม

^{๑๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดสมชาย สมมจิตโต เจ้าคณะตำบลภูแลนคา

ยังไม่เพียงพอ ซึ่งเมื่อบทลงโทษที่น้อย การกระทำผิดก็ยังคงเกิดขึ้นได้เสมอ^{๑๖} แต่ถึงอย่างไร ก็ยังมีพระภิกษุบางส่วนที่ขาดความเข้าใจในหน้าที่พระวินยการอย่างถ่องแท้ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกต้องตามมาด้วย รวมไปถึงเกิดการทำงานซ้ำซ้อน ก้าวหน้าหน้าที่กัน โดยคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิได้แต่งตั้งพระวินยการที่มาจากพระสังฆาธิการ คือ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะอำเภอ เป็นพระวินยการเพิ่มอีกตำแหน่ง เพื่อให้สามารถมีอำนาจในการจับกุมและวินิจฉัยลงโทษได้อย่างทันที่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น^{๑๗} จึงทำให้พระภิกษุบางรูปยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพระวินยการอย่างแท้จริง และในพระภิกษุบางรูปที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพระวินยการที่ไม่ได้เป็นพระสังฆาธิการก็ยังขาดความเข้าใจถึงขอบเขตบทบาทหน้าที่การปฏิบัติดังกล่าว

สรุปได้ว่า พระวินยการจังหวัดชัยภูมิ ได้เข้าใจบทบาท หน้าที่พระวินยการในเบื้องต้น แต่ยังมีบางส่วนที่ไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในวิธีการปฏิบัติ หน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ ที่ได้ตั้งไว้ พระวินยการเป็นสื่อกระตาศ เพราะพระวินยการมีเพียงตำแหน่งไม่มีอำนาจเท่าที่ควร

(๒) การปฏิบัติตามกฎหมายอาญาและกฎหมายระเบียบข้อบังคับพระวินยการ

การสนทนากลุ่ม พบว่า การปฏิบัติตามกฎหมายอาญาและกฎหมายระเบียบข้อบังคับพระวินยการ พบว่าพระวินยการจังหวัดชัยภูมิได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำรงของพระพุทธศาสนาคงอยู่ต่อไป ในการพิจารณาวินิจฉัยลงโทษ ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนยึดคุณธรรม ดูตามเหตุตามผล ดูตามเหตุการณ์ประกอบ เป็นกลางให้กับผู้ร้องเรียน และพระภิกษุที่ถูกร้องเรียนด้วย เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของคณะสงฆ์เกิดความสันติ เพราะพระที่ตั้งใจมาบวชและศรัทธาในพระพุทธศาสนานั้นมีอยู่มาก ควรรับฟังอย่างเป็นกลาง และให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ดังในระดับโทษในพระธรรมวินัยที่มีนั้น จะมีการลงโทษทั้งสถานหนัก สถานกลาง สถานเบา ทั้งนี้ทั้งนั้นล้วนแต่ต้องดูถึงเจตนาของการกระทำที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อ หรือทำด้วยความตั้งใจกระทำผิดจริง และเมื่อการกระทำผิดที่ร้ายแรงต้องยึดหลักกฎหมายระเบียบอย่างมาก ดังนั้น พระสงฆ์จึงมี ๓ กฎ ที่ต้องยึดให้ดี ๑.กฎพระธรรมวินัย ๒. กฎหมายบ้านเมือง ๓.กฎสังคม การปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงแต่หลักนิติศาสตร์เท่านั้น แต่ต้องมีหลักรัฐศาสตร์ประกอบด้วย^{๑๘} เพราะพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งมีความบอบบางทางความรู้สึกศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ในการรับรู้ รับทราบ

^{๑๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระใบฎีกาเจริญ จกกวโร เจ้าคณะตำบลโสภณปลาดุก

^{๑๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูปลัดจิวานวัฒน์ อภิญาโน เจ้าคณะตำบลละตะแบก

^{๑๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสิริภัทรสุนทร เจ้าคณะตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น

ผลการกระทำผิดและบทลงโทษนั้น ๆ นอกเสียจากว่าได้กระทำผิดทางอาญาซึ่งต้องเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการตามกฎหมายบ้านเมืองในขั้นตอนต่อไป ซึ่งตรงนั้นคณะสงฆ์ก็คงจะไม่ยอมที่จะให้คนไม่ดีที่เป็นพระปลอมอยู่ในพระศาสนาที่มีแต่จะทำให้เกิดความเสื่อมเสียและหมดศรัทธาต่อชาวพุทธ^{๑๙} การมีส่วนร่วมกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน การปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่น การปฏิบัติหน้าที่ไม่สามารถที่จะทำงานเพียงลำพัง การประสานงานกับชุมชนเพื่อให้อำนวยความสะดวกในฐานะคนในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่สามารถจับกุมพระที่ประพฤติผิดได้ ความช่วยเหลือของภาครัฐและเอกชนที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เพื่อให้พระพุทธศาสนาดำเนินไปตามพระธรรมวินัย และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนทั่วไป พระวินยาศึกษาและคณะสงฆ์ต้องมีวิธีการที่สามารถทำให้ชุมชนให้ความร่วมมือกับพระวินยาศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่น^{๒๐} การอำนวยความสะดวก ได้แก่ ศูนย์พระวินยาศึกษาจังหวัด งบประมาณ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำงาน เมื่อหน้าที่พระวินยาศึกษาเป็นตำแหน่งที่ไม่มีค่าตอบแทน ทำด้วยจิตอาสา และเสียสละเมื่อไม่มีงบประมาณ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ จึงขาดประสิทธิภาพในการทำงาน การออกตรวจตราพื้นที่ทุกครั้งมีค่าใช้จ่าย จึงควรมีงบประมาณในส่วนนี้ จึงควรทำให้หน่วยงานต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญของพระวินยาศึกษา ที่คอยตรวจตรา ปกป้องพระพุทธศาสนา เพื่อให้ส่วนงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความช่วยเหลืออุดหนุนงบประมาณ^{๒๑} จัดทำแผนการคัดเลือกและแต่งตั้งพระวินยาศึกษา โดยควรมีการนัดประชุมพระสังฆาธิการหรือประชุมในคราวเดียวกันกับที่มีการประชุมคณะสงฆ์จังหวัดในการคัดเลือกพระวินยาศึกษา ที่มีคุณสมบัติและจรรยาของพระวินยาศึกษา และคุณสมบัติที่สำคัญคือ ประสพการณ์ บุคลิกภาพที่พึงมี เพื่อให้ได้พระวินยาศึกษาที่มีความพร้อมในการช่วยเหลือพระศาสนา จัดทำแผนการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับอาจารย์ไม่สมควรแก่สมณวิสัยของพระภิกษุสามเณร โดยการประสานเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ เพื่อกำหนดจัดอบรม/ประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่พระสังฆาธิการ และพระวินยาศึกษา จัดทำแผนการตรวจตรา โดยให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดประสานพระวินยาศึกษาประจำจังหวัด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ รวมถึงฝ่ายปกครอง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ออกตรวจตรา

^{๑๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูปัญญาวุฒิสถาภรณ์ เจ้าคณะตำบลสระพัง อำเภอบ้านแพ้ว

^{๒๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ เจ้าอธิการตงหมิง ถาวโร เจ้าคณะตำบลภูเขาทอง

^{๒๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระสมุห์จรัสศักดิ์ รักษาการเจ้าคณะตำบลวังตะเฒ่า

พระภิกษุสามเณร บางรูปที่มีอาจไม่สมควรแก่สมณวิสัย ในพื้นที่เป้าหมาย เช่น การตรวจตราการ บิณฑบาตของพระภิกษุสามเณร การเรียไร การดื่มสุราและกรณีที่มีเรื่องร้องเรียนพระภิกษุสามเณร ที่มีอาจไม่สมควรแก่สมณวิสัยในจังหวัด และบันทึกรายงานส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็น ประจำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบความสำคัญของพระวินยาศิลาและข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรที่ไม่เหมาะสมโดยจัดทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ วิชยุกระจายเสียง เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนทราบด้านอาจารย์ไม่ เหมาะสมแก่สมณวิสัยของพระภิกษุสามเณร^{๒๒}

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามกฏมหาเถรสมาคม กฏระเบียบ ข้อบังคับพระวินยาศิลาได้ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำรงของพระพุทธานุสาคงอยู่ต่อไป แต่ในการพิจารณา วินิจฉัยลงโทษ ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนยึดคุณธรรม เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่การมีส่วนร่วมของ ชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมให้ได้ เข้ามามีส่วนร่วมกับทางคณะสงฆ์นั้น ควรสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนจากความคิดเห็น การมี ส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เพราะคนในชุมชน และอยู่ใน ชุมชนเอง จะมีความใกล้ชิดมากกว่าพระวินยาศิลา และสามารถที่จะเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในชุมชนของตนเป็นอย่างดี ซึ่งสามารถพบเห็นพระภิกษุมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด และสามารถคอยสอดส่องพฤติกรรมได้อย่างใกล้ชิด

(๓) กระบวนการตามหลักพระธรรมวินัย ขั้นตอนการจับพระภิกษุผู้ประพฤติไม่ เหมาะสม ตามบทบาทของพระวินยาศิลาจังหวัดชัยภูมิ

จากการสนทนากลุ่มพบว่า เมื่อได้ตรวจตราหรือได้รับการแจ้งเข้ามาจากประชาชนทั่วไป แล้ว พระวินยาศิลาจะเข้าตักเตือน ให้คำแนะนำที่ถูกที่ควรและเหมาะสมตักเตือน ถ้าตรวจสอบแล้วว่า เป็นพระภิกษุที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดจะแจ้งส่งต้นสังกัดและส่งกลับต้นสังกัดดังกล่าว แต่ถ้าอยู่ในสังกัด จะแจ้งไปยังผู้ปกครองสงฆ์ไปตามลำดับขั้น กล่าวคือ จะแจ้งไปยัง เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้า คณะอำเภอ เพื่อให้สอบสวนพิจารณาความผิด ถ้าโทษเบา ไม่เคยทำความผิดมาก่อนจะลงทัณฑ์บน นอกเสียจากประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจณ อย่างน้อยสิ่งที่จะต้องมียึดคือคุณธรรม และการ

^{๒๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดสมศักดิ์ เจ้าคณะตำบลไพรทอง

รักษาไว้ซึ่งผู้ดำรงพระพุทธศาสนา^{๒๓} การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เมื่อชุมชนใกล้ชิดกับพระภิกษุ นั้นเป็นการดีที่จะทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง เกิดความศรัทธาเลื่อมใส ดังนั้นการวางแผนดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับวัดในชุมชน จึงเป็นขั้นตอนที่จะให้ชุมชน ภาครัฐ หรือเอกชนในท้องถิ่นนั้น ได้เข้ามาคิด ร่วมตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และสามารถนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการลงทุน และการปฏิบัติงาน งานของพระวินยาศิลปกรรมเป็นงานเสียสละที่ไม่มีค่าตอบแทน ให้เป็นขวัญกำลังใจ แต่เมื่อสามารถให้ชุมชน ภาครัฐและเอกชน มามีส่วนร่วมแล้ว แม้ชาวชุมชนส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานสามารถใช้เข้าร่วมได้^{๒๔} บางเหตุการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขอความช่วยเหลือจากชุมชน ให้เข้ามาปฏิบัติงาน หรือหน่วยงานภาครัฐ เช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยงานเอกชนที่ให้ความร่วมมือ การร่วมอุดหนุนงบประมาณในการปฏิบัติงาน จะทำให้ชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เห็นถึงความสำคัญของหน้าที่ของพระวินยาศิลปกรรม และช่วยทำนุบำรุง ปกป้องพระพุทธศาสนาด้วย ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด^{๒๕} เพราะเชื่อว่ามนุษย์สามารถขัดเกลาจิตใจได้ แต่ถ้าทำความผิดร้ายแรงถึงให้สึก หรือต้องบังคับให้สละสมณเพศ ให้ลงบันทึกในหนังสือสุทธิ แต่ถ้าทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ที่เป็นคดีอาญาต้องให้สละสมณเพศทันที และมอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ทั้งการสอบสวน หรือให้สละสมณเพศนั้น ต้องมีการบันทึกการสอบสวนเพื่อลงลายมือชื่อ และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพยานด้วย เพื่อป้องกันการข่มขู่ในภายหลัง ซึ่งเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง แต่ถึงอย่างไรการที่จะไปยังจุดเกิดเหตุที่มีการร้องเรียนเข้ามา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เข้าร่วมด้วย เพราะผู้กระทำผิดอาจมีอาวุธต่อสู้ ซึ่งบางครั้งเป็นเหตุร้ายแรง จำเป็นที่จะต้องรอบคอบอย่างมาก คำนึงถึงความปลอดภัยและความถูกต้อง^{๒๖} พระวินยาศิลปกรรมออกตรวจสอบพบมากที่สุด คือ ๑. การบิณฑบาตของพระที่บวชอย่างไม่ถูกต้อง^{๒๗} อย่างเช่น การบิณฑบาตที่ไม่ถูกเวลา หรือเกินเวลา

^{๒๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระรัตนธรรมาภีรัตน์ เจ้าคณะตำบลห้วยไร่

^{๒๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการสิงห์นาท โสภณจิตโต วัดสับห้วย

^{๒๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการจำรัส อคคปัญโญ วัดคลองศิลา

^{๒๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการยุทธศาสตร์ ยุทธสีโล วัดชัยมงคล

^{๒๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการแดง คุณงกโร วัดเขาหวดพนารักษ์

การนั่งรอปิณฑบาตในตลาด เพื่อให้พุทธศาสนิกชน ซื่อของที่แม่ค้าได้จัดทำไว้สำหรับใส่บาตร โดยเฉพาะ เป็นลักษณะที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถพบเห็นในพื้นที่เขตเทศบาล หรือตามเมืองใหญ่ ๆ และผู้ที่ศรัทธาเลื่อมใสก็ไม่ได้ทราบว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องของพระภิกษุ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนกับผู้มีจิตศรัทธา ๒. การเดินเรียไ้เงินจากพระต่างถิ่น หรือพระต่างด้าว^{๒๘} ซึ่งพระต่างชาติจะเข้ามาในนามวีซ่าท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยอย่างถูกต้อง แต่อยู่ผิดวัตถุประสงค์ โดยบางรูปเข้ามาบิณฑบาตเรียไ้เงิน และอยู่ยาวจนวีซ่าขาด แต่บางรูปก็เข้ามาปฏิบัติศาสนกิจและเข้ามารับศึกษา ส่วนพระต่างถิ่นที่เข้ามาเรียไ้เงิน เห็นได้อยู่บ่อยครั้ง ซึ่งทำให้ภาพลักษณ์ของพระภิกษุสงฆ์ ไม่น่าเลื่อมใส เหมือนไปล่อลวงชาวบ้านที่มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนาและทำให้เกิดความรำคาญอีกด้วย โดยส่วนมากพระเหล่านี้จะเป็นพระในประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่ได้มีการขออนุญาตในการเรียไ้เงิน เมื่อจับได้แล้ว จะต้องส่งกลับต้นสังกัดซึ่งเป็นวิธียุ่งยาก และการเรียไ้เงินมีโทษทางกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องให้ผู้ปกครองสงฆ์สัก เพื่อผลักดันออกนอกประเทศต่อไป ส่วนพระต่างถิ่นหรือไม่มีสังกัดมักจะอาศัยตามสำนักสงฆ์ หัวไร่ปลายนา ซึ่งยากต่อการลงโทษ และมักหลบหนีออกนอกพื้นที่ได้ง่าย และยังกลับมาทำผิดแบบนี้อยู่บ่อยครั้ง ๓. พระเมาสุรา ดิดสิ่งเสพติด^{๒๙} การที่ห้ามภิกษุดื่มสุรา ที่ถือว่าทรงปรับอาบัติปาจิตตีย์แก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดทำให้คณะสงฆ์ ได้กำหนดเป็นโทษทางพระธรรมวินัย เกี่ยวกับการดื่มสุราของพระภิกษุ-สามเณร คือพระภิกษุดื่มน้ำเมา ต้องอาบัติปาจิตตีย์ (นวโกวาท สุราปานวรรค ข้อที่ ๑) และยังผิดตามคำสั่งมหาเถรสมาคม เกี่ยวกับการดื่มสุรา ว่าห้ามพระภิกษุ-สามเณร ฉันทยาที่มีคติเหมือนสุราเมรัยและยาเสพติดให้โทษที่มีคติอย่างเดียวกัน (ยกเว้นปฏิบัติตามคำสั่งแพทย์เพื่อรักษาโรค) หลักปฏิบัติสำหรับพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติฝ่าฝืนนั้น ๑. ถ้าไม่ได้เป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าอาวาสเจ้าสังกัด สั่งพระภิกษุสามเณรรูปนั้น ให้เลิกกระทำเสีย หากยังฝ่าฝืนอีก ให้ขับเสียจากวัดและบันทึกในหนังสือสุทธิด้วย แล้วรายงานเจ้าคณะจังหวัดทราบ ๒. ถ้าเป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าคณะเจ้าสังกัด พิจารณาโทษฐานละเมิดจริยาของพระสังฆาธิการตามควรแก่กรณี ทั้งนี้ต้องเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย ๔. พระชั้บรถ^{๓๐} ซึ่งไม่เป็นอันสมควร ถึงแม้จะมีข้ออ้างในการชั้บรถเอง

^{๒๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการกิตติโรจน์ ฐานุกโร วัดธาตุบ้านเป่า

^{๒๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการปลัดทักษิณ ธมฺมธีโร วัดทุ่งสว่าง

^{๓๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูโพธิชัยพัชร วัดโพธิ์ชัยศรี

เช่น ไปศึกษาเล่าเรียน เป็นพระสงฆ์พรรษาน้อยเลยไม่มีปัจจัยในการจ้างคนมาขับรถให้ ซึ่งตามกฎหมายพระสงฆ์ไม่สามารถทำใบขับขี่ได้ จนเกิดอุบัติเหตุให้เห็นอยู่หลายครั้ง ซึ่งสิ่งที่ตามมาคือ ความสูญเสีย ทั้งทรัพย์สินและชีวิต และยังทำให้เป็นภาพที่ไม่น่ามองกับการประพาศของพระภิกษุ บางรูปที่กระทำแบบนั้น ถึงแม้ในพระธรรมวินัยจะไม่ได้บอกไว้ แต่ก็ไม่เป็นอันครอย่างยิ่ง เมื่อพระสงฆ์ขับรถจึงกลายเป็นทำผิดกฎหมายด้วย

สรุปได้ว่า พระวินยาศิการเมื่อได้ตรวจตราหรือได้รับการร้องเรียนเข้ามาจากประชาชนทั่วไปแล้ว พระวินยาศิการจะเข้าตักเตือน และให้คำแนะนำอย่างถูกต้องและเหมาะสมตึงาม แต่เมื่อตรวจสอบแล้วว่าเป็นพระภิกษุที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดก็ต้องแจ้งไปที่ต้นสังกัดและส่งกลับต้นสังกัดดังกล่าว แต่ถ้าอยู่ในสังกัดจะแจ้งไปยังที่ผู้ปกครองสงฆ์ไปตามลำดับขั้นตอน กล่าวคือ จะแจ้งไปยังเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เพื่อได้ให้สอบสวนพิจารณาความผิด และวินิจฉัยลงโทษ

(๔) ขั้นตอนการตรวจตราพื้นที่ที่ต้องมีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีการจะสอบสวนผู้ประพาศิตนที่ทำตนไม่เหมาะสม พระวินยาศิการ จะทำการได้ส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาและตำรวจในท้องที่

จากการสนทนากลุ่มพบว่า เมื่อจะเข้าตรวจตราพื้นที่ที่ได้รับการร้องเรียนเข้ามา เจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้รับการแจ้งเข้ามาก่อนเสมอแล้วก็จะประสานงานกับสำนักงานพระพุทธศาสนาด้วยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือแอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารในยุคปัจจุบันหลังจากนั้นก็ประสานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การประสานงานหลายฝ่าย เพื่อเป็นการลงจุดเกิดเหตุอย่างทันท่วงที และเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำผิดการที่พระวินยาศิการลงพื้นที่แต่เพียงหน่วยงานเดียวจะทำให้ดูไม่เหมาะสม ถ้าไม่ใช่เพื่อการเข้าไปสอดส่อง หรือหาข้อมูล^{๓๑} ซึ่งเมื่อมีการเข้าตักเตือน แนะนำ หรือแม้แต่การนำไปพบเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ ก็อาจเกิดเหตุการณ์ปะทะกันซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่ดูไม่เหมาะสมกับการดำรงสมณะเพศ อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นกรณีพระทะเลาะวิวาทกันสิ่งจะส่งผลต่อความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เพราะว่าพระวินยาศิการเป็นตำแหน่งที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับ สิ่งจะดำเนินการกับพระที่ทำผิดพระธรรมวินัยจึงไม่มีอำนาจในการ

^{๓๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการอัคสร วรธมโม วัดบ่อทอง

ลงโทษ^{๓๒} เมื่อพบพระที่ทำความผิดก็ต้องพาไปให้เจ้าคณะผู้ปกครองในตำบล อำเภอ ท้องที่นั้น ๆ วินิจฉัยลงโทษ รวมทั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าขั้นตอนมีความยุ่งยาก และล่าช้าในการดำเนินการวินิจฉัยลงโทษ ซึ่งเป็นความเข้าใจของประชาชนในการกระทำผิดโดยทั่วไป เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นจะต้องแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อน ซึ่งในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะประสานงานกับผู้ปกครองสงฆ์ ถึงอย่างไรควรให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทของพระวินยาศิการแก่ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ว่าคณะสงฆ์มีตำแหน่งพระวินยาศิการ หรือ ตำรวจพระ มีหน้าที่ ตรวจตรา ดูแลความเรียบร้อยของพระภิกษุที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับการดำรงสมณะเพศ ซึ่งมีอยู่ในทุกท้องที่ ที่จะคอยดูแลรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับพระภิกษุในพื้นที่ และจะเข้าไปแนะนำ ปรับพฤติกรรม และลงโทษทางพระธรรมวินัยตามขั้นตอนของคณะสงฆ์ต่อไป ในขั้นตอนการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรบูรณาการหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานปกป้องพระพุทธศาสนา^{๓๓}

สรุปได้ว่า เมื่อพระวินยาศิการจะต้องเข้าตรวจตราพื้นที่ที่ได้รับการร้องเรียนเข้ามาก็จะประสานงานกับสำนักงานพระพุทธศาสนา และเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ด้วยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือแอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งจะเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร และจะประสานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่ เพื่อเป็นการลงไปจุดเกิดเหตุให้ทันเหตุการณ์ กระทบ ฉับไว และเกิดประสิทธิภาพ

(๕) กระบวนการการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศิการจังหวัดชัยภูมิเพื่อให้เกิดประสิทธิผล

จากการสนทนากลุ่มพบว่า กระบวนการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศิการในจังหวัดชัยภูมินั้น ยังขาดความเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุดังนี้ ๑. ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ๒. ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่พระวินยาศิการของพุทธศาสนิกชน หน่วยงานภาครัฐยังขาดความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ ๓. ความพร้อมที่

^{๓๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการสมจิตร์ วชิรญาโณ วัดบ้านโชคอำนวย

^{๓๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระอธิการทรงศักดิ์ ขนดีธโร วัดสำเภา

จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่^{๓๔} ดังนั้นกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัด ชัยภูมิจึงเป็นการทำงานต้องบูรณาการร่วมกันหลายฝ่าย หลายหน่วยงาน อันได้แก่คณะสงฆ์ สำนักงาน พระพุทธศาสนา เจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่เป็นหน่วยงานหลักแล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่ปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ที่ต้องบูรณาการร่วมกัน เพื่อจะให้เกิดกระบวนการ ปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการนั้น สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๑. การคัดเลือกและแต่งตั้งผู้มาเป็นพระวินยาธิการที่มีคุณสมบัติและจรรยาบรรณของ พระวินยาธิการ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ คล่องตัว เพื่อให้งานการตรวจตราดูแลพระสงฆ์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเป็นบุคคลที่มีใจรักและหวงแหนต่อพระพุทธศาสนา ถึงแม้ว่าจะมี คุณสมบัติครบถ้วน แต่ขาดใจรัก ขาดความเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนาก็จะทำงานอย่างยากลำบาก เพราะพระวินยาธิการเป็นงานที่ต้องเสียสละ และไม่มีค่าตอบแทนในการทำงาน

๒. การศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้เกี่ยวกับพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถร สมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของ ผู้บังคับบัญชาเหนือตน ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง การให้ความรู้ความเข้าใจบทบาท และหน้าที่การ ปฏิบัติงานของพระวินยาธิการนั้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นเช่นเดียวกัน เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพ ในการปฏิบัติงาน และขั้นตอนการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน กฎหมายเกี่ยวกับพระที่กระทำผิด ซึ่งเป็นความรู้เบื้องต้นที่สามารถนำมาใช้ได้ในการบวนการปฏิบัติหน้าที่พระวินยาธิการ

๓. การฝึกอบรม เพื่อเป็นการปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งการฝึกอบรม เป็น กระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ และความชำนาญ เพื่อวัตถุประสงค์ในการ เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อเกิดความรู้ความเข้าใจ ในงานแล้ว ต้องมีการฝึกฝนทบทวน เพื่อให้เกิดทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ การทำงานควรมีความ ชำนาญด้านเทคนิคในเรื่องการสังเกตพฤติกรรม จิตวิทยาการสอบสวน มีคณะทำงานหรือทำงานกัน เป็นทีม ทักษะในการทำงานเชิงกลยุทธ์ มองเห็นอนาคตที่ต้องวางเป้าหมายที่สามารถดำเนินการได้ มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลร่วมกับหลักการมีส่วนร่วม นำมาใช้ให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีหลักตายตัว เพื่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจขับเคลื่อนองค์กรไป

^{๓๔} สทนทากลุ่มเฉพาะ พระอธิการยุทธศาสตร์ ยุทธสีโล วัดชัยมงคล

ด้วยกัน ควรมีการเปิดตัวออกสู่สังคม มีทิศทาง การปฏิบัติหน้าที่ที่สอดคล้องกับนโยบายก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะในการสื่อสาร ก็สำคัญ เช่นเดียวกัน พระวินยาศิลาการถึงแม้ว่าจะไม่มีอำนาจในการวินิจฉัยลงโทษโดยตรง แต่การตรวจตรา ให้คำแนะนำ ปฏิบัติการสืบสวน หรือสอบสวน พระผู้ประพฤติไม่เหมาะสมแก่สมณวินัยปฏิบัติผิด กฏข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม หรือคำสั่งคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ ก็ยังเป็นหน้าที่ของ พระวินยาศิลาการที่ต้องปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ การอบรมจึงมีส่วนสำคัญ ดังพุทธพจน์ที่ว่า ทนโต เสฏฐมฺนุสฺส เสสฺส แปลความว่า บุคคลที่ฝึกอบรมแล้ว เป็นผู้ประเสริฐในหมู่มนุษย์ มนุษย์ จึงมีการพัฒนาไม่มีที่ สิ้นสุด สามารถฝึกอบรมพัฒนาตนเองจนมีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ ของพระวินยาศิลาการในปัจจุบันเป็นงานที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ในเรื่องการดำรง รักษาพระวินัย และการสร้างอาคาระที่งดงาม น่าเลื่อมใสของพระภิกษุของพระพุทธศาสนา

๔. การทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยการทำงานร่วมกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและ เอกชน เพราะงานตรวจตรา สอดส่องพฤติกรรมพระที่ประพฤติผิด ไม่สามารถที่จะทำคนเดียวได้ จึง ต้องอาศัยหลายฝ่ายที่จะดูแลช่วยกัน เพื่อการดำรงซึ่งพระพุทธศาสนา ทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำ ความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งนั่นก็คือความปรองดอง สร้างเครือข่ายพระวินยาศิลาการภายในจังหวัด อำเภอ และเครือข่ายหน่วยงานที่จะต้องประสานงานด้วย เพื่อให้เป็นเครือข่ายที่ช่วยเป็นหูเป็นตาสอดส่อง ตามเขตเทศบาล ตลาด สถานที่ราชการ สถานีขนส่ง ในทุก ๆ สถานที่ที่มีพระภิกษุที่มีความประพฤติ ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ไม่ใช่แต่เพียงการเข้าจับกุมเท่านั้น แต่ทุก ฝ่ายต้องช่วยกันดูแลรักษาพระพุทธศาสนาาร่วมกัน โดยพระภิกษุที่รักษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด จะไม่ประพฤติปฏิบัติตนอันไม่เหมาะสม ส่วนพระบวชปลอมเข้ามาที่จะทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อม เสี่ยเหล่านั้นที่หลายฝ่ายต้องช่วยกันดูแล เพื่อไม่ให้พระภิกษุเหล่านั้นมาทำลายพระพุทธศาสนาให้ได้

๕. ควรมีการประชุมและประเมินผลการทำงานกันเป็นประจำ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และเจ้าอาวาส เป็นวิธีการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศิลาการ อีกทั้งยังช่วยกันแก้ปัญหาได้ เมื่อนำปัญหามาประชุมปรึกษาหารือ จัดประชุมเพื่อแก้ปัญหาในแต่ละเขต ในพื้นที่ การประชุมหารือกันบ่อย ๆ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน^{๓๕}

^{๓๕} สทนทากลุ่มเฉพาะ พระอธิการปลัดทักษิณ ธมฺมธโร วัดทุ่งสว่าง

สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ได้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด จะให้เกิดประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่อย่างสูงสุดนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับพระวินยาธิการ ตั้งแต่ การคัดเลือกผู้มาเป็นพระวินยาธิการ จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติที่ครบ และมีความพร้อมในการที่จะเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนา การที่จะให้ความรู้ เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม กฎหมายต่าง ๆ โดยจะต้องมีการฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงและเพิ่มความรู้ โดยเฉพาะกับผู้มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และมีการประชุมและประเมินผลการทำงานเป็นประจำ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และเจ้าอาวาส เพื่อประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

ดังนั้น แนวทางการนำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ จึงสามารถสรุปได้ดังนี้

๑ การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

๑.๑ อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ คงจะเปรียบได้ว่า พระวินยาธิการจะเป็นดั่งเสื่อกระดาษ เพราะพระวินยาธิการจะมีเพียงตำแหน่ง แต่จะไม่มีอำนาจในการวินิจฉัย และตัดสินใจลงโทษ จึงทำให้พระภิกษุที่จะกระทำความผิดจะไม่มีความยำเกรง ถึงแม้จะได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยจะให้มีการกำหนดสถานะของพระวินยาธิการ ซึ่งจะทำให้มีกฎหมายรองรับและจะมีการออกกฎหมายลูกตามมา รวมทั้งนี้จะต้องมีการออกระเบียบการที่จะแต่งตั้งพระวินยาธิการให้มีคุณสมบัติที่เป็นพระสังฆาธิการด้วย ซึ่งก็จะสามารถจะทำให้พระวินยาธิการมีอำนาจในการวินิจฉัยหรือตัดสินใจลงโทษได้เลย จะทำให้มีความรวดเร็วในการที่จะปฏิบัติงาน และเพื่อความสะดวกในการที่จะวินิจฉัยลงโทษ ซึ่งในการเสนอร่างพระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ที่จะมีการกำหนดสถานะพระวินยาธิการนั้น จะทำให้รูปแบบของพระวินยาธิการเป็นในทิศทางลักษณะเดียวกันทั่วประเทศ การปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันนี้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบข้อบังคับ ซึ่งควรปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบเดียวกันทั้งหมด เพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่เชิงระบบ เกิดประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่อย่างสูงสุด พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๓๕ นั้นที่มีบทลงโทษแคบเกินไปและอัตราโทษที่น้อยไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองพระพุทธศาสนาถึงแม้ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมใน

พ.ร.บ. คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ตามก็ยังไม่เพียงพอ ซึ่งเมื่อบทลงโทษที่น้อย การที่จะกระทำผิดก็ยังคงเกิดขึ้นได้เสมอ

๑.๒ การมีส่วนร่วมกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน การที่จะปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่น การปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สามารถที่จะทำงานได้เพียงลำพัง และการที่จะประสานงานกับชุมชน เพื่อให้ช่วยสอดส่องดูแลในฐานะคนในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่สามารถจับกุมพระที่กระทำความผิดได้ ความช่วยเหลือของทางภาครัฐและทางเอกชนที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เพื่อให้พระพุทธศาสนาดำเนินไปตามพระธรรมวินัย และจะได้เป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนทั่วไป พระวินัยการและคณะสงฆ์ต้องมีวิธีการที่จะสามารถทำให้ชุมชนให้ความร่วมมือกับพระวินัยการที่ปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่น

๑.๓ ด้านการอำนวยความสะดวก ได้แก่ ศูนย์พระวินัยการจังหวัดจะต้องมีงบประมาณ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำงาน เมื่อน้ำที่พระวินัยการเป็นตำแหน่งที่ไม่มีค่าตอบแทน จะต้องทำด้วยจิตอาสา และเสียสละ เมื่อไม่มีงบประมาณ ก็จะทำให้ขาดแรงจูงใจในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ จึงขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และการออกตรวจตราพื้นที่ทุกครั้งมีค่าใช้จ่าย จึงต้องควรมีงบประมาณในส่วนนี้ การทำให้หน่วยงานต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญของพระวินัยการ ที่คอยตรวจตรา ปกป้องพระพุทธศาสนา เพื่อให้ส่วนงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความช่วยเหลืออุดหนุนงบประมาณ

๒. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินัยการจังหวัดชัยภูมิ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้ศึกษาสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

๒.๑ แนวทางการวางแผนกระบวนการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินัยการจังหวัดชัยภูมิ

๑) จะต้องจัดทำแผนการคัดเลือกและแต่งตั้งพระวินัยการ โดยมีการนัดประชุมพระสังฆาธิการหรือที่มีการประชุมในคราวเดียวกันกับที่มีการประชุมคณะสงฆ์จังหวัดในการคัดเลือกเพื่อเป็นพระวินัยการ ที่จะต้องมีคุณสมบัติและจรรยาของพระวินัยการ และคุณสมบัติที่สำคัญคือ ประสพการณ์ บุคลิกภาพที่พึงมี เพื่อให้ได้พระวินัยการที่มีความพร้อมในการทำงานในการช่วยเหลือพระศาสนา

๒) จัดทำแผนการสร้าง ความเข้าใจที่เกี่ยวกับอาชาระไม่สมควรแก่สมณวิสัยของพระภิกษุสามเณร โดยการที่จะต้องประสานเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ เพื่อที่จะกำหนดจัดอบรม/ประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่พระสังฆาธิการ และพระวินัยการ

๓) จัดทำแผนการตรวจตรา โดยที่จะให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ประสานงานกับพระวินัยการประจำจังหวัด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่นั้น รวมถึงฝ่ายปกครอง

เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ออกตรวจตราพระภิกษุสามเณร บางรูป ที่มีอาชระไม่สมควรแก่สมณวิสัย ในพื้นที่ เช่น การตรวจตราการบิณฑบาตของพระภิกษุสามเณร การเรียไร การตีฆสุรา และกรณีท้องที่มีเรื่องร้องเรียนพระภิกษุสามเณร ที่มีอาชระไม่สมควรแก่สมณวิสัยในเขตจังหวัด และทำบันทึกรายงานส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นประจำ

๔) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบความสำคัญของพระวินยธิการ และข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรที่ทำตนไม่เหมาะสมโดยจัดทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ วิชยุกระจายเสียง และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อจะได้รณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนทราบด้านอาชระไม่เหมาะสมแก่สมณวิสัยของพระภิกษุสามเณร ในท้องที่ เช่น

(๑) ความสำคัญ บทบาท หน้าที่ของพระวินยธิการภายในพื้นที่ สถานที่หรือข้อมูลในการที่จะติดต่อสื่อสาร เพื่อการแจ้งหรือร้องเรียนเกี่ยวกับพระภิกษุที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

(๒) ข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรที่ทำตนไม่เหมาะสม ได้แก่

(๒.๑) การบิณฑบาตจะต้องเอื้อเพื่อต่อพระวินัย และประพฤตินให้เหมาะสมแก่สมณวิสัย

(๒.๒) การบิณฑบาตของพระภิกษุสามเณร จะต้องออกบิณฑบาตเวลาที่กำหนด และไม่ควรถเกินเวลา ๐๘.๐๐ น. และไม่ควรรับบาตรเกิน ๓ บาตร

(๒.๓) การบิณฑบาตโดยการที่ยืนหรือนั่งประจำที่ ตามร้านค้าขายอาหาร หรือบิณฑบาต และเร่ร้อนในสถานที่ต่าง ๆ นอกพื้นที่บิณฑบาตแห่งวัดตน ไม่สมควรที่จะกระทำ

(๒.๔) สถานที่บางแห่งซึ่งเป็นทีอโคจร (สถานที่อันพระภิกษุสามเณรไม่ควรเข้าไป) เช่น สถานที่เรีงรมย์ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

(๒.๕) การบิณฑบาตนั้นไม่ควรสูบบุหรี่ หรือสวมรองเท้า พูดคุยกันโดยไม่มีเหตุจำเป็นและไม่ควรถ่ายเทอาหารให้บุคคลเวียนขายต่อ หรือทิ้งดอกไม้ให้กับร้านค้าขายอาหารใส่บาตร หรือแยงกันรับของปัจจัย

(๒.๖) เมื่อรับบิณฑบาตเสร็จแล้ว ไม่ให้พรเสียดัง และไม่ควรรยถา... สัพพี

(๒.๗) การบิณฑบาตจะต้องไม่นำวัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง หรือ เลขสลากกินรวบไปแจก ไม่บอกบุญเรียไรหรือขอบริจาคสิ่งของต่าง ๆ จากญาติโยม และต้องนุ่งห่มจีวรให้เรียบร้อยเป็นปริมณฑล

๕) ประเมินผลการดำเนินงาน

(๑) การประเมินผลการดำเนินงาน โดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มพุทธศาสนิกชน และประชาชน เพื่อรับทราบข้อมูล พร้อมข้อเสนอแนะ โดยจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ

(๒) การประสานงานและประเมินผลงาน การดำเนินงานร่วมกับคณะผู้ปกครองสงฆ์ หรือพระวินยาธิการ พร้อมสรุปรายงานให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ ทุก ๆ ๓ เดือน

๓.แนวทางการที่มีส่วนร่วมระหว่างพระวินยาธิการกับชุมชน ภาครัฐ และเอกชน

การที่มีส่วนร่วมของชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางคณะสงฆ์นั้น และควรสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนจากความคิดเห็นมีดังนี้

๓.๑ การที่มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เพราะคนในชุมชน นั้นอยู่ในชุมชนเอง จะมีความใกล้ชิดมากกว่าพระวินยาธิการ และสามารถเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเป็นอย่างดี ซึ่งที่จะสามารถพบเห็นพระภิกษุที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิด และสามารถคอยสอดส่องพฤติกรรมได้อย่างใกล้ชิด

๓.๒ การที่มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เมื่อชุมชนมีความใกล้ชิดกับพระภิกษุ นั้นเป็นการดีที่ซึ่งจะทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง และเกิดความศรัทธาเลื่อมใส ดังนั้นการวางแผนดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับวัดในชุมชน จึงจะเป็นขั้นตอนที่ทำให้ชุมชน ภาครัฐ หรือเอกชนในท้องถิ่นนั้น ได้เข้ามามีคิด ร่วมกันตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และสามารถจะนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผนร่วมกัน

๓.๓ การที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน งานของพระวินยาธิการเป็นงานที่ต้องเสียสละไม่มีค่าตอบแทน ให้เป็นขวัญกำลังใจ แต่เมื่อสามารถทำให้ชุมชน ภาครัฐและเอกชน มามีส่วนร่วมแล้ว แม้ชาวชุมชนส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน ก็มีแรงงานสามารถใช้เข้าร่วมได้ ซึ่งบางเหตุการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขอความช่วยเหลือจากชุมชนให้เข้ามามีร่วมปฏิบัติงาน หรือหน่วยงานภาครัฐ เช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือ การร่วมอุดหนุนงบประมาณในการที่จะปฏิบัติงาน จะทำให้ชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เห็นถึงความสำคัญ ของหน้าที่พระวินยาธิการ และช่วยทำนุบำรุง ปกป้องพระพุทธศาสนาด้วย ซึ่งเกิดจากการที่เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

๔.แนวทางจัดโครงการฝึกอบรมพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ เพื่อที่จะพัฒนาความรู้แก่บุคคล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในหลักการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ตั้งแต่การสรรหา พัฒนา รักษาไว้ และใช้ประโยชน์ การที่ได้มาซึ่งบุคลากรผ่านการคัดเลือก สรรหา จนได้คนที่มีความรู้ความสามารถมาสู่

องค์การแล้ว จำเป็นต้องพัฒนาคนเก่งให้สามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างดีและถูกต้อง พระวินยาศิการจึงต้องรู้ เท่าทัน กฎระเบียบ กฎหมายบ้านเมือง กฎมหาเถรสมาคม ที่มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งยุคนี้เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างทักษะใหม่ ๆ ให้กับพระวินยาศิการให้มาก เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงของคนที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การที่เข้ามาบวชโดยขาดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา หรือเพื่อที่จะหาผลประโยชน์จากศรัทธาซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ล้วนแล้วแต่ทำให้พระพุทธศาสนาเกิดการเสื่อมเสียทั้งสิ้น พระวินยาศิการจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่จะเป็นพระสังฆาธิการ เหตุเพื่อจะได้มีอำนาจในการตัดสินใจฉ้อฉลโกงโทษ หลังจากที่ได้ทำการจับกุมมาแล้ว ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องเป็นพระที่มีความรู้อย่างน้อยในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือสูงกว่านั้น เพราะความรู้จะเป็นตัวเปิดโลกทัศน์ และวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถที่ต่างกันประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ย่อมต่างกัน ทั้งต้องเป็นทั้งพระวินยาศิการและพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งทางการปกครองอยู่แล้ว องค์ความรู้จึงมีความสำคัญ เพราะการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ อย่างแรกก็คือการศึกษา จึงควรให้เจ้าคณะระดับสูงได้วางนโยบายในทางการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อที่จะเพิ่มพูนความรู้ แก่พระในสังกัด ทั้งในเรื่องของพระธรรมวินัยที่ต้องเคร่งครัด กฎ ระเบียบมหาเถรสมาคมต่าง ๆ และกฎหมายบ้านเมืองที่ควรจะเน้นให้มาก โดยมีการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในทางด้านกฎหมายโดยตรงเพื่อมาจะให้ความรู้ รวมถึงวิธีการ และขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องเป็นกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจะได้ให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานที่เป็นทีม ทักษะการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อมีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะการปฏิบัติหน้าที่เป็นสิ่งที่ควรจะทำในระดับต้นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลนั้น ควรที่จะวางแผนการศึกษาให้เป็นระบบ ฝึกอบรมให้เป็นประจำทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อที่จะได้พบปัญหาในการออกตรวจตราพื้นที่ และจะได้หาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมือง และเกี่ยวข้องกับพระวินยาศิการโดยตรง

บทที่ ๕

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ (๒) พัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ (๓) นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) กับการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการนำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ เบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอต่อการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อการพัฒนา รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ จากผลการวิจัยสามารถ สรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ (๑) ศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ (๒) พัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

การเสนอผลการวิจัยโดยตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลในตอนที่ ๑ นี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ ๑ คือ เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ พบว่า

๑) พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของพระวินยาธิการในเบื้องต้น แต่ก็ยังมีอีกบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจอย่างถูกต้องถ่องแท้ในวิธีการปฏิบัติ โดยการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติหน้าที่ดังนี้ ตรวจสอบตรา ชี้แจง แนะนำ สอดส่องพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งนั้นก็เปรียบได้กับการตรวจตราให้พระภิกษุรักษาศีล ๒๒๗

๒) การปฏิบัติตามกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ขอบังคับพระวินยาธิการได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำรงของพระพุทธศาสนาคงอยู่ต่อไป แต่ในการพิจารณาวินิจฉัยลงโทษต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนยึดคุณธรรม เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

๓) พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิมีขั้นตอนในการจับพระภิกษุผู้ประพฤติที่ไม่เหมาะสมตามกระบวนการ และตามหลักพระธรรมวินัยตามบทบาทพระวินยาธิการดังนี้ เมื่อได้ตรวจตราหรือได้รับการร้องเรียนเข้ามาจากประชาชนทั่วไปแล้ว พระวินยาธิการจะเข้าตักเตือน และให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสมตักเตือน ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่าพระภิกษุที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดก็จะแจ้งไปต้นสังกัดและส่งกลับต้นสังกัดดังกล่าว แต่ถ้าอยู่ในสังกัดจะแจ้งไปยังที่ผู้ปกครองสงฆ์ที่นั้นไปตามลำดับชั้น กล่าวคือ จะแจ้งไปยัง เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เพื่อจะได้ให้สอบสวนพิจารณาความผิด และวินิจฉัยลงโทษ

๔) การประสานงานของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ เพื่อที่จะเข้าตรวจตราพื้นที่ที่ได้รับ การร้องเรียนเข้ามา จะประสานงานกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่หรือแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร ในยุคปัจจุบัน และจะประสานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่ เพื่อเป็นการลงจุดเกิดเหตุให้ทันเหตุการณ์ กระชับ ฉับไว และเกิดประสิทธิภาพ

๕) กระบวนการในการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิเพื่อให้เกิดประสิทธิผลจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับพระวินยาธิการ ได้แก่ การคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นพระวินยาธิการ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบ และมีความพร้อมในการที่จะเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนา การให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม กฎหมายต่าง ๆ โดยต้องมีการฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ เพื่อประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งล้วนแล้วแต่อาศัยการมีส่วนร่วมทั้งชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และมีการประชุมและประเมินผลการทำงานกันเป็นประจำ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และเจ้าอาวาส เพื่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ

ตอนที่ ๒ การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลในตอนต้น ๒ นี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ ๒ คือ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๑) การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ มีเพียงหน้าที่ที่มีให้ปฏิบัติเท่านั้น ซึ่งยังขาดอำนาจในการจับกุมหรือวินิจฉัยตัดสินลงโทษ ซึ่งทำให้การเข้าไป แนะนำ ตักเตือน ขาดความยำเกรง ขาดการมีส่วนร่วมทั้งชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมกันในการดูแล

พระพุทธศาสนา และการอุดหนุนพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ สำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการปฏิบัติงานไม่สามารถทำได้ จึงต้องอาศัยกำลัง แรง จากทุกภาคส่วน

๒) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

(๑) แนวทางการวางแผนกระบวนการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

(๑.๑) จัดทำแผนการคัดเลือกและแต่งตั้งพระวินยาธิการ ที่มีคุณสมบัติและจรรยาของพระวินยาธิการ และมีประสบการณ์ บุคลิกภาพที่พึงมี

(๑.๒) จัดทำแผนการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมไม่สมควรแก่สมณวิสัยของพระภิกษุสามเณร

(๑.๓) จัดทำแผนการตรวจตรา โดยให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ประสานพระวินยาธิการประจำจังหวัด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ รวมถึงฝ่ายปกครอง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ออกตรวจตราพระภิกษุสามเณร และบันทึกรายงานส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นประจำ

(๑.๔) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบความสำคัญของพระวินยาธิการและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรที่ไม่เหมาะสมโดยจัดทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง เครือข่ายสังคมออนไลน์

(๑.๕) ประเมินผลการดำเนินงาน โดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มพุทธศาสนิกชน และการประสานงานร่วมกับคณะผู้ปกครองสงฆ์ เพื่อรับทราบข้อมูล พร้อมข้อเสนอแนะ โดยจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ

(๒) แนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างพระวินยาธิการกับชุมชน ภาครัฐ และเอกชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เป็นการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางคณะสงฆ์ เพื่อสร้างความความเข้มแข็งกับชุมชนและพระพุทธศาสนา โดยมีส่วนร่วมดังนี้ ๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ร่วมตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุน และการปฏิบัติงาน งานของพระวินยาธิการเป็นงานเสียสละที่ไม่มีค่าตอบแทน ให้เป็นขวัญกำลังใจ การร่วมอุดหนุนงบประมาณในการปฏิบัติงาน จะทำให้ชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เห็นถึงความสำคัญของหน้าที่ของพระวินยาธิการ และช่วยทำนุบำรุง ปกป้องพระพุทธศาสนาด้วย

(๓) แนวทางจัดโครงการฝึกอบรมพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

วางแผนร่วมกับพระสังฆาธิการระดับจังหวัด ในการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ แก่พระในสังกัด ทั้งในเรื่องของพระธรรมวินัย กฎ ระเบียบมหาเถรสมาคมและกฎหมายบ้านเมือง โดยเชิญ

วิทยาการที่มีความเชี่ยวชาญในทางกฎหมายโดยตรงเพื่อมาให้ความรู้ รวมถึงวิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ที่ ซึ่งต้องเป็นกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะการปฏิบัติหน้าที่เป็นสิ่งที่ควรกระทำในระดับต้นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลนั้น ควรวางแผนการศึกษาให้เป็นระบบ ฝึกอบรมเป็นประจำทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อจะได้พบปัญหาในการออกตรวจตราพื้นที่ และหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับพระวินยาศึกษาโดยตรง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ๒ การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีข้อค้นพบที่สำคัญ จึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ คือ ๑) วางแผนกระบวนการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ๒) จัดโครงการฝึกอบรมพระวินยาศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ๓) การมีส่วนร่วมระหว่างพระวินยาศึกษากับชุมชน ภาครัฐ และเอกชน

๑) วางแผนกระบวนการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่พระวินยาศึกษา มีกระบวนการเริ่มต้นตั้งแต่การจัดทำแผนการคัดเลือกและแต่งตั้งพระวินยาศึกษา จัดทำแผนการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับอาจารย์ไม่สมควรแก่สมณวิสัยของพระภิกษุสามเณร จัดทำแผนการตรวจตราประสานงานกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ รวมถึงฝ่ายปกครอง ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบความสำคัญของพระวินยาศึกษาและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรที่ไม่เหมาะสมโดยจัดทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง เครือข่ายสังคมออนไลน์ และประเมินผลการดำเนินงาน โดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มพุทธศาสนิกชน และการประสานงานร่วมกับคณะผู้ปกครองสงฆ์ เพื่อรับทราบข้อมูล พร้อมข้อเสนอแนะ โดยจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ สอดคล้องกับ พุทธศาสนิกชน ได้กล่าวถึง การปฏิบัติหน้าที่ของพุทธบริษัท ๒ ประการ คันถุระ วิปัสสนาธุระ “คันถุระ” หมายถึง พระภิกษุจะต้องศึกษาหลักพระธรรมวินัยตามพระคัมภีร์พระไตรปิฎก “วิปัสสนาธุระ” หมายถึง การฝึกฝนอบรมจิตให้เป็นสมาธิ ให้มีพลัง เพื่อนำไปใช้ในการชม หรือกำจัดกิเลสคือความเศร้าหมองแห่งจิต และให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริง จากการทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ส่วนตนทั้ง ๒ ประการนั้นก็เพื่อนำไปสั่งสอน ถ่ายทอด และเผยแพร่พระธรรม แก่พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไปการสั่งสอนและ

เผยแพร่วรรณกรรม ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของพระภิกษุในการเผยแพร่วรรณกรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้พุทธศาสนิกชน และบุคคลทั่วไป ได้เข้าใจในหลักธรรมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองและสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นการทำประโยชน์แก่สังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัย อย่างถูกต้อง สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสมณเพศ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงานประเภทใด สรุปได้ว่า หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดี ว่าอะไรเป็นอะไร จำต้องทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อย ย่อมเป็น การเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จักรู้จักชีวิตจิตใจตนเองว่า หมายความว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงไหลเพียงไร เป็นต้น ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริง ๆ จัง ๆ ให้ดีที่สุดให้ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้น ๆ แล้ว มันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จัก ตัวเอง รู้จักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์เป็นต้น^๑ และสอดคล้องกับ **ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์** ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของคุณบุคคล โดยระบุว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมมีผลต่องานที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการคัดเลือกสรรหา หรือบรรจุบุคคลให้เข้าทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ กันนั้นต้องมีความสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของบุคคลนั้น ๆ ด้วย ซึ่งจุดมุ่งหมายในการทำงานของแต่ละบุคคลก็มีความ แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ ความมั่นคง ชื่อเสียง เกียรติยศ บางคนต้องการทำเพื่อสังคม โดย จุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันนี้ย่อมมีผลให้แต่ละบุคคลที่มีความรู้ระดับเดียวกัน มีเชาวน์ปัญญาใกล้เคียงกัน ก็ยังมีความแตกต่างในด้านความสามารถในการทำงานที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นสาเหตุและปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการทำงานของคุณบุคคล ดังนี้

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล บุคคลแต่ละบุคคลจะมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

๑.๑ ความถนัด เป็นความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป โดยเราสามารถทำการทดสอบความถนัดได้เพื่อมอบหมายงานได้ตรงกับความถนัดของบุคคลนั้นๆ

๑.๒ ลักษณะทางบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้แสดงลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

๑.๓ ลักษณะทางกายภาพ เป็นความแตกต่างทางด้านกายภาพ เช่น บุคคลที่มีความแข็งแรงย่อมเหมาะสมกับงานในลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลที่มีหน้าตาสวยงาม

^๑พุทธทาสภิกขุ, **คู่มือมนุษย์ (ฉบับสมบูรณ์)**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๓), หน้า ๒๕๓.

๑.๔ ความสนใจและการจูงใจ ซึ่งในแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกัน โดยความสนใจจะเป็น แรงผลักดันให้บุคคลเลือกงานใช้แรงงานหนัก

๑.๕ อายุ เพศ และวัยต่าง ๆ ก็มีผลต่อการปฏิบัติงาน เช่น เด็กและผู้สูงอายุจะไม่เหมาะสม แก่การทำงานที่ต้องใช้แรงงานหนัก

๑.๖ การศึกษามีส่วนในการคัดเลือกงานที่แตกต่างกัน ผู้ชำนาญการเฉพาะด้านย่อมต้องการผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านนั้น ๆ

๑.๗ ประสบการณ์ การได้เคยเรียนรู้งานนั้น ๆ มาก่อนย่อมก่อให้เกิดประสบการณ์ ความชำนาญในงานนั้น ๆ

๒. ปัจจัยสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานซึ่งสภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัยคือ

๒.๑ ปัจจัยที่เกี่ยวกับงานในองค์การแต่ละแห่งมีงานในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป งานบางงานสามารถดำเนินการภายในสำนักงาน เช่น งานด้านธุรการ โดยมีเครื่องจูงใจในการทำงานคือ เป็นห้องทำงานที่ติดเครื่องปรับอากาศ สถานที่ที่มีความสะดวกสบาย แต่งานบางอย่างเป็นงานที่ท้าทายความสามารถบุคคลบางกลุ่ม ดังนั้น ลักษณะเกี่ยวกับงานจึงแบ่งออกได้ดังนี้

๒.๑.๑ วิธีการปฏิบัติงานเป็นระบบของการทำงานว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง มีการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานใดและงานนั้น ๆ มีความยากลำบากเพียงใด

๒.๑.๒ เครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงาน ความคล่องตัวของการทำงานมีผลมาจาก เครื่องใช้ประจำสำนักงานว่า มีความสะดวกสบายและทนแรงได้มากเพียงใด

๒.๑.๓ การจัดบริเวณของสถานที่ทำงานให้ดีขึ้น สถานที่ทำงานที่มีขนาดคับแคบ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ร้อนอบอ้าว จะมีผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

๒.๑.๔ ลักษณะทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ความสะดวกสบายในการ เดินทางมาที่ทำงานการป้องกันการอุบัติเหตุหรืออันตรายต่าง ๆ ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน

๒.๒ ปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานในทางอ้อม คือ

๒.๒.๑ ลักษณะขององค์การ ซึ่งก็คือ ลักษณะของสถานที่ทำงาน ซึ่งถ้าเป็นงานราชการ และรัฐวิสาหกิจบุคคลจะสนใจเข้าทำงาน เนื่องจากมีความมั่นคงและสวัสดิการที่ดีแต่ถ้าเป็นองค์การ เอกชน บุคคลเหล่านั้นก็จะมุ่งหวังรายได้เป็นหลัก

๒.๒.๒ ชนิดการฝึกอบรมและการบังคับบัญชา เป็นการดูว่าสายการบังคับมีขั้นตอนมาก น้อยเพียงใด ต้องมีการฝึกอบรมมากเพียงใดและผู้บังคับบัญชามีลักษณะแบบใด

๒.๒.๓ ชนิดของเครื่องจูงใจอื่น ๆ เช่น เงิน เดือน ค่าครองชีพ โบนัส และสวัสดิการอื่น ๆ ของแต่ละองค์การซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์การ

๒.๒.๔ สภาพแวดล้อมในสังคม ธุรกิจอุตสาหกรรมนั้นมีฐานะอย่างไรในสังคมเป็นที่ ยอมรับของบุคคล ของบุคคลในสังคมนั้นหรือไม่ มีความน่าเชื่อถือขนาดใด^๒

๒) การมีส่วนร่วมระหว่างพระวินยาศิลาภิบาลกับชุมชน ภาครัฐ และเอกชน

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เพื่อสร้างความความเข้มแข็งกับชุมชนและพระพุทธศาสนา โดยมีส่วนร่วมดังนี้ ๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ร่วมตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุน และการปฏิบัติงาน เห็นถึงความสำคัญหน้าที่ของพระวินยาศิลาภิบาล และช่วยทำนุบำรุง ปกป้องพระพุทธศาสนาด้วย สอดคล้องกับ พระมหาสังเวียร ปญญาธโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลัก พุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา พระครูสุภาจารวัฒน์” จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการปรับตัวและการปรับบทบาท หากพระสงฆ์ยังสามารถปรับและนำหลักธรรมะวิธีการสอนที่ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน พระสงฆ์จะได้รับความเคารพนับถือและความศรัทธา จากประชาชน การนำหลักธรรมความเชื่อในทางศาสนาพัฒนาร่วมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจไม่เป็น เพียงเกิดผลต่อชุมชนด้านศีลธรรมเท่านั้น ยังทำให้เกิดการรวมกลุ่มและรู้สึกในความสัมพันธ์ที่ จะดำเนินกิจกรรมต่อกลุ่ม ทำให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเอง โดยพระสงฆ์ได้ปรับบทบาทในการเข้าถึง เข้าไปรับรู้ ปัญหาของชุมชน เช่น ปัญหาความยากจน โดยได้หยิบยกเอาปัญหาเหล่านี้มาเป็นสื่อกระตุ้น ส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ชุมชนโดยอาศัยหลักพระศาสนาจากการเรียนรู้ชุมชนมาใช้เพื่อแก้ปัญหาชุมชนได้อย่าง ลงตัวโดยการปลูกฝังหลักคุณธรรม^๓ และสอดคล้องกับ ถนอม บรรลุศิลป์^๔ การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ กำหนดวิธีวิจัยไว้ ๔ ขั้นตอน ๑) การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการ ศึกษา ๒) การศึกษารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทาง

^๒ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๕), หน้า ๘๑-๘๓.

^๓ พระมหาสังเวียร ปญญาธโร, “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา พระครูสุภาจารวัฒน์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔๒.

^๔ ถนอม บรรลุศิลป์, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑”, *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, (ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๓), หน้า ๑.

การศึกษา ๓) การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และ ๔) การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบประเมินคุณภาพการวิจัย สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า ๑. จากการศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วม ๖ ด้าน คือ การมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล และร่วมรับ ผลประโยชน์ ๒. การศึกษารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ๖ ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กลไก วิธีดำเนินการ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ๓. การสร้างรูปแบบและสัมมนาแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผลการตรวจสอบมีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบรูปแบบโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ๔. การนำเสนอเพื่อยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารอบอุบลราชธานี เขต ๑ ผลการยืนยันรูปแบบอยู่ในระดับ มากที่สุด

๓) จัดโครงการฝึกอบรมพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษาพบว่า การจัดโครงการฝึกอบรมพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิจะต้องวางแผนร่วมกับพระสังฆาธิการในระดับจังหวัด ในการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ แก่พระในสังกัด โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อมาให้ความรู้ รวมถึงวิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ที่ ซึ่งต้องเป็นกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ฝึกอบรมเป็นประจำทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับพระวินยาธิการโดยตรง สอดคล้องกับ **พระอาจารย์สังวรสุตกิจ (อนันต์ ญาณส่วโร)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์การพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาตนเพื่อการพัฒนาองค์การต้องมีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ให้เข้าใจไปในทางเดียวกันของเจตนารมณ์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) และการทำงานเป็นทีม มีการคิดร่วมกัน พัฒนาร่วมกันในงานด้านต่างๆ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา การเกิดเอกภาพในการปกครองจะก่อให้เกิดความมั่นคง เข้มแข็ง ผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์ขององค์กรด้วยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การ ผ่านกระบวนการคิดและจูงใจร่วมกัน (Motivation) ด้วยการสร้างทีมงาน (Teamwork) ตามระบบการที่เกิดจากการอยู่ร่วมกัน การประสานงาน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในองค์กร โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบองค์กรอย่างมีแบบแผน เพื่อให้องค์กรสามารถ

แก้ไขปัญหามีการพัฒนาการอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งเกิดแนวทางการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานขององค์กร^๕ สอดคล้องกับ **ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุทธยาณ์ โอบอ้อม** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ๑) ด้านการฝึกอบรม จัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะ ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล การฝึกอบรมขั้นศีล คือ ปรับแก้การแสดงออกของพฤติกรรมกาย วาจา ชั้นสมาธิ คือ พัฒนาจิตใจให้มีสภาวะอดทน ชั้นปัญญา คือ ชี้แนะให้เห็นพฤติกรรมที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ๒) ด้านการศึกษา ได้ส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ชั้นศีลคือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยระบบการศึกษา ชั้นสมาธิ คือ พัฒนาพฤติกรรมจิตใจให้มี EQ ชั้นปัญญา คือ ให้มีการศึกษาเพิ่มเติม ๓) ด้านการพัฒนา ชั้นศีล คือ ให้การบ่มเพาะพฤติกรรมนิสัยที่ดีงาม ชั้นสมาธิ คือ ฝึกจิตใจให้เป็นไปในทิศทางที่ควร ชั้นปัญญา คือ ส่งเสริมพัฒนาให้มีการศึกษาเพิ่มเติม ส่วนการพัฒนาศักยภาพ คือ กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าวสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา แนวทางจะต้องเริ่มจากกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน ๓ ด้าน คือ T (training) การฝึกอบรม, E (education) การศึกษา และ D (development) การพัฒนานำมาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา คือ หลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา จะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากร ใน ๓ ด้าน คือทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้น แนวทางการพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้แนวทางจากการสังเคราะห์ (Synthesis Model) คือ TED + SSP = KSA^๖ สอดคล้องกับ **พระบุญจันทร์ จนทสาโร (แก้วบุญยงค์)** ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวตามหลักไตรสิกขา ผลการศึกษาพบว่า ๑. การพัฒนาทรัพยากร

^๕ พระอาจารย์สังวรสุตกิจ (อนันต์ ญาณสวโร), “การพัฒนาองค์กรพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๖ ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุทธยาณ์ โอบอ้อม, “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช, ๒๕๕๗.

มนุษย์เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่องค์กร สังคม ไปถึงการพัฒนาประเทศ และวิธีการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีก็คือการให้การศึกษาแก่บุคคลในทุกรูปแบบ โดยไม่จำกัดเฉพาะการศึกษาในโรงเรียนหรือ มหาวิทยาลัยเท่านั้น และอีกวิธีการหนึ่งที่หน่วยงานหรือองค์กร มักใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ วิชาการ ด้านต่างๆ ให้กับบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กร คือการให้การศึกษาในรูปแบบของการฝึกอบรม ๒. รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการได้วางยุทธศาสตร์ของการศึกษา คือ ให้การศึกษาภาคบังคับในภาคเช้าหน้า มีการปรับปรุง ความสะดวกในการบริหารการศึกษาคู่ครองการศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการ การพัฒนาเศรษฐกิจของชาติเพื่อนำประเทศลาวให้หลุดพ้นจากความด้อยพัฒนาในปี ๒๐๒๐ เนื่องจากสภาพการศึกษาในปัจจุบันของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังพบปัญหาหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะประชาชนยังขาดโอกาสทาง ด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี โท และเอก ๓. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา กาย พัฒนาศีล พัฒนาจิตและพัฒนาปัญญาสำคัญอยู่ที่ตัวบุคคลที่ได้รับการพัฒนาสามารถพัฒนา ความมีจริยธรรม จริยทัศน์และมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต เมื่อทั้งสองอย่างนี้มั่นคงอยู่ในตัวเองแล้ว สามารถยืนยันได้ว่าเกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน นอกจากนี้ยังมี หลักธรรมที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมีแนวทางพัฒนามนุษย์ด้วยวิธี ปรโตโมหะและโยนิโส มนสิการ หรือวิธีการแห่งปัญญา เพื่อให้เกิดแนวทางในการอบรมพฤติกรรมด้วยศีลอบรมจิตด้วยสมาธิ และอบรมปัญญาด้วยกระบวนการทางปัญญา ซึ่งจะก่อให้เกิดความหยั่งรู้ถึงความจริงของโลกและชีวิต อย่างแท้จริง^๗ และสอดคล้องกับ **กรรมการศึกษา** ได้ทำการวิจัย แนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการ พบว่าความต้องการในการพัฒนาพระสังฆาธิการ ต้องให้มีการจัดการประชุมถวายเป็นความรู้มากที่สุด รองลงมา คือ การตั้งสถาบันพระสังฆาธิการ ส่วนการจัดทำคู่มือและการสอนทางไกลพระสังฆาธิการ ทั้ง ๓ ระดับ เห็นด้วยเป็นลำดับรองลงมา โดยเฉพาะการจัดการสอน หรือการประชุมถวายเป็นความรู้ ทางไกล พระสังฆาธิการเห็นด้วยน้อยที่สุด^๘

^๗ พระบุญจันทร์ จนทสาโร (แก้วบุญยงค์), “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ตามหลักไตรสิกขา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พุทธศักราช ๒๕๕๑).

^๘ กรรมการศึกษา, “แนวทางพัฒนาพระสังฆาธิการ”, **รายงานวิจัย**, กองแผนงาน: กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๑).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลในการวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอในประเด็นหลักแก่พระวินยธิการและคณะสงฆ์ผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๑.๑. คณะสงฆ์ควรจะมีการกำหนดแนวทาง แผนงาน รูปแบบ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการทั้งในระยะยาวและระยะสั้น

๕.๓.๑.๒. ผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับสูงควรที่จะให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการทำงานของพระวินยธิการเพื่อจะได้พัฒนาให้พระวินยธิการมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

๕.๓.๑.๓. หน่วยงานของทางภาครัฐและคณะสงฆ์จะต้องมีการประสานงานและร่วมกันในการป้องกันการละเมิดหรือการกระทำผิดพระธรรมวินัย และกฎหมายบ้านเมือง และตลอดถึงการที่บิดเบือนหลักพระธรรมวินัยที่ถูกต้องของผู้ไม่ประสงค์ต่อพระพุทธศาสนา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๕.๓.๒.๑. คณะสงฆ์จะควรให้ความสำคัญในของรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการอย่างเป็นรูปธรรม และควรจะต้องบูรณาการหลักสูตรเฉพาะ เพื่ออบรมถวายให้ความรู้แก่พระวินยธิการที่มีเนื้อหาในเชิงความรู้ตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายบ้านเมือง เพื่อจะได้สามารถแนะนำให้พระภิกษุที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด ได้รับทราบถึงบทลงโทษ

๕.๓.๒.๒. ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรที่กระทำตนไม่เหมาะสมโดยจัดทำเป็นสื่อ เช่น แผ่นพับ วิทยุกระจายเสียง เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการ และประชาชนจะได้ดูแลพระพุทธศาสนา

๕.๓.๒.๓. พระวินยธิการต้องประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และมีอาจารย์ที่ดงาม นำศรัทธา เลื่อมใส ควรต่อการรักษาพระธรรมวินัย และเป็นที่พักของพระพุทธศาสนา

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

๕.๓.๓.๑. ควรศึกษาวิจัยถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนกับพระวินยธิการต่อกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

๕.๓.๓.๒. ศึกษาวิจัยการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการตามความคิดเห็นของประชาชน

๕.๓.๓.๓. ควรศึกษากระบวนการจัดสรรหา และวิธีคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาเป็นพระวินยธิการ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารศึกษาคณะสงฆ์.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๘.

กรมการศาสนา. **กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๒๑ ว่าด้วยการลงนิกหกรรมพร้อมด้วยคำแนะนำและแบบสำหรับใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิกหกรรม**
กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๕๓.

กรมการศาสนา. กรม, รายงานวิจัยเรื่อง “**แนวทางพัฒนาพระสังฆาธิการ**”, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑.

กิตติพันธ์ รุจิรกุล. **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕

จินตนา สุขจิตต์, **การศึกษาและพัฒนาชุมชน,** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๙

จันทรจ บุญศิริ **การปฏิบัติงาน,** (พิมพ์ครั้งที่ ๒), กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, พ.ศ.๒๕๔๓.

โกวิท ประวาลพุกษ์ และ ภณิดา คูสกุล. **ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๒.

โชติ ทองประยูร, **คู่มือพระสังฆาธิการ,** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๓๕

ชุตีระ ระบอบ และคณะ. **ระเบียบวิธีวิจัย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒.

ชูศรี วงศ์รัตน์. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. **การพัฒนาจริยธรรม.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๓.

คณินนิตย จันทบุตร. “**สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย**”. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม, ๒๕๑๒

ถวัลย์ ทองมี. **คู่มือพระวินยาธิการ.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๓๙.

ทิตยา สุวรรณชฎ “สังคมวิทยา” ใน **วิทยาศาสตร์สังคม**, กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย

สถาบัน บัณฑิตพัฒนานานบริหารศาสตร์, ๒๕๕๗

ธงชัย สันติวงษ์. **การบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗ .

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ **ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบท** กรุงเทพมหานคร : สงขลา

นครินทร์, ๒๕๓๔

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์, ๒๕๒๙.

นิภา แก้วศรีงาม. **จิตวิทยาองค์การ**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๗.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด,

๒๕๓๕.

พระเทพเวที ประยุทธ์ ปยุตโต . **สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๗.

พระธรรมสุธี เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร. **คู่มือศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการคณะสงฆ์**

กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ ๖. ม.ค. ๒๕๕๔.

พระรัตนเมธี. , **คู่มือศูนย์ปฏิบัติการพระวินยาธิการคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร**, พิมพ์ครั้งที่ ๖,

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร :

มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๗

พรรณราย ทรัพย์ะประภาพ. **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

พุทธทาสภิกขุ. **คู่มือมนุษย์ ฉบับสมบูรณ์** . กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๓.

พระราชรัตนกวี ไสว สุจิตโต . **คำอธิบายกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๒๑ ว่าด้วยการ**

ลงนิกกรรม ภาควิชาการและภาคปฏิบัติ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.

๒๕๐๕ และกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: ธีรพงษ์การพิมพ์, ๒๕๒๓.

ภูมิวิทย์เวชกามา, **การระดมประชาชนเพื่อพัฒนาชนบทในการบริหารงานชนบท**, กรุงเทพมหานคร

: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓

ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**, กรุงเทพมหานคร : นานมี

บุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖

วิรัช เตียงหงษากุล. **หลักการพัฒนาชุมชน**.(กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙

วิจิตร เกิดวิสิษฐ์. **หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา

พานิช, ๒๕๓๓.

วิทย์ วิศเวทย์ .**จริยธรรมเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๘.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีระฟิล์ม. และไซเท็กซ์ จำกัด, ๒๕๔๑

สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน** พิมพ์ครั้งที่ ๕ พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ , ๒๕๔๗.

สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน** พิมพ์ครั้งที่ ๕ กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗

สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน** พิมพ์ครั้งที่ ๕ กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. **ศาสนากับการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา, ๒๕๔๔.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. **ศาสนากับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: พาสิโก, ๒๕๓๔.

สมใจ ลักษณะ. **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ธนวัชการพิมพ์, ๒๕๔๔.

สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

อำนวยการ ยัสโยธา. **กระบวนการต่องโฆษในประมวลกฎหมายอาญากับในวินัยสงฆการศึกษา เจริญเปรียบเทียบ**. ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ๒๕๔๑.

(๒) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย:

กรมการศาสนา, “ แนวทางพัฒนาพระสังฆาธิการ”, **รายงานวิจัย**, กองแผนงาน: กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑.

พระอาจารย์สังวรสุตกิจ (อนันต์ ญาณส่วโร), “การพัฒนาองค์การพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖

พระมหาสังเวียร ปญญาธโร, “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา พระครูสุภาจารวัฒน์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐

พระปลัดสัมฤทธิ์ เทวธมโม, “บทบาทภารกิจพระสังฆาธิการผู้ทรงสมณศักดิ์ในจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อการพัฒนาสังคมไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระมหาสังเวียร ปญญาโร, “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา พระครูสุภาจารวัฒน์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐

พระมหาสุรศักดิ์ สุวรรณ, **การศึกษามหาบทบาทพระวินยธิการกับการลดปัญหาของคณะสงฆ์กรณีศึกษาเฉพาะ ในเขตพญาไทและเขตห้วยขวาง**, กรุงเทพมหานคร: สาขาศาสนศึกษา คณะวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗

พระสนธยา มัฏฐารักษ์, ภาระบวการุติธรรมของคณะสงฆ์ไทย”. **สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๖.

พระมหาเดชศักดิ์ ธีรปญญา โพธิ์ชัย . “จริยศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต พระพุทธศาสนา** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระบุญทัน จารุฉนโณ กณาลักษณ์, “การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับความมีวินัยในกับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์เทศบาลตำบลนิคมลำโดมน้อยอำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต พระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พัศมา แผนสมบุรณ์, “การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพองค์กรธุรกิจบริการสู่องค์กรประสิทธิภาพสูง”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖

มานิช สุขฤกษ์, “ประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ :ศึกษาเฉพาะกรณีเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔

สนธยา มัฏฐารักษ์, “ภาระบวการุติธรรมของคณะสงฆ์ไทย”, **สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๖.

อรุณ เสนาะคำ “การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่เป็นจริงและที่ควรเป็นตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๘

ระพิน ชูชื่น, “การศึกษามหาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนประถม สังกัดกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒

พระวิจิตร สมคำภา. “บทบาทการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการของพระวินยาธิการในการตรวจตราดูแลภิกษุสามเณรที่ประพฤติไม่เหมาะสม”. สารนิพนธ์ สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๓๙.

พระมหาเจริญ จันทร์จริง. บทบาทพระวินยาธิการในการรักษาพระวินัยของพระสงฆ์ไทยศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร. ปริญญาบัตร อ.ม. อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ . บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

พระธนดล นาคพิพัฒน์. การบริหารคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พรศักดิ์ ธนพัฒน์พงศ์”มหาเถรสมาคมกับการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์.”วิทยานิพนธ์ ค.ม.. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

พระมหาดุล จินดาพันธ์. “การศึกษาสภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๗.

สมเกียรติ พูลทอง. “ปัจจัยที่ส่งผลในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการที่มีต่อพระสงฆ์ผู้ประพฤติผิดวินัย ศึกษาเฉพาะกรณีเขตพระนคร”. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๐.

วิศรุต มีแก้ว. “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน: ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดอุบลราชธานี”.ภาคินิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิตพัฒนาสังคม . คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒.

อัฐภกร พลปลั่งพี, “การพัฒนาคุณลักษณะองค์กรธุรกิจสมรรถนะสูงตามแนวพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖

(๓) เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์:

ข้อมูลบัญชี สำนักงานพระวินยาธิการ, จังหวัดชัยภูมิ, ประจำปี ๒๕๖๖

สงบ ลักษณะ.”การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย”. การวัดผลการศึกษา. กันยายน-ธันวาคม, ๒๕๒๔.

(๔) หนังสือพิมพ์:

พระรัตนเมธี บุญช่วย กมมสุโก. “มงคลข่าวสด”. หนังสือพิมพ์ข่าวสด. วันอาทิตย์ที่ ๑๕ มีนาคม, ๒๕๕๒.

(๕) บทสัมภาษณ์:

- _____ พระปรียัติกจิวิธาน เจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖.
- _____ พระครูสุนรรักษ์ชัยคุณ เจ้าคณะอำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ, ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖.
- _____ พระครูปรียัติโพธิสาร เจ้าคณะอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖.
- _____ พระครูปรียัติธรรมรส เจ้าคณะอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ, ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖.
- _____ พระครูวิมลจันทโสภณ เจ้าคณะอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ, ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

๒. ภาษาอังกฤษ:

- A. Maslow. **A theory of human motivation** Psychological Review 50. New York: McGraw-Hill, 1943.
- F. Herzberg et. al., **Job Attitude: Review of Research and Opinion**. Pittsburgh: Psychological Series of Pittsburgh, 1957.
- Ghisell and Brown. **Human Behavior at work: Organization Behavior**. New York: McGraw-Hill , 1955.

ภาคผนวก

ผนวก ก
เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ”

คำแนะนำ : แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์จำนวน ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ นามสกุล.....
 ตำแหน่ง/หน้าที่รับผิดชอบปัจจุบัน.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
 เวลา.....น.

ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์ “การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ”

๑. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

- ๑) ท่านปฏิบัติหน้าที่ในงาน พระวินยาธิการ มากี่ปีแล้ว
- ๒) ท่านมีความลำบากใจอะไรบ้างไหม ในการปฏิบัติงาน
- ๓) เมื่อท่านมีปัญหาตามข้อ ๒ ท่านมีวิธีการแก้ไขอย่างไร
- ๔) ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรหรือไม่ สำหรับผู้ที่จะมาปฏิบัติในหน้าที่

๒. การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

- ๑) กระบวนการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ
- ๒) การปฏิบัติตามกฎหมายอาญา มรรยาธปฏิบัติของพระวินยาธิการ
- ๓) กระบวนการตามหลักพระธรรมวินัย ขั้นตอนการจับพระภิกษุผู้ประพฤติไม่เหมาะสม

ตามบทบาทของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

๔) ขั้นตอนการตรวจตราพื้นที่ที่ต้องมีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีการจะสอบสวนผู้ประพฤติตนที่ไม่เหมาะสม พระวินยาธิการจะทำการไต่สวนร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาและตำรวจในท้องที่

๕) กระบวนการการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิเพื่อให้เกิดประสิทธิผล

๓. นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่พระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

ผนวก ข
เอกสารขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย

ที่พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๙๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหลียม ตำบลนาฝาย
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอถวายความเคารพ พระครูวิบัติโพธิสาร (เจ้าคณะอำเภอคอนสารศรี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

กระผม พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน ได้รับเงินสนับสนุนงานวิจัย ประจำปี ๒๕๖๕ จากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ” โดยมีวัตถุประสงค์งานวิจัย ๑) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ๒) การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ๓) นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

ดังนั้น ในคราวนี้ กระผม ใคร่ขอความเมตตาจาก พระครูวิบัติโพธิสาร จะขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบดำเนินการวิจัยในเรื่องดังกล่าวข้างต้น อันจะเป็นประโยชน์ในวงการวิชาการและการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ จังหวัดชัยภูมิ สืบไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

(พระครูวิบัติโพธิสาร)
เจ้าคณะอำเภอคอนสารศรี

(พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน)

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

นักวิจัย

โทร. ๐๘๘๗๑๙๗๗๕๗

Email, E-mail. Supan.si@mcu.ac.th

ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
 หมู่ ๑๕ บ้านโนนเหล็ก ตำบลนาฝาย
 อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ขอถวายความเคารพ พระครูปฏิญาณธรรมรส (เจ้าคณะอำเภอเทพสถิต)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

กระผม พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน ได้รับเงินสนับสนุนงานวิจัย ประจำปี ๒๕๖๕ จากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ” โดยมีวัตถุประสงค์งานวิจัย ๑) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ๒) การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ๓) นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

ดังนั้น ในคราวนี้ กระผม ใคร่ขอความเมตตาจาก พระครูปฏิญาณธรรมรส จะขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการวิจัยในเรื่องดังกล่าวข้างต้น อันจะเป็นประโยชน์ในวงการศึกษาวิชาการและการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ จังหวัดชัยภูมิ สืบไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

(พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน)
 อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
 นักวิจัย

พระครูปฏิญาณธรรมรส
 (พระครูปฏิญาณธรรมรส)
 เจ้าคณะอำเภอเทพสถิต

โทร. ๐๘๘๗๑๙๗๗๕๗

Email. Email. Supan.si@mcu.ac.th

ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๙๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหล็ก ตำบลนาฝาย
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอถวายความเคารพ พระปรีชิตกิจวิธาน (เจ้าคณะอำเภอเมือง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

กระผม พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน ได้รับเงินสนับสนุนงานวิจัย ประจำปี ๒๕๖๕ จากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ” โดยมีวัตถุประสงค์งานวิจัย ๑) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ๒) การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ ๓) นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการจังหวัดชัยภูมิ

ดังนั้น ในคราวนี้ กระผม ใคร่ขอความเมตตาจาก พระเดชพระคุณพระปรีชิตกิจวิธาน จะขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการวิจัยในเรื่องดังกล่าวข้างต้น อันจะเป็นประโยชน์ในวงการวิชาการและการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยาธิการ จังหวัดชัยภูมิ สืบไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

(พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน)
อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
นักวิจัย

(พระปรีชิตกิจวิธาน)
เจ้าคณะอำเภอเมืองชัยภูมิ

โทร. ๐๘๘๗๑๙๗๗๕๗

Email. Email. Supan.si@mcu.ac.th

+
ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๙๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหลียม ตำบลนาฝาย
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ขอถวายความเคารพ พระครูวิมลจันทโสภณ (เจ้าคณะอำเภอบ้านเขว้า)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

กระผม พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน ได้รับเงินสนับสนุนงานวิจัย ประจำปี ๒๕๖๕ จากวิทยาลัย
สงฆ์ชัยภูมิ และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนา
รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการจังหวัดชัยภูมิ” โดยมีวัตถุประสงค์งานวิจัย ๑) เพื่อศึกษาสภาพการ
การปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการจังหวัดชัยภูมิ ๒) การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการ
จังหวัดชัยภูมิ ๓) นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการจังหวัดชัยภูมิ

ดังนั้น ในคราวนี้ กระผม ใคร่ขอความเมตตาจาก พระครูวิมลจันทโสภณ จะขออนุญาตสัมภาษณ์และ
สอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการวิจัยในเรื่องดังกล่าวข้างต้น อันจะเป็นประโยชน์ในวงการ
วิชาการและการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยธิการ จังหวัดชัยภูมิ สืบไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

(พระครูวิมลจันทโสภณ)
(เจ้าคณะอำเภอบ้านเขว้า)

(พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน)
อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
นักวิจัย

โทร. ๐๘๘๗๑๙๗๗๕๗

Email, Email. Supan.si@mcu.ac.th

ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๙๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหล็ก ตำบลนาฝาย
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอถวายความเคารพ พระครูอนุรักษชัยคุณ (เจ้าคณะอำเภอหนองบัวระเหว)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

กระผม พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน ได้รับเงินสนับสนุนงานวิจัย ประจำปี ๒๕๖๕ จากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยการจังหวัดชัยภูมิ” โดยมีวัตถุประสงค์งานวิจัย ๑) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยการจังหวัดชัยภูมิ ๒) การพัฒนาแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยการจังหวัดชัยภูมิ ๓) นำเสนอแบบการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยการจังหวัดชัยภูมิ

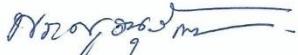
ดังนั้น ในคราวนี้ กระผม ใคร่ขอความเมตตาจาก พระครูอนุรักษชัยคุณ จะขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการวิจัยในเรื่องดังกล่าวข้างต้น อันจะเป็นประโยชน์ในวงการศึกษาและการปฏิบัติหน้าที่ของพระวินยการ จังหวัดชัยภูมิ สืบไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

(พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน)

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

นักวิจัย

(พระครูอนุรักษชัยคุณ)
เจ้าคณะอำเภอหนองบัวระเหว

โทร. ๐๘๘๗๑๙๗๗๕๗

Email. Email. Supan.si@mcu.ac.th

ผนวก ค
รูปภาพประกอบการวิจัย

สัมภาษณ์ พระปริยัติกิจวิธาน เจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

สัมภาษณ์ พระครูวิมลจันทโสภณ เจ้าคณะอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

สัมภาษณ์ พระครูปริยัติโพธิสาร เจ้าคณะอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

พระครูสอนุรักษ์ชัยคุณ เจ้าคณะอำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

สัมภาษณ์ พระครูปฏิภาณธรรมรส เจ้าคณะอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

รูปภาพสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) พระครูใบฎีกาสุพรรณ ปสนมโน (สีกลาง)
(ภาษาอังกฤษ) Phrakhrubaidika Supan Pasannamano (Siklang)

เลขประจำตัวบัตรประชาชน

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาการจัดการเชิงพุทธ

สังกัด/หน่วยงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์

ชัยภูมิ

โทรศัพท์มือถือ

๐๘๘๗๑๙๗๗๕๗

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี

พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ปริญญาโท

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ